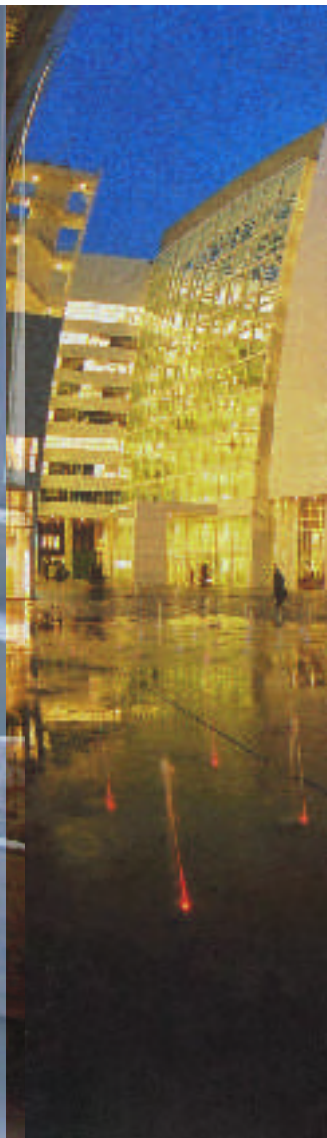

MeeDoen met ambitie

Onderzoek naar de resultaten van
het Haagse re-integratiebeleid

MeeDoen met ambitie

Onderzoek naar de resultaten van
het Haagse re-integratiebeleid

Colofon

Rekenkamer Gemeente Den Haag

Leden:

- de heer Peter Jongmans, voorzitter
- mevrouw Ing Yoe Tan, collegelid
- de heer Pieter Welp, collegelid en lid rapporteur voor dit onderzoek

Aan dit onderzoek hebben meegewerkt:

- de heer Marcel Moes, CAB Groningen
- de heer Eelco Westerhof, CAB Groningen
- mevrouw Lobke van der Meulen, Kennisland
- de heer Constant Hijzen, Kennisland
- de heer Gert Kortenbach, staf Rekenkamer

Foto voorkant:

Leerbouwproject aan de Van Speijkstraat in Den Haag
De foto is eigendom van de gemeente Den Haag, dienst SZW
en gemaakt door de heer Jan Jong

Contactgegevens:

Rekenkamer Den Haag
Postbus 19157
2500 CD Den Haag
Telefoon 070 - 353 20 48
Fax 070 - 353 29 05
www.rekenkamerdenhaag.nl

Bezoekadres:

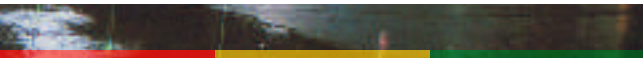
Stadhuis
Spui 70
2511 BT Den Haag

Datum

januari 2009

Ontwerp en productie

Gemeente Den Haag
Intern Dienstencentrum

Inhoud

Bestuurlijk rapport

	Samenvatting	8
1.	Conclusies en aanbevelingen	10
	Inleiding	10
	Gunstige ontwikkeling op de kernindicatoren	11
	Re-integratie wordt moeilijker	13
1	Ongunstiger kenmerken bestand heeft gevolgen voor de uitvoering	14
2	Grote verschillen in kosten en resultaten re-integratietrajecten	15
	Duidelijker kaderstellen en controleren	16
2.	Reactie van het college van Burgemeester en Wethouders	18
3.	Nawoord	22

Feitenrapport

Inhoud	28
1. Achtergrond en vraagstelling	30
2. Inleiding op het onderwerp	34
3. Re-integratiebeleid in Den Haag	46
4. Resultaten van het beleid	60
5. Informatievoorziening	76
Bijlage 1. Methodologische verantwoording	86
Bijlage 2. Geraadpleegde documenten bestuurlijke stukken	89

Bestuurlijk rapport

Samenvatting

Inleiding

Met haar re-integratiebeleid geeft de gemeente Den Haag uitvoering aan de verantwoordelijkheid die voortvloeit uit de Wet werk en bijstand (WWB) van 2004. Eind 2006 ontvingen in Den Haag bijna 21 duizend mensen een bijstandsuitkering. Om mensen aan werk te helpen ontving de gemeente in dat jaar ruim €115 miljoen van de Rijksoverheid. Vanwege dit grote maatschappelijke en financiële belang heeft de Rekenkamer Den Haag onderzocht hoe succesvol het re-integratiebeleid is geweest. Het gaat daarbij om de periode 2004-2007.

Resultaten

De resultaten van het re-integratiebeleid laten onmiskenbaar een positief beeld zien. Er is in Den Haag een kleiner deel van de bevolking bijstandsgerechtigd dan het gemiddelde van de G4. Dit is in lijn met het coalitieakkoord MeeDoen! van 2006. Het aantal bijstandsgerechtigden over de onderzoeksperiode is gedaald met 16%. Dit is in lijn met de landelijke daling. De instroom in de bijstand in die periode is met een derde gedaald, de uitstroom is met een kwart gestegen.

Ambities

Ondanks deze successen vindt de Rekenkamer dat de gemeentelijke ambitie voor het bijstandpercentage en op de uitstroom groter kan. Het doel om het bijstandpercentage lager dan het gemiddelde van de G4 te krijgen was al behaald bij het vaststellen van het coalitieakkoord van 2006 en is ook lager gebleven. Ook de uitstroom is in de periode 2005-2007 steeds boven het collegedoeel gebleven. Het college acht aanpassing van de beleidsdoelen niet noodzakelijk en wijst daarbij op de verslechterende economische omstandigheden die mogelijk leiden tot een hogere werkloosheid en een stijging van het aantal bijstandsgerechtigden.

Bestand

Uit onze analyse concluderen wij dat het lastiger dan voorheen zal worden om bijstandsgerechtigden te re-integreren. Zo langzamerhand is het bestand bijstandsgerechtigden 'afgeroomd' en blijft een groep over met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. In de instroom zien we een groeiend aantal 'terugvallers'. Dit zijn mensen die uitgestroomd waren naar werk maar binnen een half jaar weer 'terugvallen' in de uitkering. Ook het aantal WW-ers dat in de bijstand terecht komt neemt toe. Wij concluderen daarom dat de gemeente Den Haag ondanks de succescijfers te maken krijgt met een groeiend aantal uitkeringsgerechtigden dat niet in staat is duurzaam uit de uitkering te blijven.

Het College van B&W heeft dit tijdens het onderzoek onderkend en de Gemeenteraad voorstellen gedaan om bijstandsgerechtigden intensiever te begeleiden. De Rekenkamer is van mening dat het hier om waardevolle voorstellen gaat die door de Gemeenteraad intensief gevolgd moeten worden op resultaten.

Organisatie

Wij zien in onze analyse dat de samenwerking in de keten niet optimaal is en relevante informatie niet altijd wordt overhandigd. De Rekenkamer adviseert om de keten-samenwerking en informatieuitwisseling tussen de afzonderlijke organisaties te bezien en waar nodig de informatie uit te wisselen door persoonlijke contacten tussen consulenten. Het College van B&W pakt deze aanbeveling op en schetst in zijn reactie hoe het de organisatie en re-integratieaanpak wil inrichten.

Informatie

De Rekenkamer heeft berekend dat in de onderzoeksperiode er een behoorlijk jaarlijks overschot aan re-integratiegelden bestaat. Wij adviseerden die in te zetten voor verhoging van de beleidsambities. Het College geeft aan die nodig te hebben om tekorten te dekken die ontstaan door afnemende rijks gelden. Het afdekken van tekorten met overschotten zou kunnen tot 2010. Daarna zou dit volgens het College niet meer lukken. Naar onze mening is het met deze dreigende vermindering van middelen voor de Gemeenteraad hard nodig om de kosten en resultaten van de inspanningen nauwgezet te volgen. Dit kan wanneer het College de Gemeenteraad informeert over de gemoeide kosten en resultaten van de re-integratieinspanningen van alle betrokken organisaties en bedrijven. Op dit moment ontbreekt deze informatie voor de Gemeenteraad. De Gemeenteraad is naar onze mening met deze informatie beter in staat om zijn sturingsrol in het re-integratiebeleid waar te maken.

Het College reageert op dit advies met het voorstel tot een overleg met de Gemeenteraad over mogelijke aanpassing van de (top)indicatoren. Het verheugt ons dat het College van B&W het informatieadvies positief opvat en in een overleg de informatiewens van de Gemeenteraad wil bespreken.

Conclusies en aanbevelingen

Inleiding

Aanleiding voor ons onderzoek

Met de invoering van de Wet werk en bijstand van 2004 is de verantwoordelijkheid voor de re-integratie van werklozen in het arbeidsproces zowel beleidsmatig als financieel nadrukkelijker bij de gemeente komen te liggen. De gemeente heeft de plicht om iedereen die een bijstandsuitkering ontvangt te begeleiden naar werk.

De gemeente Den Haag voert uiteraard actief beleid gericht op de re-integratie van de bijstandsgerechtigden in haar gemeente. De re-integratie van bijstandsgerechtigden is immers van groot maatschappelijk belang. Voor de bijstandsgerechtigden zelf betekent een geslaagde re-integratie vaak een inkomensverbetering en een groter algemeen welbevinden door een actievare participatie in de samenleving. Voor de Haagse samenleving betekent het in ieder geval minder uitkeringslasten en een versteviging van de lokale economie.

Eind 2006 ontvingen in de gemeente Den Haag bijna 21 duizend mensen een bijstandsuitkering. Voor het re-integreren van deze bijstandsgerechtigden ontving de gemeente in 2006 ruim €115 miljoen van de Rijksoverheid.

Het grote maatschappelijke belang van de re-integratie van bijstandsgerechtigden en de omvang van de financiële middelen die daarvoor beschikbaar zijn, waren voor de Rekenkamer Den Haag aanleiding om te onderzoeken hoe succesvol het re-integratiebeleid van de gemeente Den Haag is geweest. We richten ons daarbij op de periode 2004-2007.

Opzet van ons onderzoek

Enerzijds zijn we geïnteresseerd in de vraag in hoeverre de doelen die de gemeente Den Haag zichzelf heeft gesteld voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden zijn bereikt. Het gaat dan bijvoorbeeld om instroom en uitstroom van bijstandsgerechtigden, aantallen re-integratietrajecten en hoeveel geld hiermee gemoeid is. We hebben dit in kaart laten brengen en daarbij de vraag gesteld wat de oorzaken zijn voor het eventueel niet behalen van de doelen van het beleid, of wat er voor gezorgd heeft dat het beleid juist wel succesvol is. Speciaal aandachtspunt was voor ons ook de vraag op welke wijze het college de gemeenteraad heeft geïnformeerd over de resultaten van het re-integratiebeleid.

Daarnaast zijn we ook geïnteresseerd in wat we noemen 'de wereld achter de cijfers'. Het gaat ons daarbij om de concrete ervaringen van mensen die als bijstandsgerechtigden

te maken krijgen met een re-integratietraject, maar ook om de ervaringen van de medewerkers van de gemeente die in de praktijk uitvoering geven aan het re-integratiebeleid. Door een gespecialiseerd onderzoeksbureau hebben we, met hulp van alle betrokkenen, drie concrete re-integratietrajecten laten reconstrueren. Doel daarvan was op zoek te gaan naar eventuele knelpunten in de uitvoering van het re-integratiebeleid en concrete mogelijkheden voor verbetering.

We hebben de resultaten van dit casusonderzoek besproken met verschillende medewerkers van de gemeente, die bij de uitvoering van het re-integratiebeleid betrokken zijn, inclusief het verantwoordelijke management. Zij hebben aangegeven dat zij op basis van deze casusbeschrijvingen goede aanknopingspunten zien om een aantal veranderingen (verder) door te voeren in de dagelijkse uitvoeringspraktijk. Wij zullen de ontwikkelingen bij de dienst SZW in dit verband in 2009 blijven volgen. Wij hebben de resultaten van het casusonderzoek verder gebruikt voor onze oordeelsvorming en het formuleren van onze conclusies en aanbevelingen. In het feitenrapport zijn de cases ter illustratie opgenomen.

Resultaten van ons onderzoek

In het voorliggende rapport presenteren wij de belangrijkste conclusies die we uit ons onderzoek trekken over de resultaten van het re-integratiebeleid van de gemeente Den Haag. Op basis daarvan doen we een aantal aanbevelingen voor de toekomst. De concrete bevindingen van het onderzoek, het zogenaamde feitenrapport, is opgenomen in de bijlage.

Gunstige ontwikkeling op de kernindicatoren

Als we kijken naar de ontwikkeling van de laatste jaren op de kernindicatoren die de gemeente Den Haag heeft geformuleerd voor het re-integratiebeleid, dan is onmiskenbaar sprake van een positief beeld. Dit geldt ook als we vergelijken met de andere drie grootste gemeenten in Nederland. Het aantal bijstandsgerechtigden is de laatste jaren gedaald en ligt nog steeds onder het gemiddelde van de vier grootste gemeenten, zo valt uit de onderstaande tabel af te leiden.

Tabel Bijstandspercentage G4-gemeenten

	2004	2005	2006	2007
Den Haag	9,5%	9,2%	8,7%	7,9%
Gemiddelde G4	10,1%	9,6%	9,0%	8,3%

Bron: Kernkaart Werk en Bijstand, ministerie SZW

Het totale WWB - bestand laat over vier jaren een groeiende daling zien: eind 2004 een bestand van 22.370 naar eind 2007 18.810, een daling van 16%, die in lijn is met de landelijke tendens.

Tabel Volumeontwikkeling WWB lokaal en landelijk

Clïëntvolume (personen)	December 2004	December 2005	December 2006	December 2007	Ontwikkeling bestand (%)
Den Haag	22.370	21.710	20.780	18.810	- 16%
Landelijk	362.950	355.010	329.380	304.640	- 16%

Bron: CBS

Ook de instroom laat sinds 2007 een substantiële daling zien zoals blijkt uit de onderstaande tabel.

Tabel Instroom WWB¹

	2005	2006	2007
Den Haag	7880	7490	5200

Het is uitermate lastig om te beoordelen in hoeverre deze daling van het aantal bijstandsgerechtigden nu precies toe te rekenen is aan de re-integratie inspanningen van de gemeente zelf. De economische omstandigheden hebben immers een grote invloed op de werkgelegenheidsontwikkeling in de gemeente Den Haag. De netto-effectiviteit van het re-integratiebeleid van de gemeente, dat wil zeggen het aantal mensen dat alleen dankzij een re-integratietraject voor langere tijd betaald werk heeft gekregen, is op basis van de beschikbare informatie nu niet vast te stellen.

Van de prestaties die de gemeente Den Haag heeft geleverd valt wel af te leiden dat de re-integratietrajecten de afgelopen jaren hebben bijgedragen aan de uitstroom naar betaald werk van bijstandsgerechtigden, zoals blijkt uit onderstaande tabel.

Tabel Uitstroom re-integratie

	2005	2006	2007
Uitstroom naar duurzaam werk	1.932	2.061	2.435

Ambitie

Hiervoor stelden we dat het hoofddoel (een lager percentage WWB-ers dan G4-gemiddeld) bereikt is. De Rekenkamer stelt tegelijkertijd vast dat het beoogde doel eigenlijk al behaald was voordat het was vastgesteld. Dit is naar onze mening een argument om de ambities te vergroten.

Ook voor de uitstroom geldt dat het doel voor de jaren 2005-2007 gelijk is gebleven, terwijl het resultaat daar vanaf het begin boven ligt en gestegen is, zoals blijkt uit de tabel hieronder. Wanneer iemand langer dan zes maanden is uitgestroomd telt hij mee in het uitstroomcijfer.

Tabel Uitstroom re-integratie

	2005		2006		2007	
	Doel	Resultaat	Doel	Resultaat	Doel	Resultaat
Uitstroom naar duurzaam werk	1.700	1.932	1.700	2.061	1.700	2.435

Onderbesteding

De gemeente Den Haag kent een forse onderbesteding van het werkdeel van het WWB-budget:

¹ De tabellen zonder bronvermelding zijn gebaseerd op het Feitenrapport (zie bijlage).

Tabel Overzicht overschot financiën Werkdeel

	2005	2006	2007
Percentage overschot/ tekort	25%	33%	24%

Bron: Kernkaart Werk en Bijstand, ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Het College van B&W geeft aan dit overschot bewust te creëren om de voorgenomen landelijke verlaging van het werkdeel te compenseren. In 2006 lag het Haagse overschot bijna 10 procentpunten hoger dan landelijk. Het bevreemdt de Rekenkamer dat de overschotten op het budget van die omvang zijn en dergelijke schommelingen vertonen.

Aanbeveling 1

De Rekenkamer adviseert om ondanks de successen op de kernindicatoren Bestandsomvang, Instroom en Uitstroom de beleidsdoelen nog eens te overwegen en om op de indicatoren Bijstandsperscentage en Uitstroom re-integratie de ambities te verhogen. De Rekenkamer acht ambitieverhoging materieel mogelijk door de structureel hoge onderbesteding van het werkdeel WWB-budget.

Re-integratie wordt moeilijker

Op basis van ons onderzoek willen wij wijzen op twee ontwikkelingen die er voor zorgen dat het vanaf nu waarschijnlijk een stuk lastiger zal worden om de effectiviteit van het re-integratiebeleid vast te houden of te verhogen:

(1) 'Laaghangend fruit' is geplukt

Zo langzamerhand is het bestand bijstandsgerechtigden 'afgeroomd' en blijft er een populatie uitkeringsgerechtigden over met een (zeer) grote afstand tot de arbeidsmarkt. Deze groep wordt gekenmerkt door veel ontheffingen van de sollicitatieplicht, meer dan landelijk, door een gelijktijdige ontgroening en een vergrijzing, en door een stijging van het aantal langere uitkeringen.

Het re-integreren in de arbeidsmarkt van deze harde kern van het uitkeringsbestand is een veel grotere opgave voor de uitvoeringsorganisaties dan tot nu toe het geval was. Het risico bestaat, zeker bij een economische recessie, dat deze groep moeilijker of in het geheel niet meer aan het werk komt.

(2) Terugval

Een tweede risico voor de resultaten van het re-integratiebeleid zien we bij de 'terugval' in de uitkeringssituatie van in eerste instantie gere-integreerde WWB-ers. Voor het laatste jaar dat we in ons onderzoek mee konden nemen (2007) is een substantiële daling te zien van het aantal 'terugvallers'. Dat is een positief gegeven.

Tabel Percentage terugval WWB

	2004	2005	2006	2007
Den Haag	23,1%	38,4%	36,3%	23,9%

Echter binnen de instroom WWB die al eerder een uitkering heeft gehad is de groep gegroeid die binnen een half jaar opnieuw een beroep doet op een WWB uitkering. Al in 2006 bleek bijna de helft van het aantal uitkeringsgerechtigden al eerder een uitkering gehad te hebben.

Tevens is het aantal mensen dat vanuit de WW de WWB instroomt in vier jaar gestegen van 9 naar 13 %, zoals de tabel hierna laat zien.

Tabel Instroom in de WWB vanuit de WW (als percentage van het totaal aantal ww-ers).

	2004	2005	2006	2007
Den Haag	8,9%	8,8%	11%	13%

Bron: UWV

Er lijkt zich naar een groep werklozen te vormen van mensen, die het niet meer klaarspelen om uit de bijstandsuitkering te blijven, maar terugvallen in een uitkering. Deze ontwikkelingen nopen de gemeente Den Haag om nieuwe manieren te ontwikkelen om het re-integratiebeleid effectief te laten zijn.

Aanbeveling 2

De Rekenkamer beveelt aan om voor de komende jaren een aanpak van de re-integratie te ontwikkelen die dringend rekening houdt met de veranderingen in het bestand WWB uitkeringsgerechtigden. Bij de keuze van nieuw beleid zou de Gemeenteraad veel meer dan in het verleden rekening moeten houden met verslechterende kenmerken van het WWB bestand en veelvuldige terugval van uitgestroomde uitkeringsgerechtigden.

1 Ongunstiger kenmerken bestand heeft gevolgen voor de uitvoering

Het achterblijvende bestand aan WWB-gerechtigden met kenmerken die minder gunstig zijn voor een succesvolle re-integratie heeft en zal naar onze mening gevolgen hebben voor de wijze waarop de uitvoering het re-integratiebeleid wordt uitgevoerd.

Organisatie

De gemeente Den Haag heeft als beleid om het aantal trajecten met interne begeleiding te verhogen ten koste van de trajecten met externe begeleiding. Gedacht wordt aan een verhouding 30% extern, 70% intern. De verandering in de kenmerken van het WWB bestand met relatief meer vergrijzing, een langere uitkeringsduur en meer herhaling van terugval, zal andere eisen aan de begeleidingsorganisatie stellen. Gezien de doelstelling van meer interne begeleiding zullen vooral de interne begeleiders dus anders moeten gaan werken. Daarbij zullen de ambities vaker gericht moeten zijn op de tussenstappen naar duurzaam werk, zoals tewerkstelling in gesubsidieerde banen of op voorwaarden voor re-integratie, zoals inburgering, schuldhulpverlening en taalonderwijs.

Ketensamenwerking

Uit het caseonderzoek bleek, dat door de ketenpartners niet altijd de relevante informatie wordt overhandigd bij het doorstromen van uitkeringsgerechtigden van de ene organisatie-

eenheid naar de andere. Persoonlijke contacten tussen consultants bleken in die gevallen een voorwaarde voor ketenpartners om over alle relevante informatie te kunnen beschikken.

Aanbeveling 3

De Rekenkamer beveelt de Gemeenteraad aan het College te verzoeken om de inrichting en sturing van de uitvoeringsorganisatie te herbezien, rekening houdend met de veranderende kenmerken van het WWB bestand. Betrek daarbij de informatieuitwisseling tussen afzonderlijke diensten, en bekijk of het mogelijk is dat consultants van verschillende ketenpartners waar nodig persoonlijk contact met elkaar opnemen.

De Rekenkamer realiseert zich dat de constatering van het zich wijzigende WWB bestand op gespannen voet staat met het advies om de uitstroomambities te vergroten.

Wij pleiten daarom voor een integrale en transparante afweging tussen ambities (beleidsdoelen) en de beschikbare middelen, zowel in menskracht en geld.

2 Grote verschillen in kosten en resultaten re-integratietrajecten

De gemiddelde kosten van de (sollicitatie, bemiddeling, activering) trajecten zijn in drie jaar met 25% gedaald. Dit is een gunstig resultaat en geeft tegelijkertijd de relevantie van deze informatie aan. In de onderstaande tabel staan de gemiddelde trajectkosten over drie jaar vermeld:

Tabel Overzicht kosten re-integratie

	2004	2005	2006
Gemiddelde kosten per re-integratietraject	€ 10.032	€ 8.486	€ 7.602

De gemiddelde kosten voor alleen de commerciële trajecten verschillen sterk in prijs en leveren sterk verschillende resultaten op zoals moge blijken uit onderstaande tabel.

Tabel Kosten private re-integratiebedrijven 2005/06

Contractant	Gemiddelde trajectprijs
Contractant A	6.570,00
Contractant B	11.468,90
Contractant C	17.424,38
Contractant D	2.500,00
Contractant E	6.520,00
Contractant F	2.895,00
Totaal	7.734,31

De gemiddelde prijs bij private re-integratiebedrijven varieert van €2.500 tot €17.500. Opgemerkt zij dat het om trajecten met verschillende doelen en volumes gaat en dat een directe vergelijking aan die verschillen geen recht doet. Nader onderzoek is wenselijk voor een beter beargumenteerde uitspraak.

Tabel Resultaten private re-integratiebedrijven 2005/06

Contractant	Percentage uitstroom volgens doel
Contractant A	25%
Contractant B	38%
Contractant C	16%
Contractant D	24%
Contractant E	30%
Contractant F	60%
Totaal	33%

De resultaten bij private re-integratiebedrijven variëren percentueel van 16 tot 60%. Ook hier geldt het voorbehoud dat hierboven voor de kosten gemaakt is. De verschillen blijven echter wel opvallend.

Aanbeveling 4

De Rekenkamer beveelt aan de Gemeenteraad om zich door het College uitvoeriger te laten voorlichten over de kosten en resultaten die gemoeid zijn met de uitvoering van het re-integratiebeleid evenals de kosten/resultaten van afzonderlijke private bedrijven.

Duidelijker kaderstellen en controleren

Uit dit onderzoek blijkt, dat de gemeenteraad op dit moment moeite heeft om op een goede wijze het re-integratiebeleid mede vorm te geven (kaderstelling vooraf) en te controleren (informatievoorziening over de resultaten). Het ene moment stuurt de Raad op grote lijnen, het andere heeft hij behoefte aan detailinformatie. De Rekenkamer adviseert de Gemeenteraad om meer 'focus' in de sturing aan te brengen. Dat zou kunnen door een duidelijke keuze te maken in de onderwerpen waarop de aandacht het sterkst gericht zou moeten worden. Daarvoor doen we hierna enkele voorstellen.

Aanbeveling 5

De Rekenkamer beveelt de Gemeenteraad aan om bij haar sturing te focussen op die delen van het re-integratiebeleid die dit onderzoek onder de aandacht heeft gebracht. Onze suggestie zou zijn om in ieder geval de aandacht te richten op het achterblijvende bestand in de WWB met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en op het probleem van de terugval van uitkeringsgerechtigden in de WWB. Deze bevinding zou het vertrekpunt moeten zijn voor de Gemeenteraad om een nieuwe strategie voor re-integratie van WWB-ers te laten ontwikkelen en het College te verzoeken de contouren van een bijpassende organisatie te schetsen.

Meer gedetailleerd adviseren wij de Gemeenteraad om de volgende items te overwegen bij het verzoek aan het College om nadere informatie:

a) Op het item Bestand Uitkeringsgerechtigden:

- Leeftijdopbouw
- Duur uitkering
- Ontheffingen sollicitatieplicht

b) Op het item Uitstroom:

- Succesratio's interne/externe begeleiding
- Succesratio's van de uitvoeringsketen als geheel

Op het punt van de Uitstroom adviseert de Rekenkamer tevens de definitie van duurzaamheid (wanneer is sprake van duurzame re-integratie) nader te bespreken.

Op dit moment is die termijn gezet op zes maanden.

c) Op het item Terugval:

- Aantallen terugval en herhalende terugval in de uitkering
- Aantallen instroom vanuit de WW

d) Op het item Financiën:

- Besteding en onderbesteding van budgetten
- Kosten van re-integratietrajecten (intern/extern)

Wellicht ten overvloede wijzen wij er de Gemeenteraad op om over de overgenomen aanbevelingen met het College heldere afspraken te maken met een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling en een tijdsindicatie.

Reactie van het college van Burgemeester en Wethouders

Het college van B&W reageerde met zijn brief van 22 december 2008 op de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer. Hieronder volgt de letterlijke tekst.

Met belangstelling hebben wij het Rekenkamerrapport over het Haagse re-integratiebeleid gelezen met de bijbehorende conclusies en aanbevelingen.

Algemeen

Het onderzoek beslaat de periode 2004-2007. Sinds 2006 is het huidige college aan de slag, op basis van een coalitieakkoord dat zeer actief inzet op re-integratie naar werk en daling van het WWB-uitkeringsbestand. Het college is verheugd over de constatering van de Rekenkamer dat sprake is van een positief beeld op het gebied van de kernindicatoren.

Als eerste aanbeveling geeft de Rekenkamer aan dat de beleidsdoelen op kernindicatoren Bestandsomvang, Instroom en Uitstroom ondanks de successen nog eens zou moeten worden heroverwogen en op de indicatoren Bijstandspercentage en Uitstroom re-integratie de ambities te verhogen. Dit zou mogelijk zijn door de structureel hoge onderbesteding van het werkdeel WWB-budget.

Het college wil in dat verband benadrukken dat naast deze beleidsdoelen het doel is gesteld aan het einde van de collegeperiode het uitkeringsbestand met 5.000 te doen dalen. Tot nu toe ligt het behalen van dit doel op schema. Ook moet er in 2009 een volume van 5.000 gesubsidieerde banen zijn.

Ook het behalen van dit doel ligt op schema. Het college wil daarbij benadrukken dat de huidige financiële en economische crisis het risico in zich draagt dat de werkgelegenheidsgroei in Den Haag zal verminderen.

Dit zal, zoals eerder is gebleken, de meest kwetsbare arbeidskrachten het eerst raken. Re-integratie van Haagse inwoners met een WWB-uitkering zal moeilijker worden en de druk op de uitkeringen zal toenemen.

Het college is daarom van oordeel dat in de huidige situatie een aanpassing van de beleidsdoelen niet noodzakelijk is.

De Rekenkamer geeft aan dat uit de Kernkaart Werk en bijstand van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid blijkt dat Den Haag een forse onderbesteding heeft op het Werkendeel van het WWB budget.

Het college geeft aan dat het overschot afkomstig is uit perioden van vóór 2006 en wordt vertekend door het kasgeldsysteem. In 2006 zijn de baten gelijk aan de lasten (115,5 mln). Vanaf 2007 zijn de baten lager dan de lasten m.a.w. vanaf 2007 wordt er ingeteerd op de voorziening.

Vanaf 2009 zal er aan het rijk verantwoord gaan worden op basis van het baten- en lastensysteem, in onderstaand meerjarenoverzicht is daarom het overschot/tekort volgens dit systeem gegeven.

In mln.	2008	2009	2010
WWB-W budget in mln	110,1	103,6	95,4
Overschot voorgaande jaren	38,4	27,6	16,9
Beschikbaar	148,5	131,2	112,3
Lasten	120,9	114,4	107,6
Overschot/tekort	27,6	16,9	4,7
Overschot/tekort %	25%	16%	5%

Conclusie is dat dankzij de overschotten uit voorgaande jaren er tot 2011 nog sprake is van een dekkende begroting. Vanaf 2011 is de voorziening nagenoeg uitgeput en zullen er prioriteiten moeten worden gesteld om de uitgaven verder te laten dalen.

In de tweede aanbeveling adviseert de Rekenkamer een aanpak van de re-integratie te ontwikkelen die rekening houdt met de veranderingen in het bestand WWB uitkeringsgerechtigden. De raad zou daarbij rekening moeten houden met de verslechterde kenmerken van het WWB bestand en veelvuldige terugval van uitgestroomde uitkeringsgerechtigden.

Het college onderschrijft deze aanbeveling. Het bestand WWB uitkeringsgerechtigden verandert. Het college speelt daarop in: met name het langdurig uitkeringsbestand moet nu gericht worden begeleid richting activering en werk. Een concrete invulling van deze aanpak vindt plaats in de krachtwijken. Daarom heeft de wethouder van Sociale Zaken, Werkgelegenheid en Economie bij brief van 29 april 2008 en bij de behandeling op 11 september 2008 de commissie SWEI geïnformeerd over de aanpak van het langdurig uitkeringsbestand. Er is sprake van terugval van uitgestroomde uitkeringsgerechtigden: het college zorgt daarom naast ondersteuning richting werk ook voor gerichte scholing van uitkeringsgerechtigden zodat hun uitstroom uit de uitkering zoveel mogelijk structureel wordt. Overigens is terugval iets wat bij re-integratie-inspanningen hoort. Graag wil het college aandacht voor de keerzijde. Terugval betekent in elk geval dat mensen tijdelijke werkervaring hebben gehad. Dat is positief voor vervolgekansen op de arbeidsmarkt.

Het college is ondanks de neergaande economische conjunctuur vastbesloten zoveel mogelijk Hagenaars te ondersteunen bij hun re-integratie richting werk.

In de derde aanbeveling beveelt de Rekenkamer de raad aan het college te verzoeken de inrichting en sturing van de uitvoeringsorganisatie te herbezien, rekening houdend met de veranderende kenmerken van het WWB bestand. Het college pakt deze aanbeveling op. Er zijn al flink wat stappen gezet: aanpassing van de organisatie, inzet op veranderende houding en gedrag bij de dienstverleners en gerichte inzet van (nieuwe) instrumenten zijn daarbij de kernbegrippen.

De afgelopen jaren heeft een grote re-organisatie bij de Dienst SZW plaatsgevonden, met als oogmerk de processen vanuit klantperspectief in te richten en daarbij de kennis van medewerkers te benutten om stapje voor stapje te verbeteren. Inzet is te komen tot een excellente dienstverlening. Doel is het bereiken van integraliteit door samenwerking binnen de Dienst SZW, maar ook met organisaties daarbuiten. Ook de ICT-ondersteuning wordt daartoe aangepast. Dit zijn ingewikkelde processen, die tijd kosten.

Met inzet van instrumenten is het doel de instroom in de uitkering te beperken en de uitstroom uit de uitkering te vergroten. Daarbij vindt een diagnose 'aan de poort' plaats, zodat de dienstverlening zo gericht mogelijk kan worden ingezet. De aanpak van (langdurig) WWB gerechtigden is ook een belangrijk item. Het huidige klantenbestand is immers moeilijker naar werk te bemiddelen. Bij deze groep ligt de nadruk meer op het kunnen participeren in de maatschappij en eventueel een uitstroom naar werk.

Bij deze uitkeringsgerechtigden is vaak sprake van meervoudige problemen. Het college zet in op versterking van samenwerking om bij meervoudige problemen tot afgestemde (meervoudige) inzet van instrumenten te komen.

Binnen de Den Haag op Maat vestigingen is dit jaar gestart met een multidisciplinaire aanpak voor complexe gevallen. Dit zal in het komende jaar beschikbaar worden gesteld voor de zeer complexe gevallen in de re-integratie.

Aanbeveling vier beveelt aan de raad om zich door het college te laten voorlichten over de kosten en resultaten die gemoeid zijn met de uitvoering van het re-integratiebeleid evenals de kosten/resultaten van afzonderlijke bedrijven.

In het huidige re-integratiebeleid vindt ongeveer 70% van de dienstverlening in eigen beheer plaats: voor het restant worden private partijen ingeschakeld. De inzet van private partijen vindt plaats conform de geldende aanbestedingsregels. Vooraf wordt door de inkoopende dienst op basis van de gewenste resultaten een programma van eisen opgesteld, waarin helder is opgenomen wat de offerende partij moet kunnen leveren. Nadat het contract is gesloten vindt op geregelde tijden monitoring van de behaalde resultaten plaats. Komt een private partij na gunning van het contract de in het contract opgenomen eisen niet of niet volledig na, dan past de betrokken dienst de 'no cure, less pay' regel toe. Als de resultaten van een contractpartij in totaliteit tegenvallen, dan heeft dat gevolgen voor de inkoop in latere jaren.

In de vijfde aanbeveling doet de Rekenkamer de aanbeveling aan de raad om bij haar sturing te focussen op die delen van het re-integratiebeleid die dit onderzoek onder de aandacht heeft gebracht. De suggestie zou zijn in ieder geval de aandacht te richten op het achterblijvende bestand in de WWB met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en op het probleem van de terugval van uitkeringsgerechtigden in de WWB. Dit zou voor de raad een vertrekpunt moeten zijn om een nieuwe strategie voor re-integratie van WWB-ers te laten ontwikkelen en het college te verzoeken de contouren van een bijpassende organisatie te schetsen.

Zoals hierboven in de reactie op aanbeveling drie al is aangegeven heeft het college de focus al gericht op het achterblijvende bestand in de WWB met een grote achterstand tot de arbeidsmarkt.

De organisatie is hierop al grotendeels aangepast en er wordt ingezet op versterking van de integrale aanpak. In het kader van de verantwoording over het gevoerde beleid levert het college thans niet alleen sturingsinformatie over de topindicatoren, maar ook over de eigen prestatie-indicatoren, zoals opgenomen in de begrotings-/jaarrekeningcyclus en de plan/verslagcyclus op het terrein van werk en inkomen.

Het college zou met de raad graag van gedachten wisselen over de door de Rekenkamer voorgestelde sturingsinformatie, om te bekijken of dit naast de thans al voorhanden zijnde informatie ook in het domein van de topindicatoren zou kunnen worden toegepast.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris,

de burgemeester,

mw. A.W.H. Bertram

J.J. van Aartsen

3

Nawoord

Bevestigende reactie

Het College van B&W heeft positief gereageerd op onze aanbevelingen. B&W herkennen onze conclusies over het bestand bijstandsgerechtigden en de noodzaak de organisatie daarop aan te passen. Op het punt van de beleidsdoelen geeft het College aan geen behoefte te hebben aan meer ambitie. Het College zou wel met de Gemeenteraad willen overleggen over de levering van de door ons gesuggereerde sturingsinformatie.

Heroverweging

De Rekenkamer wil de Raad voor het overleg met het College over de sturingsinformatie verwijzen naar onze laatste aanbeveling. Wij adviseren de Raad om, indachtig zijn controlerende rol, aandacht te geven aan de onderwerpen die in dit onderzoek aan de orde zijn gekomen, in het bijzonder inzake de verslechterende kenmerken van het bestand bijstandsgerechtigden en het gesignaleerde probleem van de terugval. Naar onze mening zijn die onderwerpen van belang voor het succes van het re-integratiebeleid van de gemeente.

Wij denken dat het nu van groot belang is voor de Raad om nadere keuzes te maken, gezien de gesignaleerde kenmerken van het bestand bijstandsgerechtigden, de economische tegenwind en het verwachte tekort aan middelen na 2010.

Samenhangend beleid

Wij adviseren de Raad om te letten op samenhang tussen doelen, middelen en organisatie. Op basis van een gedegen probleemanalyse kunnen de beleidsdoelen en ambities voor re-integratie heroverwogen worden. Zijn de aanpak en organisatie nog adequaat hierbij of is aanpassing nodig? En hoe wordt hierover gerapporteerd? Hierna werken we dit stramen met voorbeelden uit.

Probleemanalyse

De Rekenkamer mist onder meer een probleemanalyse aan de instroomkant. Wij menen met onze beleidsanalyse over instroomkenmerken daartoe een aanzet gegeven te hebben. De groei van het aantal WW-ers in de instroom richt de beleidsmatige aandacht op het UWV en de samenwerking met deze uitvoeringsorganisatie. Het zou erin moeten resulteren dat de instroom vanuit de WW vermindert of zelfs stopt door vroegtijdige re-integratie vóór de instroom in de WWB. Gezamenlijke aandacht van het College en de Gemeenteraad zou dit onderdeel van de re-integratie moeten verbeteren.

Op dezelfde manier valt het probleem van het aantal terugvallers uit te werken door probleemanalyse, oplossingsrichtingen en aandacht van de Raad voor de gekozen oplossing en de resultaten.

Doelenkeuze

Naar ons inzicht zou volledige en duurzame re-integratie van het zittende bestand uitkeringsgerechtigden wel eens te hoog gegrepen kunnen zijn, gezien het hoge percentage ontheffingen van de sollicitatieplicht, de ontgroening, de vergrijzing, langer durende uitkeringen en terugval van uitstroom. Het is te overwegen een expliciet onderscheid te maken in instroom dicht bij de arbeidsmarkt en instroom met grote afstand, iedere groep met eigen specifieke beleidsdoelen. Voor de eerste groep zal volledige en duurzame re-integratie relatief gemakkelijk te bereiken zijn, voor de tweede groep is participatie misschien het hoogst haalbare. Iedere groep zou zijn eigen doelstellingen en streefcijfers moeten krijgen.

Middelen

Omdat de middelen na 2010 minder gaan worden is zuinig omgaan met geld aangewezen. De Rekenkamer is van mening dat het hard nodig is om te komen tot een efficiënter werkende organisatie die met minder middelen toch effectief kan blijven. Daarvoor is in ieder geval inzicht nodig in de kosten en baten van de uitvoeringsorganisaties, zowel de gemeentelijke als de particuliere. Met dit inzicht is het College in staat te kiezen voor die organisaties, ambtelijk en particulier, die het meest kosteneffectief functioneren.

Transparantie

Het College had aangegeven over gegevens te beschikken die inzicht geven in de kosten en resultaten van de uitvoeringsorganisatie. Naar ons oordeel kan de Raad daarmee een goed inzicht in de kosten en succesratio's krijgen om toezicht te houden op een effectief bestuur (resultaten van re-integratie) en een efficiënte uitvoering (met minder middelen toch dezelfde resultaten behalen).

Feitenrapport

Inhoud

1.	Achtergrond en vraagstelling	30
1.1	Achtergrond	30
1.2	Probleemstelling en onderzoeksvragen	31
1.3	Kennismaking met de cases	31
1.4	Leeswijzer	32
2.	Inleiding op het onderwerp	34
2.1.	Korte kenschets problematiek	34
2.2.	De Haagse arbeidsmarkt	36
2.3.	Bestandsanalyse	38
3.	Re-integratiebeleid in Den Haag	46
3.1.	Bestuurlijk kader	46
3.2.	Het beleidsplan	47
3.3.	Beleidswijzigingen	49
3.4.	Specifieke doelgroepen	53
3.5.	Kwantitatieve doelen	54
3.6.	Ketensamenwerking	55
3.7.	Meetbaarheid doelen	55
3.8.	Samenvattende bevindingen	57

4.	Resultaten van het beleid	60
4.1	Trajecten	60
4.2.	Prestatienormen	64
4.3	Stroomresultaten	65
4.4.	Ketensamenwerking	67
4.5	Resultaten beleidsdoelen	68
4.6	Financiën	70
4.7	Samenvattende bevindingen	73
5.	Informatievoorziening	76
5.1	Klant-, uitvoerings- en procesinformatie	76
5.2	Onderzoek en evaluaties	77
5.3	Gemeenteraad	79
5.4	Samenvattende bevindingen	84
Bijlage 1.	Methodologische verantwoording	86
Bijlage 2.	Geraadpleegde documenten bestuurlijke stukken	89

Achtergrond en vraagstelling

1.1 Achtergrond

Wetswijzigingen

De rollen en taken van gemeenten op het terrein van re-integratie en bijstand zijn de afgelopen jaren aanzienlijk veranderd. De achtergrond wordt gevormd door de Suwi-wetgeving (2002) en toegenomen (financiële) belangen van gemeenten bij effectieve en efficiënte re-integratie (Fonds Werk en Inkomen, 2001, later opgegaan in de Wet Werk en Bijstand van 2004).

Als gevolg van de wetswijzigingen is het aan de gemeenten zelf om de benodigde re-integratie-inspanningen voor de eigen doelgroepen te definiëren (beleidsvrijheid als gevolg van decentralisering) en om een keuze te maken in de wijze van uitvoering (uit- en aanbestedingsbeleid)¹. Tegenover deze vrijheid staat dat ook de financiële verantwoordelijkheid als gevolg van de budgettering van inkomens- en werkbudgetten volledig bij de gemeente is komen te liggen.

De gewijzigde rol van de gemeente maakt het noodzakelijk om de inspanningen op hun effectiviteit en doelmatigheid te volgen. Dit kan ook bijdragen aan toekomstige keuzes over de wijze van inzet van re-integratieactiviteiten.

Methodiek

De rekenkamer Den Haag (verder kortweg: 'RKDH') heeft een onderzoek laten uitvoeren naar de effectiviteit en doelmatigheid van re-integratie in de gemeente Den Haag. Het onderzoek heeft betrekking op de periode 2004-2007. Deze periode is gekozen om een langere termijn te kunnen overzien en zo beter mogelijke ontwikkelingen te kunnen signaleren. De periode valt samen met de wisseling van gemeenteraad en college van B&W in 2006. Mogelijke ontwikkelingen zijn daarom niet altijd toe te wijzen aan het zittende college.

Het onderzoek is uitgevoerd in twee gedeelten. Het CAB heeft onderzoek gedaan vanuit de beleidsmatige invalshoek van re-integratie. De Kafkabrigade heeft aan de hand van een drietal casestudies het proces en keuzes daarbinnen in beeld gebracht. Voor het onderzoek zijn verschillende bronnen gebruikt. Voor de cijfermatige analyse zijn die bronnen gekozen die de meest actuele dan wel de meest vergelijkbare gegevens bevatten.

¹ De verplichte uit- en aanbesteding als gevolg van de Suwi-wetgeving is per 1 januari 2006 versoepeld.

1.2 Probleemstelling en onderzoeksvragen

De RKDH heeft voor het onderzoek naar de effectiviteit en doelmatigheid van re-integratie de volgende driedelige probleemstelling geformuleerd:

1. In hoeverre is het re-integratiebeleid van de gemeente doeltreffend?
2. Welke oorzaken zijn aan te wijzen voor een eventuele gebrekkige aansluiting tussen de beoogde en gerealiseerde prestaties en effecten van het re-integratiebeleid?
3. Wordt de gemeenteraad door het college op een adequate wijze geïnformeerd over de resultaten van het re-integratiebeleid?

De probleemstelling is door de RKDH in de volgende acht onderzoeksvragen uiteengezet:

Tabel 1. Onderzoeksvragen

Item	Onderzoeksvragen
Beleid	1. Wat zijn de doelen die de gemeente wil behalen met het re-integratiebeleid en zijn deze SMART-C geformuleerd?
Resultaten	2. Heeft de gemeente de beoogde prestaties en effecten gerealiseerd en tegen welke kosten?
Kosten	3. Bestaat er inzicht in de doelmatige besteding van de middelen voor de instrumenten voor arbeidsactivering en arbeidstoeleiding? 4. Op welke wijze hebben doelmatigheidsoverwegingen een rol gespeeld bij de beslissing om re-integratietrajecten uit te besteden, danwel zelf uit te voeren? Op welke wijze is uiteindelijk een keuze gemaakt voor het uitbesteden, dan wel zelf uitvoeren van re-integratietrajecten, en hoe is deze keuze onderbouwd?
Informatie/evaluatie	5. Verzamelt de gemeente gestructureerd informatie over het re-integratiebeleid? 6. Heeft de gemeente het re-integratiebeleid geëvalueerd op factoren die het bereiken van prestaties en effecten stimuleren of belemmeren, en zo nodig op basis van de uitkomsten bijgestuurd?
Sturing/toezicht	7. Vult de gemeenteraad de sturende en toezichhoudende rol adequaat in? 8. Krijgt de gemeenteraad daartoe tijdige, volledige en betrouwbare informatie over de gerealiseerde effecten, de geleverde prestaties en de werkelijke kosten?

1.3 Kennismaking met de cases

Zoals aangeven heeft de Kafkabrigade aan de hand van casestudies het proces en de gemaakte keuzes in de uitvoering van re-integratie in beeld gebracht. Hier onder maken we kort kennis met de mensen die in de cases worden behandeld. Een uitgebreide beschrijving van de problematiek binnen de cases wordt bij de bestandsanalyse in paragraaf 4.4. gegeven.

De namen van de personen in de cases zijn om privacyredenen gefingeerd.

Winston

Winston is een alleenstaande Surinaamse vader van 45 jaar oud. Hij heeft naast een bijstandsuitkering forse schulden en is door openstaande boetes bij justitie niet toegelaten tot een schuldsaneringstraject. Hij volgt momenteel op eigen initiatief een opleiding tot touringcarchauffeur.

Mevrouw Gumuz

Mevrouw Gumuz is een Turkse vrouw met een bijstandsuitkering. Zij heeft te maken met zowel inburgering als re-integratie. Mevrouw Gumuz volgt momenteel een participatietraject.

Omar

Omar is een jongere van Marokkaanse komaf, verder heeft hij een justitieel verleden. Momenteel volgt Omar een opleiding voor administratief medewerker.

1.4. Leeswijzer

Dit rapport geeft antwoord op de door de RKDH gestelde onderzoeksvragen.

In *hoofdstuk 2* van het rapport wordt korte inleiding gegeven over re-integratie in Nederland. Daarnaast bevat dit hoofdstuk een schets van de arbeidsmarkt en het bijstandbestand in de gemeente Den Haag.

Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van het re-integratiebeleid in de gemeente en de daaruit voortvloeiende doelen.

In *hoofdstuk 4* wordt ingegaan op de resultaten het gestelde beleid. Hierbij wordt zowel gekeken naar de beleidsresultaten als naar de financiële realisatie van de het gevoerde beleid.

Hoofdstuk 5 richt zich op de informatievoorziening met betrekking tot het onderwerp. Het gaat hierbij zowel om de informatieverzameling als om de wijze waarop de informatie naar de gemeenteraad is geregeld.

De methodologische verantwoording is in de bijlage opgenomen.

Dit rapport heeft als basis de beleidsmatige invalshoek van het onderzoek van het CAB. Specifieke onderdelen uit het onderzoek van de Kafkabrigade worden beschreven om de betekenis van beleidskeuzes voor de uitvoering te concretiseren. De onderdelen van het onderzoek van de Kafkabrigade worden in kaders in de tekst weergegeven.

Inleiding op het onderwerp

2.1. Korte kenschets problematiek

De effectiviteit en doelmatigheid van re-integratie is al een aantal jaren een geliefd onderwerp van (rekenkamer-)onderzoek. De rekenkamer van de gemeente Amsterdam concludeert in haar rapport *'Re-integratie - begeleiding van bijstand naar werk'*² dat de gemeente nog onvoldoende kostenbewust handelt bij het begeleiden van cliënten naar werk en dat zij de cliënten beter in beeld moet houden als zij in een traject zitten. Een paar maanden eerder trekt de rekenkamercommissie van de gemeente Utrecht³ ongeveer gelijke conclusies: *De kennis over de klanten is onvoldoende en de gemeente weet niet of haar beleidsmaatregelen wel werken. Bovendien is niet duidelijk of de gemeente haar geld goed besteedt.*

Uit diverse onderzoeken van het CAB⁴ blijkt dat gemeenten vaak nog worstelen met hun opdrachtgeverschap. Zo kent men het klantenbestand vaak onvoldoende, is er nog te weinig kennis binnen sociale diensten over effectieve re-integratie-instrumenten en hebben gemeenteraden vaak nog onvoldoende nagedacht over de existentiële vraag waarom men aan re-integratie doet en wat dat aan resultaten moet opleveren.

Er zijn ook diverse onderzoeken die zicht geven op de effectiviteit van re-integratie-instrumenten. Zo heeft het onderzoeksbureau SEOR⁵ ondermeer een studie gedaan naar re-integratieactiviteiten in zes verschillende sociale diensten en heeft het bureau SEO een zelfde onderzoek gedaan in de gemeente Amsterdam⁶. Deze onderzoeken laten zien dat de effectiviteit van instrumenten samenhangt met de kenmerken van de cliënten waarvoor men ze inzet. Zo blijkt bijvoorbeeld dat voor de meest kansrijke cliënten in het bijstandsbestand re-integratietrajecten weinig effect sorteren. Uit onderzoek van Bureau Onderzoek⁷ naar de effectiviteit van re-integratie in de gemeente Groningen blijkt dat bij het verkrijgen van werk persoonskenmerken een grotere invloed hebben dan het volgen van een re-integratietraject.

Tot slot is het belang van een effectieve en efficiënte besteding van de re-integratiemiddelen groot: in 2006 konden alle Nederlandse gemeenten uit het werkdeel samen ruim 1,5 miljard Euro besteden aan de re-integratie van bijstandsccliënten (de gemeente Den Haag ontving hier 115 miljoen van). Kleine verbeteringen kunnen in dit verband al tot forse besparingen leiden.

2 Rekenkamer Amsterdam (2007): *Re-integratie - begeleiding van bijstand naar werk*, Amsterdam.

3 Rekenkamercommissie Utrecht (2006) *Maak werk van bijstand*, Utrecht.

4 Rekenkamercommissie Achtkarspelen, Dantumadeel, Dongeradeel (2007), *Doeltreffendheid en doelmatigheid van re-integratie*, Streekraad Oost-Groningen (2004), *Monitor re-integratie Oost-Groningen*, Groningen.

5 SEOR (2006), *Het gebruik van prikkels in de bijstand*, Rotterdam.

6 SEO (2006), *Van bijstand naar werk in Amsterdam*, Amsterdam.

7 Bureau Onderzoek & IPC, gemeente Groningen (2004), *Uit de bijstand: de resultaten van trajectactiviteiten*, Groningen.

Momenteel staat de effectiviteit van re-integratie, de besteding van middelen en de wijze van organisatie ter discussie. Dit blijkt niet alleen uit door de RKDH genoemde initiatieven van Rekenkamercommissies naar het re-integratiebeleid van gemeenten, het blijkt ook uit het landelijke en wetenschappelijke debat over de effecten van re-integratie⁸.

De minister en staatssecretaris van SZW hebben in januari een brief naar de Tweede Kamer gestuurd, met daarin de uitkomsten van een beleidsdoorlichting over het nut en de noodzaak van re-integratie⁹. Uit de beleidsdoorlichting, die betrekking heeft op de periode 2001-2005, komen een aantal zaken naar voren:

- o De bruto-effectiviteit¹⁰ van re-integratie neemt toe. Het blijkt dat er steeds meer bijstandsgerechtigden tijdens of na een re-integratietraject weer aan het werk komen.
- o Een causale relatie tussen re-integratie en de kansen op de arbeidsmarkt is moeilijk vast te stellen: Institutionele, macro-economische en individuele factoren zijn van invloed op de vraag of een persoon succesvol is op de arbeidsmarkt.
- o De netto-effectiviteit¹¹ van re-integratie neemt iets toe. Uit een overzicht van 11 onderzoeken over de periode 1995-2005 blijkt dat van de bijstandsgerechtigden die aan het werk komen tijdens of na een re-integratietraject een iets groter wordend deel dit ook daadwerkelijk te danken heeft aan het gevolgde traject.
- o Het netto-effect van re-integratie varieert sterk per doelgroep en gebruikte instrumenten. Niet voor alle bijstandsgerechtigden is het volgen van een re-integratietraject even zinvol. Het blijkt dat re-integratie het meeste effect heeft voor bijstandsgerechtigden die ver van de arbeidsmarkt afstaan. Hierbij kan gedacht worden aan ouderen en langdurig werklozen. Verder komt naar voren dat met name werkervaringsplekken en bemiddeling of een combinatie daarvan, effectieve instrumenten zijn. Overigens geldt voor alle doelgroepen en instrumenten dat hoe eerder men start hoe groter de kans op resultaat is.
- o Re-integratie brengt mensen die niet direct aan het werk komen wel dichterbij de arbeidsmarkt. Niet alle trajecten binnen re-integratie zijn gericht op het toeleiden naar regulier werk. Ook het activeren van bijstandsgerechtigden valt onder de noemer re-integratie. Het blijkt dat deze trajecten een positieve invloed hebben op de kansen op de arbeidsmarkt.
- o Gemeentelijke budgetten worden steeds minder ingezet voor gesubsidieerde arbeid en steeds meer voor activiteiten om mensen regulier aan het werk te helpen.
- o Re-integratie levert weinig rendement op in termen van besparing op de uitkeringslasten.

Gezien het bovenstaande is de vraag hoe het gaat met de re-integratiedienstverlening in Den Haag is een terechte vraag.

Leidt het de dienstverlening van de gemeente Den Haag tot het doorstromen van WWB-gerechtigden naar een baan? Hoe vult de gemeente haar opdrachtgeverschap in? In hoeverre spelen maatschappelijke en/of financiële belangen een rol? Zijn de conclusies van andere onderzoeken ook van toepassing op de gemeente Den Haag?

8 Zie onder meer: Regioplan (2006) *De re-integratiemarkt geijkt*. Amsterdam: Regioplan; Koning, J. de, A. Gelderblom, K. Zandvliet & L. van den Boom (2005) *Effectiviteit van re-integratie: de stand van zaken, literatuuronderzoek*. Rotterdam: SEOR.

9 Tweede Kamer, vergaderjaar 2007-2008, 28719, nr 43.

10 Bruto-effectiviteit: de mate waarin mensen na een re-integratietraject uitstromen volgens het doel van het traject.

11 Netto-effectiviteit: de mate waarin mensen na een re-integratietraject dankzij dit traject uitstromen volgens het doel van het traject.

2.2. De Haagse arbeidsmarkt

De gemeenten hebben vanuit de Wet Werk en Bijstand (WWB) de plicht om iedereen die een bijstandsuitkering heeft te begeleiden naar werk. Om dit te bereiken hebben de gemeenten via het werkdeel van het WWB-budget geld gekregen voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden, niet-werkende werkzoekenden en niet-uitkeringsgerechtigden (NUG). Uit de cijfers van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid blijkt dat de gemeente Den Haag in 2006 11.975 re-integratietrajecten heeft ingezet. Dit komt overeen met 58% van het totale bijstandsbestand. In de gemeente Den Haag bevinden zich aan het einde van 2006 20.780 WWB-gerechtigden.

Tabel 2. Kengetallen Wet Werk en Bijstand, 2006

Activiteit	Den Haag	Amsterdam	Rotterdam	Utrecht
Kerngegevens:				
Aantal inwoners	474.680	743.792	581.639	288.371
Beroepsbevolking	219.000	376.000	270.000	141.000
Bijstand				
Aantal bijstandsuitkeringen	20.780	38.090	36.270	8.555
Percentage	9%	9%	12%	6%
Ontwikkeling	-4%	-4%	-9%	-6%
Budgetgegevens				
Overschot/tekort inkomens	€3.717.652	€18.247.566	-€35.461.076	€ 2.015.186
Als percentage van het budget	8%	4%	-8%	2%
Overschot/tekort werkdeel	€48.905.596	€77.153.683	€59.409.415	€44.595.869
Als percentage van het budget	43%	29%	23%	57%
Re-integratie				
Totaal aantal re-integratietrajecten*	11.975	17.040	37.110	4.605
Percentage t.o.v. bijstandsvolume	58%	45%	102%	54%
Waarvan:	3.995	4.050	6.180	995
Gesubsidieerde arbeid (loonkostensubsidie)	7.980	12.990	30.930	3.610
Overige trajecten				
Terugval				
	2.885	4.415	2700	760
	34%	37%	23%	25%

* afgerond op 5-tallen.

Bron: CBS, min SZW.

De arbeidsmarkt in de agglomeratie Den Haag kenmerkt zich door een gemiddelde participatie van burgers op de arbeidsmarkt. Het werkloosheidspercentage ligt iets hoger dan gemiddeld in Nederland, maar steekt positief af tegenover Amsterdam en Rotterdam.

Tabel 3. Deelname aan de arbeidsmarkt, 2006

	Netto participatie ¹²	Werkloosheidspercentage
Agglomeratie Den Haag	64,1%	5,9%
Agglomeratie Amsterdam	63,7%	6,6%
Agglomeratie Rotterdam	60,5%	9,5%
Agglomeratie Utrecht	68,8%	3,9%
Landelijk	64,5%	5,5%

Bron: CBS

De beroepsbevolking in de gemeente kenmerkt zich door een middelbaar tot hoog onderwijsniveau. Het aandeel laagopgeleiden ligt in vergelijking met het landelijk gemiddelde en Rotterdam laag. Amsterdam en Utrecht hebben echter minder laag opgeleiden.

Tabel 4. Beroepsbevolking naar opleidingsniveau, 2006

	Laag onderwijsniveau	Middelbaar onderwijsniveau	Hoog onderwijsniveau
Den Haag	24%	38%	38%
Amsterdam	16%	33%	51%
Rotterdam	29%	39%	32%
Utrecht	16%	28%	55%
Landelijk	24%	45%	31%

Bron: CBS

Qua werkgelegenheid heeft de agglomeratie een relatief groot aantal banen binnen de overheid, zorg, zakelijke dienstverlening en de handel.

Tabel 5. Verdeling werkgelegenheid agglomeratie 's-Gravenhage, 2007

Sector	Aantal banen	Ontwikkeling 2004-2007
Landbouw	3.730	-3,6%
Industrie	17.900	-3,9%
Bouw	10.630	-7,4%
Handel	48.620	-4,8%
Horeca	13.050	2,5%
Transport & communicatie	26.550	-6,8%
Financiële instellingen	13.170	-11,6%
Zakelijke dienstverlening	66.860	1,1%
Overheid	63.820	-5,5%
Onderwijs	20.310	8,5%
Zorg	50.050	3,6%
Overige dienstverlening	23.150	1,8%
Totaal	357.840	-1,9%

Bron: Lisa

¹² Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de potentiële beroepsbevolking.

Uit onderzoek¹³ blijkt dat de vraag naar laag opgeleiden op een baan in de agglomeratie relatief groot is. Dit wordt vooral veroorzaakt door een groot aanbod van laag opgeleid werk in de directe omgeving van de gemeente, ondermeer in het Westland. Overigens geldt deze situatie voor alle grote steden in de Randstad. Concurrentie met het arbeidsaanbod uit de Midden- en Oosteuropese landen (MOE) in het Westland stelt hoge eisen aan de strategie van de dienst SZW om hieraan het hoofd te bieden.

Het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) houdt ook gegevens bij over de arbeidsmarkt. Hieruit blijkt dat in de afgelopen jaren het aantal niet werkende werkzoekenden in de gemeente Den Haag sterk is afgenomen, maar ook dat het aantal vacatures in de regio sterk afgenomen is.

Tabel 6. Kerncijfers arbeidsmarkt CWI, gemeente Den Haag.

	December 2006	December 2007	Mei 2008
Niet werkende werkzoekenden (NWW)	22.043	18.288	16.867
% NWW op beroepsbevolking	10,1 %	8,4 %	8,2 %
Vacatures	3.505	2.341	2.343

Bron: CWI

2.3. Bestandsanalyse

In de afgelopen vier jaren is het volume van het totale klantenbestand van de gemeente Den Haag teruggelopen van 22.370 cliënten in 2004 naar 18.810 cliënten in december 2007 (zie tabel).

Tabel 7. Volumeontwikkeling WWB bij de G4

	2004	2005	2006	2007
Den Haag	22.372	21.712	20.780	18.818
Amsterdam	43.155	39.572	38.089	35.693
Rotterdam	41.342	39.984	36.268	34.432
Utrecht	9.121	9.068	8.555	7.466

Bron: CBS

Geïndexeerd (2004 = 100) laten de cijfers zien dat Den Haag in 2007 ongeveer gelijk uitkomt met de overige G4 maar in vergelijking met Amsterdam en Rotterdam wel een jaar later resultaat laat zien in de bestandsreductie (zie tabel 7a)

Tabel 7a. Ontwikkeling aantal huishoudens met een bijstandsuitkering

	2005	2006	2007
Den Haag	97	93	84
Amsterdam	92	88	83
Rotterdam	97	88	83
Utrecht	99	94	82

Bron: Kernkaart Werk en Bijstand, Ministerie SZW

¹³ Divosa Monitor 2007, Atlas voor gemeenten, in opdracht van Divosa, publicatie 11 juli 2007.

De relatieve afname van het bestand ligt ook percentueel gelijk aan de ontwikkeling die we landelijk zien (-16%), zie tabel 7b.

Tabel 7b. Volumeontwikkeling WWB lokaal en landelijk

Clïëntvolume (personen)	December 2004	December 2005	December 2006	December 2007	Ontwikkeling bestand (%)
Den Haag	22.370	21.710	20.780	18.810	-16%
Landelijk	362.950	355.010	329.380	304.640	-16%

Bron: CBS

Wanneer we de volumeontwikkeling WWB nader bekijken in percenten vergeleken met de G4/landelijk blijkt dat Den Haag over de hele periode 2005-2007 het vergelijkbaar doet met landelijk en de G4. De verkleining van het bestand is in Den Haag echter later ingezet dan landelijk en andere grote steden (zie tabel 7c).

Tabel 7c. Ontwikkeling bijstandsbestand

	2005	2006	2007	2005-2007
Den Haag	-3,0%	-4,3%	-9,4%	-16%
Amsterdam	-8,3%	-3,7%	-6,3%	-17%
Rotterdam	-3,3%	-9,3%	-5,1%	-17%
Utrecht	-0,6%	-5,7%	-12,7%	-18%
Nederland	-2,2%	-7,25%	7,5%	-16%

Bron, Kernkaart Werk en bijstand 2007, ministerie SZW

De volumeontwikkeling WWB hangt nauw samen met het percentage terugval: het aandeel uitstromers dat binnen een jaar weer bijstandgerechtigd wordt¹⁴. Uit de tabel 7d blijkt dat Den Haag de eerste drie jaren vergeleken in G4 verband een relatief hoog percentage terugvallers kende. In het laatste jaar is het aandeel terugvallers in procentpunten sterker afgenomen dan bij de overige G4 steden.

Tabel 7d. Percentage terugvallers

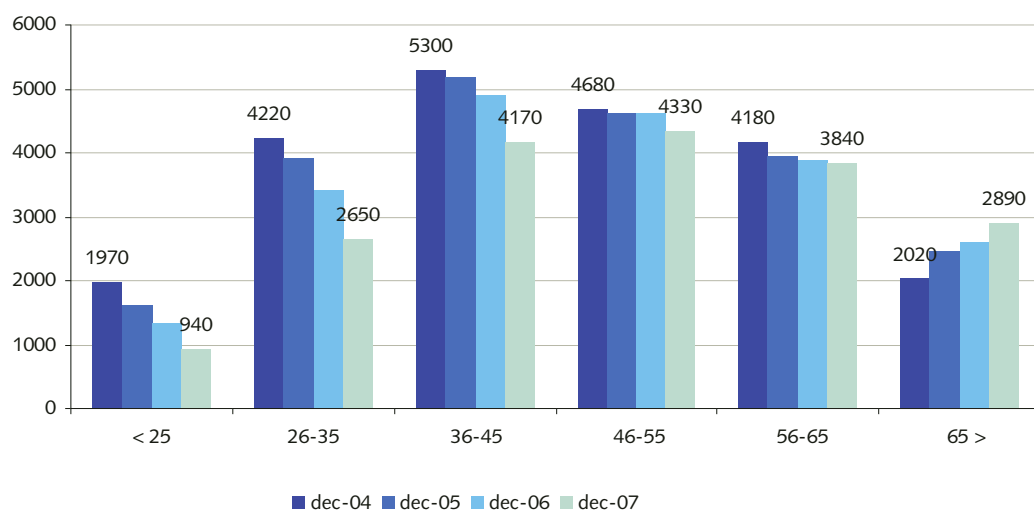
	2004	2005	2006	2007
Den Haag ¹⁵	23,1%	38,4%	36,3%	23,9%
Amsterdam	23,4%	28,1%	37,1%	32,7%
Rotterdam	19,7%	22,5%	22,7%	27,7%
Utrecht	16,5%	22,1%	25,2%	18,1%

Bron: Kernkaart Werk en Inkomen 2007, ministerie SZW

Als we de kenmerken van het bijstandsbestand van de gemeente Den Haag bestuderen, valt in eerste instantie op dat de leeftijdsgroepen boven de 35 jaar het meest vertegenwoordigd zijn. Verder valt uit figuur 2 af te lezen dat er een forse daling heeft plaatsgevonden van het aantal cliënten onder de 35 jaar met een bijstandsuitkering. Dit is in overeenstemming met het landelijke beeld. Opvallend is dat de groep bijstandsgerechtigden van 65 jaar en ouder sterk stijgt.

¹⁴ Aantal terugvallers uitgedrukt in het aantal huishoudens dat opnieuw afhankelijk werd van een bijstandsuitkering in de periode 1 januari t/m 31 december van het verslagjaar, nadat in de voorafgaande periode van 12 maanden de bijstandsuitkering werd beëindigd.

¹⁵ Vergelijk par. 5.2 hierna: 47% van de instroom 2006 had al eerder een WWB uitkering gehad.

Figuur 1. Aantal bijstandsuitkeringen naar leeftijd in de gemeente Den Haag

Bron: CBS (afgrond op 10-tallen)

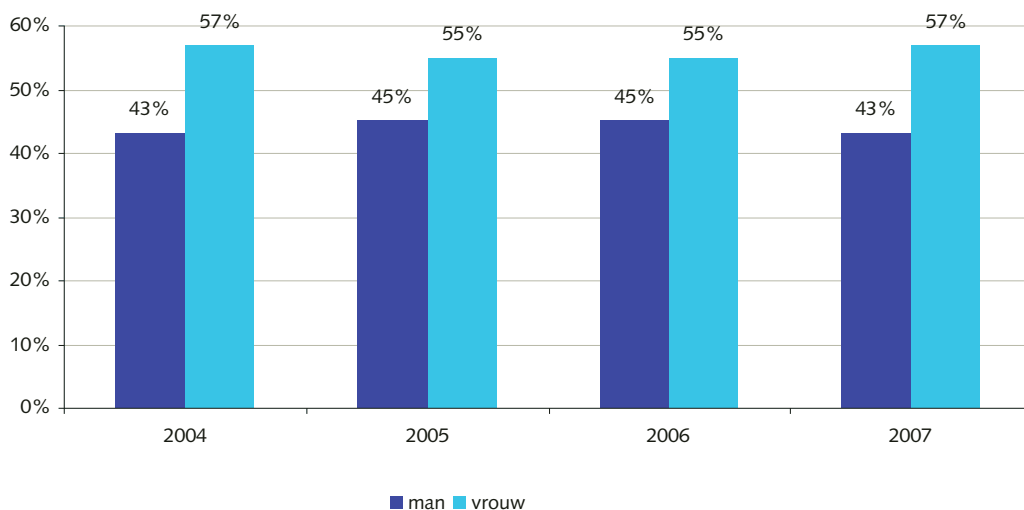
Omar - Jongeren met een justitieel verleden

Omar heeft alle kenmerken van een risicojongere uit de Haagse Schilderswijk: problemen thuis, kort lontje en veel op straat. Omar was gesignaleerd bij de politie. Sindsdien zijn veel ogen op hem gericht. Zijn situatie wordt maandelijks besproken in een casuoverleg waarin onder andere de politie, welzijnsorganisaties, reclassering, leerplicht en de gezinsvoogd aanwezig zijn. Op deze wijze kan Omar goed in de gaten worden gehouden. Toch verdwijnt Omar uit beeld en blijkt hij verhuisd naar Leeuwarden. Na een paar maanden wordt hij terug gevonden in een buurthuis in Den Haag. Als hij terug is vindt hij vrij snel een opleiding, hij heeft nu als eerste doel het halen van zijn diploma. Deze omslag heeft bij hem zelf plaatsgevonden, zijn bijstandconsulent geeft aan dat dit belangrijk is want als deze jongeren zelf niet willen dan gebeurt er niets.

Omar geeft aan dat hij alleen contact heeft met zijn reclasseringsambtenaar en zijn bijstandconsulent, hij geeft aan zichzelf wel te redden. Inmiddels is Omar met hulp van de dienst SZW een opleiding gestart.

Actieplan re-integratie, Kafkabrigade 2008

De meerderheid van het bijstandbestand van de gemeente Den Haag bestaat uit vrouwen. Met name binnen de groep tot 35 jaar zijn vrouwen sterk vertegenwoordigd.

Figuur 2. Percentage bijstandsuitkeringen naar geslacht in de gemeente Den Haag

Bron: CBS

Veruit de grootste groep bijstandsgerechtigden heeft langer dan een jaar een uitkering. En hoewel deze groep ook steeds verder afneemt, wordt zij relatief groter. Dit komt omdat de groep die korter dan een jaar een uitkering ontvangt sneller krimpt.

Tabel 8. Uitkeringsgerechtigden naar uitkeringsduur (afgerond op 10-tallen)

Uitkeringsduur	2004	2005	2006	2007
Korter dan 12 maanden	4.780 (21%)	4.020 (19%)	3.550 (17%)	2.740 (15%)
Langer dan 12 maanden	17.600 (79%)	17.690 (81%)	17.230 (83%)	16.070 (85%)

Bron: CBS

Het is interessant om te zien hoe de uitstroom uit de WWB zich verhoudt tot de instroom, omdat op deze manier de dynamiek in het bestand zichtbaar wordt. In de onderstaande tabel zijn de in- en uitstroomcijfers voor de gemeente Den Haag weergegeven. Hieruit blijkt dat de gemeente Den Haag een hogere instroom heeft dan de ander G4 gemeenten en ook in vergelijking met de landelijke cijfers. Qua uitstroom blijkt de gemeente Den Haag beter te presteren dan de andere G4 gemeenten, maar in vergelijking met de landelijke cijfers blijft zij achter.

Tabel 9. In- en uitstroom uit de WWB als percentage van het totaal aantal huishoudens met een bijstandsuitkering

	Instroom 2005	Instroom 2006	Uitstroom 2005	Uitstroom 2006
Den Haag	36	36	25	29
Amsterdam	25	27	21	24
Rotterdam	23	23	19	25
Utrecht	27	29	21	26
Landelijk	28	31	30	39

Bron: Kernkaart 2006, ministerie SZW & CBS

Een substantieel deel van het cliëntenbestand van de gemeente Den Haag (41 %¹⁶) heeft een ontheffing van de arbeidsplicht. Deze cliënten hebben een ontheffing op basis van doelgroepkenmerken (bijvoorbeeld leeftijd of de zorg voor jonge kinderen) of zij hebben vanwege psychische, fysieke, sociale of medische belemmeringen een zorgtraject. In de meeste gevallen gaat het hier om de groep "niet-kunners". Het aantal ontheffingen binnen de gemeente Den Haag blijkt relatief hoog, landelijk blijkt 33 % van de uitkeringsgerechtigden een ontheffing van de arbeidsplicht te hebben¹⁷.

¹⁶ Nas, M (2007) Bijstandsnormen, een longitudinaal onderzoek naar de opvatting van bijstandsgerechtigden in Den Haag, dSZW Den Haag.

¹⁷ Divosa Monitor 2007, CAB, in opdracht van Divosa.

Tabel 10. Fasering van cliënten en partners naar geboorteland in percentages (N=22.825)

	Fase 1	Fase 2/3/ntb	Fase 4	Fase 0*
Suriname	4%	17%	23%	54%
Marokko	4%	21%	25%	49%
Turkije	4%	21%	26%	50%
NL Antillen/Aruba	6%	33%	21%	39%
Overig niet-westers land	4%	34%	23%	38%
Nederland	5%	16%	23%	55%
Overig westers land	4%	14%	25%	56%
Totaal alle groepen	5%	21%	24%	50%

*Vrijstelling van arbeidsverplichtingen
Bron: Inburgering en re-integratie (2006)

Meer dan de helft van de bijstandsccliënten tot 65 jaar van de gemeente Den Haag is van niet-westerse afkomst (WWB-bestand). Driekwart van deze cliënten is oudkomer en een kwart nieuwkomer. Nieuwkomers komen vooral uit de Antillen en oudkomers vooral uit Suriname, Marokko en Turkije. Ook komt uit het rapport Inburgering en Re-integratie naar voren dat veel van de cliënten die zijn geboren in Suriname ouder zijn dan 65 jaar. Onder de cliënten die zijn geboren op de Antillen of op Aruba bevinden zich vooral veel jongeren.

Mevrouw Gumuz – Inburgeren en re-integreren

Mevrouw Gumuz is een Turkse vrouw met recht op een WWB-uitkering en heeft moeite met de Nederlandse taal. In het kader van re-integratie wordt zij door haar bijstandsconsulent aangemeld bij Startbaan. Bij Startbaan blijkt dat mevrouw Gumuz al in een traject zit. Ze heeft een half jaar eerder een intake gesprek gedaan en is geplaatst in een Participatietraject voor vrouwen uit etnische minderheidsgroepen (PAVEM). Zolang zij in dit traject zit heeft zij vrijstelling van de arbeidsplicht. Binnen de gemeente is onduidelijk waarom zij is aangemeld voor meerdere trajecten, ook kan men slecht inzicht krijgen in de vorderingen van mevrouw Gumuz. Er blijkt geen duidelijke registratie te zijn die voor iedereen inzichtelijk is.

Actieplan re-integratie, Kafkabrigade 2008

Langdurig in de bijstand

Het bijstandsbestand van de gemeente Den Haag bestaat voor 41,6% uit klanten die vijf jaar of langer een uitkering ontvangen¹⁸. Dit zogenaamde granieten bestand is de afgelopen jaren licht gestegen. Deze groep bestaat voor tweederde uit vrouwen. Daarnaast valt op dat het granieten bestand voor 60% uit alleenstaanden bestaat en daarnaast voor een kwart uit alleenstaande ouders. Relatief veel autochtonen Nederlanders en klanten met een Surinaamse achtergrond ontvangen langer dan 5 jaar een uitkering.

¹⁸ Ontwikkeling en samenstelling van het granieten bestand in Den Haag, dSZW Den Haag.

Taal kan een belangrijk obstakel vormen, omdat mensen niet of nauwelijks geletterd zijn en ook geen Nederlands spreken. Maar het gaat niet alleen om taalachterstanden. We naderen het 'granieten bestand'. De klantmanager: "Naarmate de bodem van de bestanden meer in zicht komt, wordt het steeds gecompliceerder klanten in de 'standaard trajecten' te plaatsen. Wij ervaren in de praktijk dat we meer mensen met manco's aan tafel krijgen. Veel aangeleverde klanten zijn moeilijker bemiddelbaar dan vorig jaar. Het wordt nu steeds belangrijker dat de trajectrichtingen en -inhoud continu wordt afgestemd op de deze doelgroep.

Actieplan re-integratie, Kafkabrigade 2008

Armoede en schulden

In 2005 waren er in Den Haag 39.287 huishoudens met een inkomen tot 105% van het wettelijk sociaal minimum, dat is ongeveer 16% van het totaal aan aantal huishoudens. Meer dan de helft van deze minima had een WWB-uitkering.

Verder maakte in 2005 een derde van de minima gebruik van de bijzondere bijstand. Het ging hierbij met name om eenoudergezinnen. Van de gebruikers van bijzondere bijstand had driekwart een WWB-uitkering.

Wanneer we kijken naar de schuldhulpverlening in de gemeente dan blijkt 3% van alle minima budgetbeheer¹⁹ te krijgen en eveneens 3% maakt gebruik van schuldbemiddeling²⁰. Opvallend is dat in Den Haag relatief veel personen met een Antilliaanse of Surinaamse afkomst gebruik maken van de schuldhulpverlening.²¹

Winston – schulden en re-integratie

Winston (43) is sinds 2005 werkloos. Na zijn ontslag heeft hij tot tweemaal toe geprobeerd om met zijn ontslagvergoeding en geleend geld een bedrijf op te zetten. Samen met zijn ex-vriendin bouwt hij grote schulden op. Om zijn schulden te kunnen afbetalen leent Winston steeds meer geld. Op een gegeven moment kan hij niet meer voldoen aan de aflossingen. Hij verkoopt zijn huis, maar er blijft een schuld over van 50 duizend Euro bij de bank en 30 duizend Euro bij instanties en vrienden.

Wanneer zijn tweede bedrijf failliet gaat klopt Winston aan bij de sociale dienst. Omdat hij met zijn uitkering niet kan voldoen aan de schuldeisers wordt hem door de sociale dienst aangeraden om een schuldsanering aan te vragen. In december 2006 wordt de aanvraag ingediend bij de Gemeentelijke Kredietbank. Enkele maanden later blijkt dat hij niet in aanmerking komt voor schuldsanering omdat hij nog onbetaalde boetes heeft openstaan bij justitie. Winston besluit om de boetes aan justitie eerst af te betalen. In december 2007 is dit gelukt en hij vraagt per brief zijn bijstandconsulent om een nieuwe aanvraag voor schuldsanering. In april 2008 heeft hij hierop nog geen reactie. De schuld is inmiddels opgelopen tot 124 duizend Euro.

Winston zit formeel in traject. Hij wil zelf ook het liefst weer aan het werk maar de schulden vormen een obstakel. Zijn klantmanager is verplicht hem in een traject te plaatsen, maar geeft aan dat ze hem op psychosociale gronden niet verplicht aanwezig te zijn. Hij is op eigen initiatief een opleiding tot touringcarchauffeur begonnen en heeft daardoor uitzicht op een baan.

Actieplan re-integratie, Kafkabrigade 2008

Vergelijking G4

Om de ontwikkelingen in het bestand van de gemeente Den Haag meer duiding te kunnen geven zullen we in deze paragraaf een vergelijking maken met de ontwikkeling bij de andere G4 gemeenten. In de onderstaande tabel staat de ontwikkeling van het aantal bijstandsuitkeringen in de G4 weergegeven voor een aantal kenmerken.

¹⁹ Het inkomen van iemand wordt door een onafhankelijke derde beheerd.

²⁰ Schuldbemiddeling is een methode om in den minne met de kredietverlener tot een akkoord te komen over een gehele of gedeeltelijke terugbetaling van het openstaande krediet.

²¹ Bron: Kwiz (2006) Armoedemonitor gemeente Den Haag 2006, Groningen.

Tabel 11. Ontwikkeling aantal bijstandsuitkeringen in de G4 tussen 2004 en 2007

Gemeente	Jonger dan 65 jaar	Ouder dan 65 jaar	Mannen	Vrouwen
Den Haag	-22%	43%	-23%	-21%
Amsterdam	-21%	18%	-22%	-20%
Rotterdam	-21%	27%	-24%	-18%
Utrecht	-21%	28%	-28%	-17%
Landelijk	-19%	26%	-24%	-15%

Bron: CBS

Uit de bovenstaande tabel komt naar voren dat het aantal bijstandsuitkeringen van cliënten die jonger zijn dan 65 jaar in de gemeente Den Haag iets sterker gedaald is dan in de andere G4 gemeenten. Dat deze daling sterker is dan bij de andere G4 gemeenten wordt met name veroorzaakt door een sterkere daling van het aantal bijstandsuitkering onder vrouwen. Opvallend is dat het aantal bijstandsuitkeringen aan cliënten ouder dan 65 jaar in Den Haag veel sterker stijgt dan in de andere G4 gemeenten. Naar opgave van het gemeentebestuur is deze stijging een gevolg van bedoeld beleid: de gemeente voert in samenwerking met de SVB een pilot uit om de instroom van 65-plussers te vergroten. Om meer inzicht te krijgen in het aantal bijstandsuitkeringen is in de onderstaande tabel een overzicht geven van de verdeling van het aantal bijstandsuitkeringen in de G4 gemeenten over verschillende leeftijdsgroepen.

Tabel 12. Verdelingen aantal bijstandsuitkeringen naar leeftijdsgroep in 2007

	Jonger dan 25 jaar	25-35 jaar	35-45 jaar	45-55 jaar	55-65 jaar	Ouder dan 65 jaar
Amsterdam	2%	12%	24%	27%	22%	14%
Den Haag	5%	14%	22%	23%	20%	15%
Rotterdam	5%	16%	24%	23%	19%	12%
Utrecht	5%	16%	24%	22%	19%	14%

Bron: CBS

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat binnen de G4 gemeenten ruim de helft van het aantal bijstandsuitkeringen aan cliënten ouder dan 45 jaar gegeven wordt. Met name de gemeente Amsterdam kent een vergrijzend cliëntenbestand.

Re-integratiebeleid in Den Haag

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van het beleid dat de gemeente Den Haag voert en de daaruit voortvloeiende doelen. Deze beschrijving dient een antwoord te geven op de eerste deelvraag: *Wat zijn de doelen die de gemeente wil behalen met het re-integratiebeleid en zijn deze SMART-C geformuleerd?*

3.1. Bestuurlijk kader

Het collegeakkoord 2002-2006 is summier met betrekking tot de doelen voor re-integratie. Het enige aspect dat genoemd wordt is dat de daling van de werkloosheid in de gemeente gelijk tred dient te houden met de landelijke trend.

Het Coalitieakkoord 2006-2010 is een stuk explicieter over werk en werken in Den Haag. Dit blijkt alleen al uit de titel van het akkoord: MeeDoen. In het akkoord wordt werkgelegenheid als topprioriteit genoemd. Hierbij gaat het niet alleen om het creëren van banen, maar ook om iedereen die kan aan het werk te helpen en wie niet kan werken wordt gestimuleerd op een andere wijze mee te doen in de maatschappij.

Deze doelstelling wordt in het akkoord op een aantal punten geëxpliciteerd²²:

- o Elke bijstandsgerechtigde die nog geen baan heeft is, waar mogelijk, actief in de vorm van vrijwilligerswerk, scholing of het leren van de taal.
- o Werk staat voorop voor bijstandsgerechtigden. Zij kunnen aan de slag via Ooievaarsbanen, Opstapbanen en de nieuwe participatiebanen. Er worden 5000 van zulke banen gecreëerd.
- o Den Haag streeft naar een lager percentage bijstandsgerechtigden dan het gemiddelde van de vier grote steden. Dit gebeurt door een aanpak die is gericht op werk.
- o Alle Haagse jongeren werken of zitten op school.

Bestuurlijk wordt er aangegeven dat de gemeente Den Haag bewust gekozen heeft om meer re-integratietaken zelf uit te gaan voeren. De reden die hiervoor wordt aangegeven is dat men denkt op deze wijze de regie rondom re-integratie beter in de hand te kunnen houden. Aangegeven wordt dat het door meer intern te doen eenvoudiger is om te schakelen tussen de andere producten die de gemeente aanbiedt, zoals vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Omdat de doelgroep die de gemeente heeft steeds moeilijker wordt, is het schakelen tussen instrumenten op het gebied van zorg, activering en werk steeds belangrijker. Deze groep heeft vaak meerdere problemen die re-integratie in de weg staan. Aan de andere kant is het voor de gemeente eenvoudiger om de cliënt in beeld te houden als men zelf meer doet. Als men cliënten plaatst bij externe re-integratie-bedrijven zijn ze toch meer uit het zicht.

Het is de bedoeling om vooral specialistische taken in te kopen bij private re-integratie-bedrijven. Dit zorgt voor een flexibele schil die enerzijds de gemeente in staat stelt zich

²² Bron: MeeDoen. Coalitieakkoord 2006-2010 PvdA, VVD GroenLinks, Den Haag.

te houden op wat er op de markt gebeurt en hier gebruik van maken. Anderzijds maakt het ook de dienst flexibel, want alles zelf doen houdt in meer personeel, dat wordt echter weer overbodig als het bestand sterk afneemt. Het meer in eigen hand nemen van re-integratie is volgens de wethouder ook succesvol gebleken. Vanaf het moment dat men meer zelf deed is volgens de wethouder de uitstroom toegenomen. Het doel van de wethouder is om aan het einde van de collegeperiode het cliëntenbestand met 5000 WWB-ers te laten dalen. Dit loopt volgens de wethouder op schema. Op dit moment is de afspraak dat er elke maand 100 cliënten uit de uitkering komen. Qua beleidsdoel wil de wethouder graag dat er meer voor het MKB gedaan wordt en dat het voor cliënten makkelijker gemaakt moet worden om zelfstandig ondernemer te worden.

3.2. Het beleidsplan

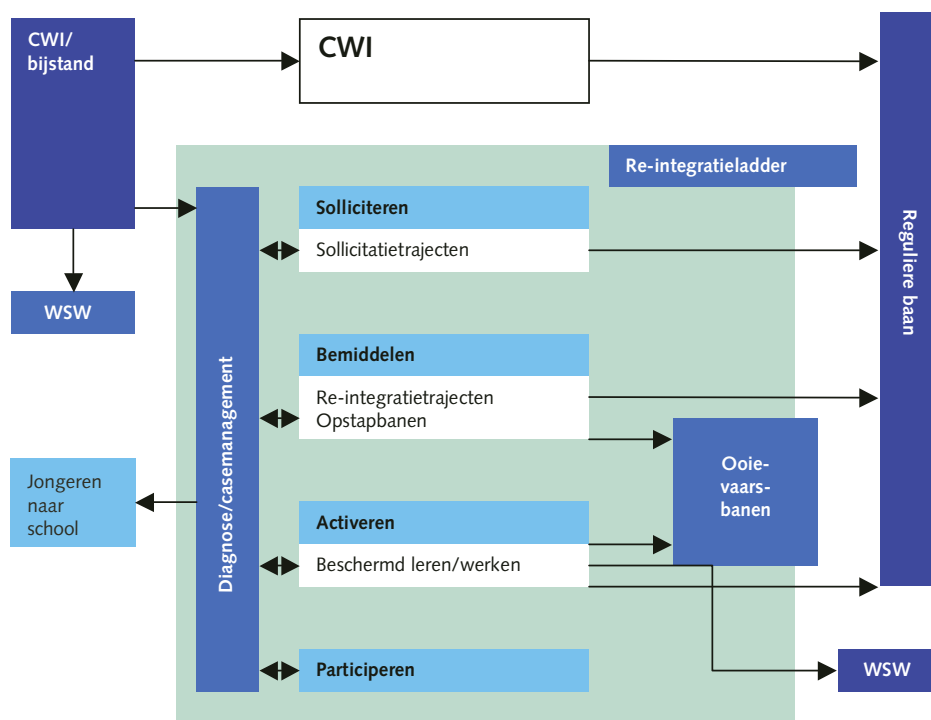
Hoe de doelen die door het College gesteld zijn bereikt worden, wordt in de verschillende beleidsplannen Werk en Inkomen van de gemeente Den Haag nader uitgewerkt. In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de ontwikkelingen in het re-integratiebeleid van de gemeente Den Haag. Hierbij wordt uitgegaan van het Beleidsplan Werk en Inkomen 2005, van waaruit de wijzigingen in de volgende jaren worden beschreven.

Uit het Beleidsplan Re-integratie 2005 komt naar voren dat de gemeente Den Haag zich in haar re-integratiebeleid zowel richt op cliënten met een grote als met een kleine afstand tot betaald werk. Cliënten die ver van de arbeidsmarkt afstaan vormen de grootste groep binnen het bijstandsbestand van de gemeente: ruim de helft van de cliënten heeft geen perspectief op een betaalde baan en is vrijgesteld van deelname aan een traject. Voor 20% van de cliënten geldt dat er belemmerende factoren zijn die een betaalde baan op korte termijn onmogelijk maken. Eveneens 20% heeft wel perspectief op een baan, maar heeft meer tijd en ondersteuning nodig en 5% van de cliënten kan vrij snel bemiddeld worden naar een reguliere baan.

Wat betreft cliënten die relatief gemakkelijk te bemiddelen zijn naar een betaalde baan, geeft de gemeente prioriteit aan jongeren tot en met 25 jaar. Voor deze groep geldt een sluitende aanpak. Dit wil zeggen dat zij binnen drie maanden na aanmelding bij het CWI een traject aangeboden krijgen of worden gemotiveerd om een opleiding te gaan volgen. Ook voor nieuwe werklozen (waaronder nieuwkomers) en alleenstaande ouders die geen vrijstelling van de arbeidsplicht hebben geldt een sluitende aanpak. Deze cliënten hebben allemaal de garantie dat zij binnen drie maanden op een traject worden geplaatst.

De gemeente Den Haag heeft vanaf 2005 gewerkt via de methode van de Haagse re-integratieladder (figuur 1). Dit betekent dat na de diagnose en analyse wordt bepaald op wat voor traject een cliënt wordt geplaatst (welke trede van de ladder) en wat voor hem of haar de meest passende instrumenten/voorzieningen zijn. De doelgroep jongeren is de enige groep die als aparte doelgroep benaderd wordt, voor de overige cliënten is zoveel mogelijk sprake van maatwerk.

Figuur 3. De Haagse re-integratieladder

Bron: Beleidsplan Werk en Inkomen 2005

Na de diagnose en analyse kunnen cliënten op vier verschillende trajecten worden geplaatst. Een participatietraject is bedoeld voor de groep cliënten met de grootste afstand tot de arbeidsmarkt, daarna komt een activeringstraject, vervolgens een bemiddelingstraject en voor cliënten die met een kleine inspanning weer aan het werk kunnen worden geholpen zijn er zogenaamde sollicitatietrajecten. Een overzicht van de trajecten, de bijbehorende doelgroepen, de in te zetten voorzieningen en instrumenten en de doelstellingen van de trajecten is weergegeven de tabel op de volgende pagina.

Uitvoering re-integratie

In het beleidsplan Werk en Inkomen 2005 wordt aangegeven dat het grootste gedeelte van de trajecten zal worden uitgevoerd door private re-integratiebedrijven. Het lijkt erop dat het accent in 2007 is verschoven van uitbesteden naar zoveel mogelijk zelf uitvoeren.

Iedereen die een bijstandsuitkering wil aanvragen moet zich aanmelden bij de Werkbeurs van de gemeente Den Haag. Op de Werkbeurs werken de dSZW, het CWI en UWV samen. Van hieruit kunnen cliënten doorverwezen worden naar de zogenaamde 'Diagnose Service'.

Voor jongeren van 17 tot 27 jaar is er de zogenaamde Werkbeurs Jongeren. Dit is een samenwerkingsverband van de dSZW, CWI, UWV en de Mondriaan Onderwijsgroep. De Werkbeurs biedt jongeren ondersteuning en hulp bij het zoeken naar werk of een opleiding.

De diagnosestelling wordt door de gemeente Den Haag zelf uitgevoerd. Dit gebeurt door de afdeling 'Diagnose Service' die onder de afdeling Leerwerkcentrum valt. Het Leerwerkcentrum is een serviceverlenende afdeling van de sector Werken van de dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheidsprojecten en is bedoeld voor cliënten in een

achterstandssituatie (weinig werkervaring en/of scholing). Het Leerwerkcentrum verzorgt praktijktrainingen om de afstand tot de arbeidsmarkt te overbruggen. De trainingen zijn gericht op werk. Het Leerwerkcentrum biedt enerzijds projecten aan voor specifieke doelgroepen, zoals jongeren, jonge moeders en mensen met een taalachterstand, en anderzijds biedt zij projecten aan die klanten voorbereiden op een specifieke functie.

Onder de dSZW valt ook de afdeling Werkkompas. Deze afdeling geeft klanten advies op weg naar werk op basis van een diagnose (trajectadvies). Zij krijgen een consulent bij Werkkompas die een plan voor hen maakt. Werkkompas is bedoeld voor werklozen met een arbeidsplicht die zijn aangewezen op ondersteuning bij het vinden van werk. Werkkompas benadert langdurig werklozen in hun eigen wijk.

De Haeghe Groep is verantwoordelijk voor de uitvoering van de WSW en de stichting Werkbij is belast met de uitvoering van de WIW-dienstverbanden (de cliënt is in dienst van de stichting Werkbij en wordt gedetacheerd bij een opdrachtgever). De Stichting Werkbij is een gemeentelijk re-integratiebedrijf. Vanaf 2005 wordt de WIW afgebouwd en sindsdien neemt de stichting Werkbij ook de uitvoering en organisatie van de Ooievaarsbanen en Opstapbanen voor jongeren voor haar rekening. Dit zijn nieuwe vormen van gesubsidieerde arbeid die de ID/WIW banen op termijn moeten vervangen.

Opstapbanen

De Opstapbanen maken onderdeel uit van het bemiddelingstraject en zijn bedoeld voor cliënten die op termijn perspectief hebben op een reguliere baan, maar die voor en bij aanvang van een dienstverband stevige ondersteuning nodig hebben. Deze cliënten worden geplaatst bij een werkgever die hen een opstapbaan kan bieden met perspectief op een reguliere baan. Dit traject duurt maximaal 2,5 jaar. In 2005 verwachtte men 1000 cliënten op een Opstapbaan te kunnen plaatsen met een uiteindelijke uitstroom van 60%. Opstapbanen worden vooral ingezet voor jongeren.

Ooievaarsbanen

Op een Ooievaarsbaan worden cliënten geplaatst voor wie andere re-integratie-instrumenten, zoals de Opstapbaan, tot onvoldoende resultaat hebben geleid en die tevens niet in aanmerking komen voor een WSW-dienstverband. De doelstelling van de Ooievaarsbanen is tweeledig. Ten eerste is de bedoeling dat de cliënt in vijf jaar voldoende werkervaring opdoet om in aanmerking te komen voor een ongesubsidieerde baan. Ten tweede wil men een maatschappelijk zinvolle baan bieden aan cliënten die geen of nauwelijks perspectief hebben op werk. De verwachting ten aanzien van de uitstroom is dan ook voorzichtig. Men denkt dat jaarlijks 15% van de cliënten zal uitstromen naar een ongesubsidieerde baan.

Tabel 13. Overzicht re-integratietrajecten 2005

Traject	Doelgroep	Instrumenten
Sollicitatie	Klanten die naar het oordeel van het CWI een beperkte afstand hebben tot de arbeidsmarkt en die (nog) niet aangewezen zijn op de voorzieningen van de gemeente. Klanten die door de dienst SZW worden beoordeeld op korte afstand tot de arbeidsmarkt.	Controle en inzet van maatregelen en coachende gesprekken door een bijstandscounselant. De volgende voorzieningen worden beperkt ingezet: - gebruik van voorzieningen CWI, zoals digitale vacaturebank - controle door bijstandscounselant - sollicitatiefaciliteiten van de gemeente, zoals cursussen - tijdelijk werk bij uitzendbureaus - concrete werkplekken voor ongemotiveerde cliënten (weigering hiervan wordt gesanctioneerd)
Bemiddeling	Volwassenen die op korte termijn op de arbeidsmarkt kunnen functioneren.	Begeleiding door RIB bij solliciteren en zoeken vacatures + training sociale vaardigheden
		Training sociale vaardigheden en aanbodsterkende aspecten
		Praktijktraining + proefplaatsing. Hierna eventueel in dienst of vervolg via Opstapbaan
	Potentiële zelfstandigen	
	WIW/ID	Begeleiding door RIB bij vinden niet-gesubsidieerde baan
Activering	Cliënten die persoonlijke belemmeringen (vb medisch, psychisch, taalachterstand) hebben en daarom niet direct kunnen werken	Gecombineerde aanpak van intensieve coaching, training en werkervaring Ooievaarsbaan
Participatie	Geen perspectief op re-integratie naar arbeidsmarkt	- Stimuleren actief te zijn in de maatschappij - Ooievaarspas (om financiële drempels en onbekendheid met activiteiten weg te nemen)

Bron: Beleidsplan re-integratie 2005

3.3. Beleidswijzigingen

Vanaf 2006 is meer de nadruk komen te liggen op trajecten gericht op bemiddeling naar werk en op instroombeperking. In het beleidsplan Werk & Inkomen 2008 wordt benadrukt dat de re-integratieladder verder is doorontwikkeld naar een zogenaamde 'Werk Voorop-aanpak'. Centraal in deze aanpak staat het starten van re-integratie vanuit een werk- of oefenplek. Ook stage- en gesubsidieerde werkplekken zijn belangrijke instrumenten. De belangrijkste wijzigingen zullen hier onder worden weergegeven.

Instroombeperking

Vanaf het beleidsplan Werk en Inkomen 2006 is er aandacht voor instroombeperking. Het is het eerste gecombineerde beleidsplan voor de aspecten werk en inkomen. Er wordt aangegeven dat de gemeente Den Haag in vergelijking met de andere G4 gemeenten een relatief hoge instroom in de bijstand kende²³. De gemeente geeft aan dat

²³ Dit komt overeen met de cijfers in de bestandsanalyse in hoofdstuk 2.

op dit gebied nog winst te behalen valt. De gemeente wil door strenger te zijn aan de poort (poortwachters) het aantal nieuwe instromers beperken. Hiervoor wordt samen-gewerkt met het CWI. Daarnaast in het kader van instroombeperking bij minimaal 80% van de uitkeringsaanvragers een huisbezoek afleggen om zo de rechtmatigheid van de aanvraag te controleren. De instroombeperking moet leiden tot een afwijzing van 35% van de uitkeringsaanvragen. De gemeente richt een Taskforce op die het bestand uitkeringsgerechtigden drastisch dient te verkleinen. De dienst SZW biedt vanaf dat moment een snellere dienstverlening met het concept van Werk voorop.

Werk Voorop

De gemeente is in 2007 gestart met Werk Voorop, een vorm van work-first²⁴. De gemeente Den Haag heeft Werk Voorop ingevuld als speciale trajecten waarin cliënten binnen twee weken na intake starten met een intensief re-integratietraject van 32 uur per week. Dit traject bestaat uit een combinatie van oefenen in een werkomgeving, training en persoonlijke begeleiding²⁵. De doelstelling is cliënten beter te trainen in werknemersvaardigheden zodat zij sneller uitstromen naar de arbeidsmarkt. Werk Voorop heeft daarnaast een doel met betrekking tot instroombeperking, het gaat hier om een zogenaamde afschrikfunctie. Voor mensen die zelf werk kunnen vinden maar dit niet doen of niet meewerken, kan het verplicht werken voor een uitkering een reden zijn om af te zien van de uitkering.

StartBaan

Naast de invoering van Werk Voorop is ook de organisatievorm enigszins veranderd. Onder de naam StartBaan zijn de op re-integratie van werklozen gerichte onderdelen van de dienst SZW georganiseerd. Met de invoering van Startbaan is de klantmanager verantwoordelijk geworden voor het hele re-integratieproces van de cliënt. De bedoeling hiervan is het aantal interne overdrachtsmomenten te verminderen.

Startbaan is opgesplitst in drie leerwerkbedrijven, die zijn gericht op sectoren waar op de arbeidsmarkt vraag bestaat naar de doelgroepen van SZW. De drie sectoren zijn zakelijke dienstverlening, sociale dienstverlening en techniek & groen. Achtergrond hierbij is, aldus het Beleidsplan Werk & Inkomen 2008, 'dat klanten door deze aanpak beter voorbereid kunnen worden op hun toekomstige situatie als werknemer en dat door gerichte scholing beter aangesloten kan worden op de personeelsvraag van de arbeidsmarkt'. StartBaan is een erkend leerbedrijf en sluit daarmee aan op het beroepsonderwijs.

Werkgevers Servicepunt

In 2007 is gestart met de oprichting van het Werkgevers Servicepunt, waarin de gemeente samen met het UWV en het CWI één loket voor werkgevers vormt.

Meer re-integratie door de gemeente

Het accent in 2007 is verschoven naar het meer zelf uitvoeren van re-integratietrajecten door de gemeente. Re-integratiebedrijven kunnen ingezet worden als de gemeentelijke capaciteit of kennis tekortschiet. Men wil re-integratiebedrijven voortaan meer inzetten voor specifieke onderdelen van een traject in plaats van integrale trajecten. Deze accent-verschuiving komt ook naar voren in de verschillende interviews die gehouden zijn. Hierbij wordt gewezen op de kracht van de gemeente zelf en dat inbesteden een manier is om de regie meer in handen te kunnen houden. De keuze om meer zelf te gaan kan ook gerelateerd worden aan de mogelijkheden die hiervoor zijn gekomen door de

²⁴ Work First: een concrete, op werk gerichte aanpak ten behoeve van bijstandsccliënten, waarbij verplichte deelname aan werkactiviteiten centraal staat. Inmiddels hebben vrijwel alle gemeenten een vorm van Work First ingevoerd. Omdat gemeenten grote beleidsvrijheid hebben om de aanpak zelfstandig vorm te geven, is een brede waaier aan lokale varianten ontstaan. RWI, 2008.

²⁵ Dienst SZW (2005) Beleidsplan Werk en Inkomen, Den Haag.

wijziging van de SUWI Wetgeving in 2006²⁶, waardoor gemeenten niet meer verplicht zijn om alle trajecten uit te besteden. Harde criteria waarop de keus wordt gemaakt zijn niet gevonden in de documentatie van de gemeente.

In het beleidsplan Werk & Inkomen 2008 geeft men aan dat twee programma's in 2008 voor een extra versnelling en focus op werk zouden moeten zorgen, namelijk De Haagse Slag en Krachtwijken, daarnaast is Startbaan in werking getreden.

De Haagse Slag

De bedoeling van het programma De Haagse Slag is het vergroten van de werkgelegenheid met 10.000 banen. Daarnaast wil men bereiken dat 5000 bijstandsccliënten uitstromen naar werk. Dit moet bewerkstelligd worden door het creëren van meer samenhang en coördinatie tussen de verschillende organisaties die van invloed zijn op het stimuleren van de werkgelegenheid.

Het programma richt zich op kansrijke sectoren, waarbij langs drie sporen wordt gewerkt:

1. versterking van de economische structuur: stimuleren van zelfstandig ondernemerschap en bedrijvigheid
2. intensivering van werkgelegenheid voor langdurig werklozen, waarbij in specifieke sectoren gezocht wordt naar mogelijkheden om werkgevers te betrekken
3. Stroomlijning van diverse subsidieregelingen.

Er is in 2007 een programma opgezet voor de sector Bouw en Techniek. De bedoeling is om in samenspraak met werkgevers arrangementen samen te stellen die voorzien in selectie, begeleiding en scholing van langdurig werklozen naar een baan in deze sector.

Krachtwijken

Bij Krachtwijken vindt er integrale samenwerking plaats tussen Welzijn, Sociale Zaken en Economie. De bedoeling van Krachtwijken is om een aantal probleemwijken, waar veel cliënten van de dSZW wonen, te transformeren tot normale wijken waar problemen zich niet meer concentreren.

Bij Krachtwijken gaat men uit van een persoonsgerichte aanpak. Dit houdt in dat de mensen waar het over gaat goed in beeld gebracht moeten worden en dat zij ondersteuning krijgen om (weer) zelfredzaam te worden.

Er zal langs vier lijnen worden gewerkt:

- extra inzetten op re-integratie door intensiever in te zetten op het bereiken van werklozen (bij werkloosheid in Krachtwijken is vaak sprake van meervoudige problematiek)
- betrokkenheid van werkgevers vergroten
- versterken van zelfstandig ondernemerschap
- beter en slimmer gebruik maken van de bestaande voorzieningen van de gemeente gericht op bestrijding van werkloosheid, armoede, integratie en participatie. Hiervoor zullen onder andere voor de arbeidsre-integratie extra trajecten en gesubsidieerde banen worden ingezet.

Gesubsidieerde arbeid

Uitbreiding van gesubsidieerde arbeid is nodig omdat de huidige regelingen onvoldoende zijn in vergelijking met de vraag naar dit soort voorzieningen. Gesubsidieerde arbeid is enerzijds bedoeld als tijdelijke opstap naar een reguliere baan en anderzijds als een meer langdurig alternatief omdat bepaalde cliënten niet kunnen voldoen aan de productie-

²⁶ Kamerstukken II 2004-2005, 30 202. Wijziging van de Wet werk en bijstand en enige andere wetten in verband met het vervallen van de uitbestedingsverplichting voor re-integratie voor gemeenten.

eisen die er op de arbeidsmarkt worden gesteld. De ID-banen worden in de komende jaren verder uitgebouwd en de Opstap- en Ooievaarsbanen verder uitgebreid. Andere veranderingen ten opzichte van het beleidsplan van 2005 zijn dat in juli 2006 de uitvoering van de bijstandstaken voor bijstandsgerechtigden van 65 jaar en ouder is overgedragen aan de SVB en per 1 mei van datzelfde jaar zijn de sollicitatietrajecten voor de overige bijstandsgerechtigden overgegaan naar het CWI.

De klantmanagers geven aan dat soms het beschikbare instrumentarium niet past bij de cliënt. Zeker bij de complexere gevallen is dat vaak het geval. Voor sommige cliënten is directe inzet op terugkeer naar werk een stap te ver. Soms moet er eerst iets anders opgelost worden, zoals bij Winston zijn schulden, of een taalachterstand, of fysieke problemen, etc. Een voorbeeld is dat Winston pas rust heeft om te leren (of goed te functioneren in een baan), als hij weet dat zijn financiële situatie weer op orde komt (door schuldsanering).

Actieplan re-integratie, Kafkabrigade 2008

3.4. Specifieke doelgroepen

In het Beleidsplan Werk & Inkomen 2007 worden een aantal specifieke doelgroepen genoemd waar de gemeente Den Haag zich wat betreft re-integratie op wil richten.

Jongeren

Jongeren tot 27 jaar moeten zo snel mogelijk op werk worden geplaatst of terug naar school worden geleid. Indien zij nog niet in staat zijn deel te nemen aan een re-integratietraject, zullen zij op een zorgtraject worden geplaatst. Alle mogelijke instrumenten zullen worden ingezet (waaronder gesubsidieerde arbeid en Ooievaarsbanen) om jongeren zo snel mogelijk terug naar werk of school te leiden. De gemeente Den Haag zal zich voornamelijk gaan focussen op jongeren die (nog) onvoldoende zijn toegerust om duurzaam te kunnen participeren op de arbeidsmarkt.

Deel van de jongeren is onzichtbaar

De klantmanager spreekt veel jongeren in het buurthuis. Maar dit is in feite toevallig. Een groot deel van de potentiële probleemjongeren is namelijk onzichtbaar voor de gemeente (en andere instanties). Nu hoeft de Sociale Dienst ook niet iedere jongere te kennen. Alleen de jongeren van 18 (of 16) jaar en ouder, die recht hebben op een uitkering. Maar dan nog is de vraag of van die groep iedereen in beeld is.

Actieplan re-integratie, Kafkabrigade 2008

Alleenstaande ouders

Het is volgens de gemeente Den Haag belangrijk dat deze groep aan het werk gaat omdat de ouders als voorbeeld dienen voor de kinderen, mdat voorkomen moet worden dat zij in een sociaal isolement terechtkomt en omdat deze groep een ander perspectief moet worden geboden dan een leven in armoede. Om dit te bewerkstelligen wil de gemeente kinderopvang goed geregeld hebben en ouders op gevarieerde trajecten plaatsen, wat hun kansen volgens het Beleidsplan Werk & Inkomen vergroot.

Inburgering

Aan inburgeraars die recht hebben op een bijstandsuitkering en die ver van de arbeidsmarkt afstaan, biedt de gemeente een gecombineerde voorziening van inburgeren en re-integratie. Cliënten die een korte afstand hebben tot de arbeidsmarkt worden in eerste instantie bemiddeld door het uitstroomteam, waarna zij zelf verantwoordelijk zijn voor hun inburgering.

WSW

Namens de gemeente wordt de Wet Sociale Werkvoorziening uitgevoerd door de Haeghe Groep. Deze creëert werkplekken voor mensen met een arbeidshandicap en begeleidt mensen naar een reguliere baan of daar zo dicht mogelijk tegenaan. Tussen de Haeghe Groep en de dSZW is sprake van een nauwe samenwerking.

Dak- en thuislozen

Wat betreft dak- en thuislozen vindt er samenwerking plaats tussen de dienst OCW en de dienst SZW. Er is sprake van een integrale aanpak op het terrein van wonen, inkomen, schulden in combinatie met de benodigde psychische en medische zorg en uiteindelijk toeleiding naar dagbesteding en/of vrijwilligerswerk. Voor SZW ligt de nadruk op de inrichting van het daklozenloket, schuldhulpverlening, het voorkomen van onverzekerde en het activeren richting vrijwilligerswerk of betaald werk. In eerste instantie richt de aandacht zich op de groep feitelijk en residentieel daklozen, vanaf 2008 zal uitbreiding plaatsvinden naar de groep die thuis woont maar multi-problematiek heeft zoals schulden, sociale en psychische belemmeringen.

3.5. Kwantitatieve doelen

Tijdens de organisatieverandering bij de dSZW is het resultaatgericht werken ingevoerd. Onderdeel van dit resultaatgericht werken is de gemeentelijke prestatiekaart waarin de kwantitatieve doelen van de dSZW zijn vastgelegd. Deze doelen hebben betrekking op alle verschillende thema's van de dienst, waaronder re-integratie, armoedebeleid en algemeen uitkeringen. In de onderstaande tabel zijn de doelen die in de prestatiekaart WWB zijn opgenomen voor de jaren 2005 t/m 2007 weergegeven.

Tabel 14. Prestatiedoelen re-integratie 2005 - 2007

	Doel 2005	Doel 2006	Doel 2007
Aantal gestarte trajecten			
Sollicitatie	150	84	5.500
Bemiddeling	3.000	3.000	
Activering	1.900	1.900	
Participatie	nvt	500	
Uitstroom na re-integratietraject			
Uitstroom naar duurzaam werk ²⁷	1.700	1.700	1.700
Uitstroom naar tijdelijk werk	nvt	120	nb.
Uitstroom naar school	nvt	150	nb.
Gesubsidieerd werk			
Start met Opstapbaan	600	300	
Start met Ooievaarsbaan	350	490	
Uitstroom naar andere baan	nvt	525	300
Algemeen			
Ontwikkelingen aantal bijstandsuitkeringen onder de 65 jaar	1 %	-1,5%	-5%
Afwijzingspercentage nieuwe uitkeringsaanvragen.	33 %	35 %	35 %

Bron: gemeente Den Haag

²⁷ Met duurzaam aan het werk bedoeld de gemeente Den Haag dat een voormalig werkloze langer dan zes maanden (al dan niet gesubsidieerde) betaalde arbeid verricht.

Uit de bovenstaande cijfers komen een aantal opvallende zaken naar voren. In de eerste plaats zien we dat het aantal te starten trajecten per 2007 niet meer is onderverdeeld naar soort traject. Dit wordt veroorzaakt door de vernieuwde opzet van de dienst en trajecten. Als gevolg van de inzet van Werk Voorop en Startbaan wordt een onderscheid tussen de verschillende trajecten niet meer gemaakt. Daarnaast zijn per mei 2006 de sollicitatietrajecten overgedragen naar CWI.

Met betrekking tot prestatienormen voor de uitstroom valt op dat de norm voor uitstroom naar duurzaam werk de afgelopen jaren onveranderd is gebleven en dat de norm voor uitstroom vanuit gesubsidieerde banen is afgenomen.

Hoewel uit gesprekken binnen gemeente blijkt dat er veel aandacht zou moeten zijn voor de zogenaamde "zachte resultaten" (re-integratietraject na activering) zien we dit niet terugkomen in de prestatienormen.

Hoewel de prestatienormen voor uitstroom niet zijn aangepast tussen 2005 en 2007 zien we dat de omvang van het WWB-bestand wel fors af diende te nemen²⁸.

3.6. Ketensamenwerking

Binnen de ketensamenwerking in de gemeente Den Haag is er een samenwerking tussen gemeente, CWI en UWV. Deze partijen werken samen in de werkbeurzen. Voor deze samenwerking is een ketenjaarplan opgesteld. In dit ketenjaarplan zijn de gezamenlijke doelen opgenomen, maar is er ook aandacht voor de overlap tussen de drie partijen en de wijze waarop men de cliënten het beste kan bereiken. De doelen in het ketenjaarplan zijn gekoppeld aan zogenaamde quotes. Er wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen de twee WWB-quotes:

- o De ketenuitstroomquote WWB: het aantal cliënten dat binnen een half jaar weer uit de WWB stroomt.
- o De ketenpreventiequote: het deel potentieel WWB-gerechtigde personen dat geen uitkering is toegekend.

Ook op andere vlakken zijn er afspraken gemaakt. Het betreft hierbij ondermeer:

- o Om efficiency redenen en om te zorgen dat er minder cliënten instromen vanuit de WW naar de bijstand, is besloten om een ingezet re-integratietraject voort te zetten als een cliënt overgaat van de ene wettelijke regeling naar de andere (bijvoorbeeld van het UWV naar de gemeente).
- o In het kader van zogenaamde samenloopklanten is er samenwerking tussen de dSZW en het UWV. Samenloopklanten zijn klanten die een uitkering krijgen van het UWV welke wordt aangevuld door de dSZW. In 2007 is een project gestart om deze groep klanten te re-integreren of te laten participeren.
- o Ook voor de afbouw van de ID-banen is er samenwerking tussen de gemeente en het UWV. De bedoeling is ID-ers te begeleiden naar een nieuwe werkplek en te voorkomen dat zij een WW-uitkering zullen aanvragen.

UWV, CWI, dSZW en de Haeghe Groep hebben sinds 2007 een gezamenlijke werkgeversbenadering, het zogenaamde Werkgevers Servicepunt. Dit houdt in dat er één loket is voor werkgevers wat betreft publieke bemiddeling. Binnen het Servicepunt worden vacatures geworven en klanten bemiddeld bij werkgevers. Het doel is om projecten te starten waarin gelijk meerdere cliënten geplaatst kunnen worden. Hierbij wordt door het

²⁸ Zie het voornemen van B&W in par. 3.1.

Werkgevers Servicepunt gebruik gemaakt van ondermeer loonkostensubsidie, Ooievaarsbanen en Opstapbanen

Tevens zijn er gezamenlijke uitstroomteams ingesteld. In deze uitstroomteams werken gemeente en CWI intensief samen aan preventie en aan versnelde uitstroom. Door cliënten gelijk bij de aanvraag "op te pakken" en te kijken naar de arbeidsmogelijkheden hoopt men te voorkomen dat de uitkering daadwerkelijk noodzakelijk zal blijken.

Vanuit de ketenpartners wordt aangegeven dat de winst van het samenwerken vooral aan de achterkant van het proces zit. Door in de uitvoering samen te werken kan er meer bereikt worden. Er zijn echter wel enkele knelpunten te constateren. Zo wordt opgemerkt dat de Startbanen die zijn ingesteld een fysiek andere locatie hebben dan de werkbeurzen. Doordat men niet meer bij elkaar zit hebben de ketenpartners het gevoel hier niet direct zicht op te hebben en daardoor een deel van de regie kwijt te raken.

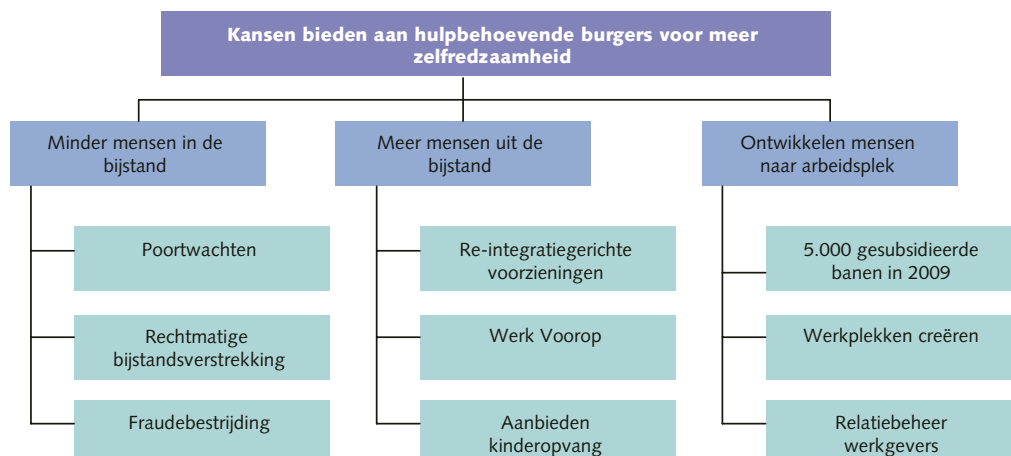
Geen van de hulp- en dienstverleners is in complexe situaties dus volledig op de hoogte van de situatie van de cliënt. Niemand heeft dus ook de centrale regie over de hulp- en dienstverlening aan de cliënt. Opnieuw vormt het Imarproject hier een positieve uitzondering op. De jongeren worden besproken in het casusoverleg. Tijdens dat overleg wordt ook afgesproken wie de regie heeft over de hulp aan de jongeren. Omar heeft in dit opzicht 'mazzel' dat hij een Marokkaanse risicjongere is, die binnen dit project past. In veel meer gevallen, zoals bij re-integratie en schulden, inburgeren of zorg, zou het zeer gewenst zijn als iemand de centrale regie kon nemen. In het geval van Winston heeft zijn klantmanager bij de Startbaan het geprobeerd. Hij is ook ver gekomen. Hij gaat 'over het muurtje heen' en pakt op wat er op zijn tafel valt. Maar als puntje bij paaltje komt, ontbreekt het hem aan formele bevoegdheid om door te pakken. Alle hulp- en dienstverleners zijn gelijkwaardig niemand kan het voortouw nemen. Wanneer uitvoerders melding maken bij hun managers, is de ervaring dat ook zij erg aan hun eigen organisatie en afdeling hangen. Casusoverleg lijkt – buiten de bijzondere projecten – niet mogelijk.

Actieplan re-integratie, Kafkabrigade 2008

3.7. Meetbaarheid doelen

In de voorgaande paragrafen zijn een aantal doelen genoemd. De genoemde doelen kunnen ondergebracht worden in een zogenaamde doelboom die de hoofddoelen van het re-integratiebeleid in beeld brengen.

Figuur 4. Doelboom re-integratiebeleid

Bron: Dienstjaarsverslag 2007. Dienst Sociale Zaken en werkgelegenheid, Gemeente Den Haag

In deze paragraaf wordt voor de afzonderlijke doelen bekeken in hoeverre deze doelen meetbaar zijn. Hierbij wordt uitgegaan van het SMART-C²⁹ principe. Hierbij hanteren wij de volgende normen:

Tabel 15. Gehanteerde normen bij het SMART-C principe

	Norm
Specifiek	concreet en niet voor meerdere uitleg vatbaar; het is duidelijk welke prestaties en effecten worden beoogd en op welke doelgroep het beleid zich richt;
Meetbaar	vastgelegd hoe wordt gemeten of het doel bereikt is
Acceptabel	wordt niet opgenomen omdat dat in deze context niet aan de orde is: in een politieke context bepaald de raad de doelen, die de opdracht vormen aan het college en daarachter de organisatie.
Realistisch	zijn de doelen bereikbaar
Tijdsgebonden	voorzien van een tijdpad met tussendoelen en een einddatum
Consistent	zijn de doelen op elkaar afgestemd

De doelboom van de gemeente Den Haag toont drie subdoelen om het hoofddoel (Kansen bieden aan hulpbehoevende burgers voor meer zelfredzaamheid) te bereiken. De eerder weergegeven doelen zullen dan ook aan de hand van deze drie subdoelen beoordeeld worden.

Tabel 16. Beoordeling algemeen doel

Doel	s	m	r	t	c
Elke bijstandsgerechtigde die nog geen baan heeft is, waar mogelijk, actief in de vorm van vrijwilligerswerk, scholing of het leren van de taal.	-	+	+	-	+

+ = voldoet aan de normen, +/- = voldoet ten dele aan de normen, - = voldoet niet aan de normen

Tabel 17. Beoordeling doelen: Minder mensen in de bijstand

Doel	s	m	r	t	c
Instroombeperking moet leiden tot een afwijzing van 35% van de uitkeringsaanvragen op jaarbasis	+	+	+	+	+
Om efficiency redenen en om te zorgen dat er minder cliënten instromen vanuit de WW naar de bijstand, is besloten om een ingezet re-integratietraject voort te zetten als een cliënt overgaat van de ene wettelijke regeling naar de andere (bijvoorbeeld van het UWV naar de gemeente).	+	+	+	-	+

+ = voldoet aan de normen, +/- = voldoet ten dele aan de normen, - = voldoet niet aan de normen

29 SMART-C: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdsgebonden- Consistent.

Tabel 18. Beoordeling doelen: Meer mensen uit de bijstand

Doel	s	m	r	t	c
Den Haag streeft naar een lager percentage bijstandsgerechtigden dan het gemiddelde van de vier grote steden. Dit gebeurt door een aanpak die is gericht op werk.	+	+	+	-	+
Clënten in Werk Voorop worden beter getraind in werknemersvaardigheden zodat zij sneller uitstromen naar de arbeidsmarkt	-	-	-	-	-
Re-integratiebedrijven worden meer ingezet voor specifieke onderdelen van een traject in plaats van integrale trajecten. De gemeente zal meer trajecten intern gaan uitvoeren	+/-	-	+	-	+
Het programma De Haagse Slag vergroot de werkgelegenheid met 10.000 banen. Daarnaast stromen 5000 bijstandsccliënten uit naar werk.	+	+	-	-	-
Jongeren tot 27 jaar moeten zo snel mogelijk op werk worden geplaatst of terug naar school worden geleid.	+	-	+	-	+
Alleenstaande ouder moeten aan het werk. Om dit te bewerkstelligen wordt kinderopvang goed geregeld en worden de ouders op gevarieerde trajecten geplaatst.	-	-	-	-	+

+ = voldoet aan de normen, +/- = voldoet ten dele aan de normen, - = voldoet niet aan de normen

Tabel 19. Beoordeling doelen: Ontwikkelen mensen naar arbeidsplek

Doel	s	m	r	t	c
Werk staat voorop voor bijstandsgerechtigden. Zij kunnen aan de slag via ooievaarsbanen, Opstapbanen en de nieuwe participatiebanen. Er worden 5000 van zulke banen gecreëerd tot 2009.	+	+	-	+	+
In 2005 1000 cliënten op een Opstapbaan plaatsen met een uiteindelijke uitstroom van 60%. Opstapbanen worden vooral ingezet voor jongeren.	+/-	+	+	+	+
Jaarlijks zal 15% van de cliënten vanuit een ooievaarsbaan uitstromen naar een ongesubsidieerde baan	+	+	+	+	-
Ook voor de afbouw van de ID-banen is er samenwerking tussen de gemeente en het UWV. De bedoeling is ID-ers te begeleiden naar een nieuwe werkplek en te voorkomen dat zij een WW-uitkering zullen aanvragen.	+	+	+	-	+

+ = voldoet aan de normen, +/- = voldoet ten dele aan de normen, - = voldoet niet aan de normen

Prestatiekaart

De uitwerking van de doelen in de prestatiekaart geeft aan dat een aantal doelen gespecificeerd is. Opvallend hierbij is echter dat niet alle doelen geheel met elkaar overeenkomen, zo dient het bestand steeds verder af te nemen, maar is de doelstellingen voor instroombeperking en uitstroom niet aangepast. Daarnaast valt op dat niet alle doelen te herleiden zijn uit het collegeakkoord en de beleidsplannen vertaald zijn in de prestatienormen. De normen zijn vooral gezet op aantallen in te zetten trajecten en uitstroom zonder dat doelgroepen hier nadrukkelijk een plek in krijgen.

3.8. Samenvattende bevindingen

Wat zijn de doelen die de gemeente wil behalen met het re-integratiebeleid en zijn deze SMART-C geformuleerd?

De gemeente Den Haag zet met haar re-integratiebeleid sterk in op de verkleining van haar bijstandsbestand. Om dit te bereiken zet men met name in op werk. Dit komt

nadrukkelijk tot uiting in de in titel van het Collegeakkoord 2006-2010: Meedoen. Als doelstellingen wordt dit in termen van re-integratie vertaald in "Elke bijstandsgerechtigde die nog geen baan heeft is, waar mogelijk, actief in de vorm van vrijwilligerswerk, scholing of het leren van de taal". Maar het ultieme doel bij het beleid blijft werk.

De algemene doelstelling voor het re-integratiebeleid van de gemeente Den Haag is uit te splitsen in drie subdoelen, te weten:

1. Minder instroom in de bijstand
2. Meer uitstroom uit de bijstand
3. Ontwikkelen mensen naar arbeidsplek

Deze drie subdoelen zijn in de beleidsplannen Werk en Inkomen over de verschillende jaren verder uitgewerkt in een aantal onderliggende doelen en vertaald in prestatie-indicatoren.

Wanneer de doelen worden getoetst aan de hand van het SMART-C principe dan valt op dat doelen een wisselend beeld laten zien. Zo blijken veel doelen niet tijdsgebonden te zijn en zijn meerdere doelen niet specifiek gedefinieerd waardoor de behaalde resultaten op meerdere manieren geïnterpreteerd kunnen worden.

De vertaling van doelen in prestatienormen in de prestatiekaart WWB maakt een beoordeling van behaalde resultaten mogelijk op een aantal aspecten. Maar omdat niet alle doelen vertaald zijn in prestaties blijft het moeilijk te beoordelen of de doelstellingen ook daadwerkelijk zijn gerealiseerd.

4

Resultaten van het beleid

In het voorgaande hoofdstuk zijn de doelen die gemeente Den Haag heeft opgesteld voor het re-integratiebeleid weergegeven. Dit hoofdstuk zal in gaan op het resultaat dat de gemeente bereikt heeft. Hierbij wordt gekeken naar de inzet van verschillende trajecten, de realisering van de presentatienormen en het bereiken van de beleidsdoelen. Het tweede deel van het hoofdstuk zal inzicht verschaffen in de financiële kant van het beleid. Het hoofdstuk dient uiteindelijk antwoord te geven op de deelvragen 2 tot en met 4:

2. Heeft de gemeente de beoogde prestaties en effecten gerealiseerd en tegen welke kosten?
3. Bestaat er inzicht in de doelmatige besteding van de middelen voor de instrumenten voor arbeidsactivering en arbeidstoeleiding?
4. Op welke wijze hebben doelmatigheidsoverwegingen een rol gespeeld bij de beslissing om re-integratietrajecten uit te besteden, danwel zelf uit te voeren? Op welke wijze is uiteindelijk een keuze gemaakt voor het uitbesteden, dan wel zelf uitvoeren van re-integratietrajecten, en hoe is deze keuze onderbouwd?

4.1 Trajecten

Om bijstandgerechtigden naar werk of een stap dichterbij werk te leiden zet de gemeente Den Haag trajecten in. Bij de invoering van de WWB waren gemeenten verplicht om nagenoeg alle re-integratietrajecten uit te besteden op de private markt. Sinds 2006 is het door een wijziging in de wet³⁰ mogelijk om ook re-integratietrajecten in eigen beheer uit te voeren. De gemeente Den Haag heeft voor een combinatie van beide gekozen, wat inhoudt dat de uitvoer van re-integratietrajecten bij de gemeente Den Haag zowel intern wordt uitgevoerd als uitbesteed aan private re-integratiebedrijven.

De afwegingen die hierbij gemaakt heeft (zo blijkt uit verschillende interviews) zijn dat de gemeente Den Haag het idee heeft dat zij het zelf net zo goed of beter kan en dat men door meer intern uit te voeren het idee heeft de regie meer in handen te houden.

Het beleidsplan Werk en Inkomen 2006 vermeldt dat er op basis van objectieve parameters (waaronder prijs en resultaat) een afweging gemaakt zal worden.

Dit voornemen komt niet terug in andere documenten van de gemeente.

In de praktijk blijkt dat de gemeente vooral trajecten af heeft gesloten voor specialistische vormen van re-integratie. Daarnaast waren er nog enkele lopende contracten met private re-integratiebedrijven.

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste contracten die de gemeente de afgelopen jaren heeft afgesloten met private re-integratiebedrijven.

³⁰ Kamerstukken II 2004-2005, 30 202. Wijziging van de Wet werk en bijstand en enige andere wetten in verband met het vervallen van de uitbestedingsverplichting voor re-integratie voor gemeenten.

Tabel 20. Overzicht contracten met private re-integratiebedrijven

RIB	Dienst-verlening	Resultaat-afspraken	Trajectduur	Looptijd contract	Contractvolume
Contractant 1	Algemene activerings-trajecten	bonus/malus:10%	6-24 mnd	Jan 2005 - Dec 2006	€ 2.086.400,00
Contractant 2	Algemene activerings-trajecten	bonus/malus: 10%	6-24 mnd	Jan 2005 - Dec 2006	€ 2.827.250,00
Contractant 3	Algemene bemiddelings-trajecten	no cure-less pay	12 mnd	Jan 2005 - Dec 2006	€ 1.264.000,00
Contractant 4	Algemene bemiddelings-trajecten	no cure-less pay	12 mnd	Jan 2005 - Dec 2006	€ 804.375,00
Contractant 5	Algemene bemiddelings-trajecten	no cure-less pay	12 mnd	Jan 2005 - Dec 2006	€ 1.302.750,00
Contractant 6	Traject Zelfstandig Ondernemerschap	no cure-less pay	12 mnd	Jan 2005 - Dec 2006	€ 150.000,00
Contractant 7	Psychosociale activerings-trajecten	bonus/malus: 10%	6-24 mnd	Jan 2005 - Dec 2006	€ 2.695.191,50
Contractant 8	Psychosociale activerings-trajecten	bonus/malus: 10%	6-24 mnd	Jan 2005 - Dec 2006	€ 2.875.022,70
Contractant 9	Activerings-trajecten	bonus/malus: 10%	3-9 mnd	Apr 2005 - Mrt 2006	€ 901.815,00
Contractant 10	Activerings-trajecten	bonus/malus: 10%	3-9 mnd	Apr 2006 - Dec 2006	€ 880.425,00
Contractant 11	Taal-activerings-trajecten	bonus/malus: 10%	6-24 mnd	Jan 2005 - Dec 2006	€ 5.348.240,00

Uit de bovenstaande tabel komt naar voren dat Den Haag vooral op het gebied van activering van bijstandsccliënten heeft ingekocht bij externe bedrijven. Bij alle trajecten is een prestatiebeloning opgenomen. Bij de trajecten die niet direct naar werk dienen te leiden wordt een bonus uitgekeerd bij het met een goed resultaat afronden van trajecten. Bij trajecten die wel direct naar werk dienen te leiden wordt het volledige bedrag pas uitgekeerd wanneer uitstroom gerealiseerd is.

In de onderstaande tabel worden de resultaten van de verschillende private re-integratiebedrijven weergegeven. Hierbij moet opgemerkt worden dat niet alle trajecten zijn afgerond. Dit houdt in dat de cijfers nog kunnen veranderen.

Tabel 21. Resultaten private re-integratiebedrijven

Contractant	Dienst-verlening	Min. Volume	Gem. trajectprijs	Aan-gele-verd	Afge-wezen	Uit-stroom	Uit-stroom volgens doel	%
Contractant A	Algemene activering	550	6.570,00	403	60	170	100	25%
Contractant B	Psycho-sociale activering	130	11.468,90	220	29	130	84	38%
Contractant C	Psycho-sociale activering	130	17.424,38	135	34	70	21	16%
Contractant D	Zelfstandig ondernemerschap	100	2.500,00	122	55	29	29	24%
Contractant E	Algemene activering	400	6.520,00	511	12	274	155	30%
Contractant F	Bemiddeling	350	2.895,00	258	16	235	155	60%
Totaal voor zover bekend			7.734,31	1649	206	908	544	33%

In de hierboven weergegeven resultaten vallen een aantal zaken op:

1. De resultaten van de re-integratiebedrijven blijken grote verschillen te vertonen. Met name de ingekochte trajecten voor bemiddeling leveren een hoog percentage 'uitstroom volgens doel'.
2. Veel cliënten stromen uit de trajecten zonder dat het beoogde resultaat gehaald is. Vooral bij de activeringstrajecten ligt dit aantal hoog, evenals bij de trajecten naar zelfstandig ondernemerschap.
3. Een substantieel aandeel van de door de gemeente naar een traject toegeleide cliënten, wordt door de re-integratiebedrijven afgewezen. De re-integratiebedrijven vinden dat deze cliënten niet tot de doelgroep voor de geboden trajecten behoren. Dit duidt op een onvoldoende duidelijke doelgroepomschrijving.

Uit tabel 21 komt naar voren dat van de trajecten bij private re-integratiebedrijven bij gemiddeld 33% van de gestarte trajecten het gestelde doel behaald wordt. De gemeente Den Haag geeft zelf aan dat van het totaal aantal gestarte trajecten 44% in 2007 met een positief resultaat is afgesloten. Op basis van deze informatie kan verondersteld worden dat de trajecten die de gemeente zelf uitvoert een hoger positief resultaat hebben.

Tabel 22. Positieve resultaat re-integratietraject

Resultaat re-integratietraject	2004	2005	2006	2007
Positief resultaat re-integratietraject	39%	37%	43%	44%
Geen resultaat re-integratietraject, wel einde uitkering	23%	22%	20%	19%
Totale uitstroom traject & WWB	62%	59%	63%	63%

Bron: raadsmededeling 87 (2008) gemeente Den Haag.

Uit de cijfers in tabel 22 komt naar voren dat het aantal trajecten dat positief wordt afgerond is toegenomen, vooral tussen 2005 en 2006 (netto resultaat, bovenste rij). Dit pleit voor de bewering van de gemeente dat zij het uitvoeren van re-integratietrajecten zelf net zo goed of beter kan dan private bedrijven³¹. Het is echter niet aan te tonen dat deze twee zaken één op één met elkaar in verband staan. Zo kunnen ondermeer de economische ontwikkeling en kenmerken van de doelgroepen die trajecten hebben gevolgd een positieve invloed hebben gehad op het uitstroomresultaat. Uit Tabel 22 komt verder naar voren dat de bruto uitstroom de laatste twee jaren op gelijk niveau blijft.

De gemeente Den Haag heeft onderzoek laten uitvoeren naar de effecten van re-integratie voor de bijstand³². Dit onderzoek gaat over de periode 2002 tot en met september 2006. Dit onderzoek laat zien dat gemiddeld 40% van de deelnemers uitstroomt naar een baan. Deze uitstroom kan uitgesplitst worden naar 19% uitstroom naar regulier werk (inclusief WSW), 9% naar gesubsidieerd werk en 12% naar parttime werk. In tabel 23 worden deze gegevens vergeleken met uitkomsten van andere onderzoeken bij gemeenten.

Tabel 23. Vergelijking uitstroom naar werk na re-integratietraject

Gemeente	onderzoekperiode	% uitstroom naar regulier werk
Den Haag	2002 tot en met september 2006	19% *
Amsterdam ³³	2004 tot en met november 2006	11%
Rotterdam	2000 tot en met mei 2004	12%
Utrecht ³⁴	2004 tot en met 2005	18% *
Landelijk	2004	19%

* inclusief uitstroom naar WSW

Op basis van de bovenstaande gegevens lijkt de gemeente Den Haag in eerste instantie een beter resultaat te behalen dan de overige G4 gemeenten. Doordat in de gegevens van de gemeente Den Haag de uitstroom naar de sociale werkvoorziening is meegenomen (in tegenstelling tot de andere gemeenten) geeft dit een vertekend beeld. Het lijkt waarschijnlijker dat de gemeente Den Haag ongeveer gelijke resultaten behaalt en daarmee achterblijft bij het landelijk beeld. Kanttekening is dat de cijfers over verschillende perioden gaan zodat de vergelijking slechts indicatief is.

31 Zie pagina 29.

32 SEOR (2007) Effecten van re-integratie voor de bijstand, in opdracht van de gemeente Den Haag, Rotterdam.

33 Rekenkamer Amsterdam (2007) Re-integratie: Begeleiding van bijstand naar werk, Amsterdam.

34 Rekenkamer Utrecht (2006) Maak werk van bijstand. Een onderzoek naar de re-integratie van bijstandsgerechtigden in de gemeente Utrecht, Utrecht.

4.2. Prestatienormen

Tabel 24. Ingezette trajecten

	2005		2006		2007	
	Doel	Resultaat	Doel	Resultaat	Doel	Resultaat
Sollicitatietrajecten	150	195	84	84	nvt	nvt
Bemiddeling	3.000	3.588	3.000	3.491	5.500	4.800
Activering	1.900	1.574	1.900	1.496		500
Participatie	nvt	700	500	500		
Opstapbaan	600	230	300	364	nb	nb
Ooievaarsbaan	350	262	490	522	nb	Nb

Het aantal trajecten dat de gemeente Den Haag heeft ingezet in het kader van haar re-integratieactiviteiten is sinds 2005 afgenomen. In 2007 is het aantal ingezette trajecten onder de prestatienorm uitgekomen. Vanuit de gemeente Den Haag wordt aangegeven met name de reorganisatie van dSZW meer tijd en investeringen van de dienst heeft gevraagd dan in eerste instantie voorzien.

Het aantal ingezette trajecten voor gesubsidieerde arbeid is op jaarbasis gering. Deze bleven in 2005 achter bij de verwachting. In 2006 is heeft hier een inhaalslag op plaats gevonden. Over 2007 is niet bekend hoeveel trajecten voor gesubsidieerde arbeid er gestart zijn.

De gesubsidieerde arbeid is niet in zijn geheel af te lezen uit tabel 24. De dienst heeft haar prestatienorm veranderd naar het aantal personen dat deelneemt aan gesubsidieerd werk. Hierbij was voor 2007 in de prestatiekaart opgenomen dat er in 2007 4500 deelnemers zouden moeten zijn. Uit het Beleidsverslag Werk & Inkomen 2007 blijkt dat er 3993 deelnemers waren in 2007 en dat men hierbij dus achterblijft bij de norm. Redenen die hiervoor worden gegeven zijn een versnelde afbouw van WIW en ID banen en het uitblijven van landelijk beleid voor de participatiebanen.

Tabel 25. Uitstroom re-integratie

	2005		2006		2007	
	Doel	Resultaat	Doel	Resultaat	Doel	Resultaat
Uitstroom naar duurzaam werk	1.700	1.932	1.700	2.061	1.700	2.435
Uitstroom naar tijdelijk werk	nvt	130	120	228	nvt	220
Uitstroom naar school	nvt	195	150	225	nvt	210
Uitstroom na gesubsidieerd werk	nvt	215	525	418	300	350

In de uitstroomresultaten (tabel 25) valt op dat de uitstroom naar duurzaam werk de afgelopen jaren sterk is gestegen. Ook ligt de uitstroom ver boven de norm in de prestatiekaart. De toename van de uitstroom naar duurzaam werk is opvallend aangezien het aantal ingezette trajecten juist is afgenomen in de afgelopen jaren. Later in het rapport zal blijken dat dit deels door een toegenomen effectiviteit van de trajecten wordt veroorzaakt.

Tabel 26. Instroombeperking

	2005		2006		2007	
	Doel	Resultaat	Doel	Resultaat	Doel	Resultaat
% afgewezen uitkeringsaanvragen	33 %	32 %	35 %	35 %	35 %	35 %

Naast een verhoogde uitstroom kan het bijstandsvolume ook gereduceerd worden door de instroom te beperken. In de afgelopen jaren lag het aandeel afgewezen uitkeringsaanvragen in de gemeente Den Haag rond één derde. Hiermee voldoet de gemeente Den Haag aan haar eigen prestatienormen.

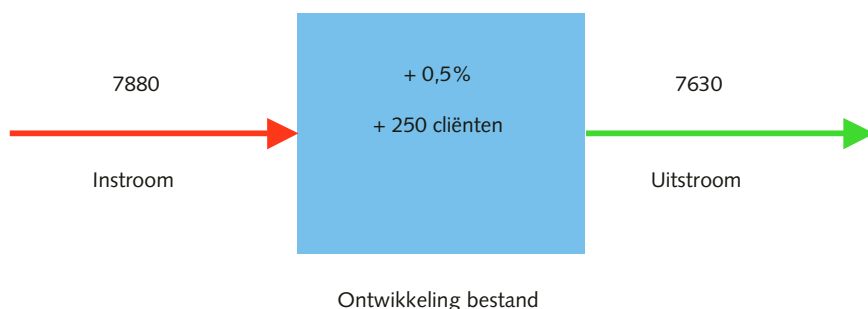
Tabel 27. Ontwikkeling bijstandbestand

Ontwikkelingen aantal bijstandsuitkeringen onder de 65 jaar	2005		2006		2007	
	Doel	Resultaat	Doel	Resultaat	Doel	Resultaat
Gemeente Den Haag	1 %	0,5 %	-1,5 %	-2,2 %	-5 %	-10 %
Nederland		-3.1 %		-8 %		-9 %

Gelijk aan de toename van de duurzame uitstroom van cliënten is het WWB-bestand onder de 65 jaar de afgelopen jaren sterk afgenomen. De behaalde ontwikkeling binnen het cliëntenbestand is in alle weergegeven jaren sterker dan de beoogde normen. Opvallend is wel dat de gemeente Den Haag in eerste instantie achterblijft bij de landelijke ontwikkeling, maar in 2007 meer naar het gemiddelde toe trekt. Tegenover de daling van de uitkeringen onder de 65 jaar staat een stijging van het aantal WWB-uitkeringen aan 65-plussers: 1 % van de in de tabel weergegeven daling wordt door deze 'vergrijzing' veroorzaakt.

4.3 Stroomresultaten

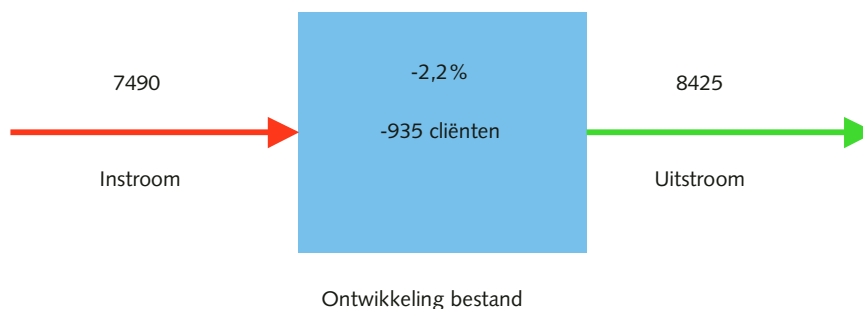
Om een totaalbeeld van de dynamiek binnen het bijstandbestand van de gemeente Den Haag te krijgen is in de onderstaande figuren de uitstroom afgezet tegen de instroom en de totale ontwikkeling van het bijstandbestand. Dit is gedaan voor 2005 tot en met 2007. Hierbij gaat het om de daadwerkelijke stroomcijfers; aanvragen voor een bijstandsuitkering die ingetrokken of afgewezen zijn worden niet weergegeven.

Figuur 4. In- en uitstroom bijstandbestand gemeente Den Haag 2005

Bron: Beleidsverslag gemeente Den Haag, bewerking CAB

In 2005 zijn 7630 cliënten uitgestroomd uit het bijstandsbestand. Van deze uitstroom zijn er 2472 uitgestroomd (32%) via een re-integratietraject naar duurzaam of tijdelijk werk en een deel is uitgestroomd naar scholing. Dit maakt dat er 5178 cliënten zijn uitgestroomd om andere redenen (68%).

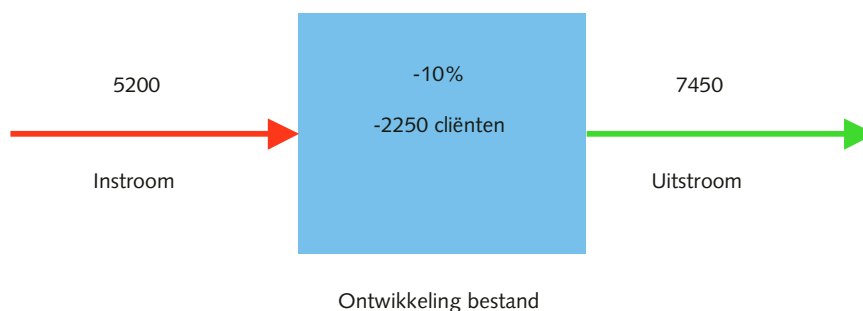
Figuur 5. In- en uitstroom bijstandsbestand gemeente Den Haag 2006

Bron: Beleidsverslag gemeente Den Haag, bewerking CAB

In 2006 zijn 8425 cliënten uitgestroomd uit het bijstandsbestand. Van deze uitstroom zijn er 3160 uitgestroomd (38%) via een re-integratietraject naar duurzaam of tijdelijk werk en een deel is uitgestroomd naar scholing. Dit maakt dat er 5265 cliënten zijn uitgestroomd om andere redenen (62%).

Figuur 6. In- en uitstroom bijstandsbestand gemeente Den Haag 2007

Bron: Beleidsverslag gemeente Den Haag, bewerking CAB

In 2007 zijn 7450 cliënten uitgestroomd uit het bijstandsbestand. Van deze uitstroom zijn er 3215 uitgestroomd (43%) via een re-integratietraject naar duurzaam of tijdelijk werk en een deel is uitgestroomd naar scholing. Dit maakt dat er 4225 cliënten zijn uitgestroomd om andere redenen (57%).

Rond deze resultaten valt een aantal zaken op. In de eerste plaats is de instroom in de bijstand fors afgenomen, met name in 2007. Dit valt ondermeer te verklaren door de taskforce die de gemeente heeft ingezet om instroom tegen te gaan. Daarnaast valt op dat de totale uitstroom uit de bijstand niet erg gegroeid is. Wel blijkt dat de uitstroom die plaatsvindt aan de hand van een re-integratietraject steeds meer groeit.

Het bijstandsbestand van de gemeente Den Haag neemt vanaf 2006 steeds verder af. Deze afname wordt grotendeels veroorzaakt door een sterke krimp van de instroom. Daarnaast zien we dat de uitstroom die via re-integratie bereikt wordt een steeds groter aandeel van de totale uitstroom omvat.

4.4. Ketensamenwerking³⁵

In 2007 heeft het CWI Den Haag met haar dienstverlening geprobeerd te voorkomen dat mensen in een uitkeringssituatie terechtkomen. Uit de gegevens van het CWI blijkt dat ruim 4.700 werkzoekenden die een WWB-uitkering wilden aanvragen, daarvan afgezien hebben. Hiervan zijn 390 werkzoekenden uitgestroomd naar werk en heeft het CWI 4.310 werkzoekenden vanwege andere redenen niet overgedragen aan de gemeente. Met deze inspanningen heeft het CWI een bijdrage geleverd aan het voorkomen van instroom in de bijstand en daarmee ook aan de besparing op de uitkeringslasten en de gemeentelijke budgetten bedoeld voor re-integratie.

In de eerste achttien weken van 2008 zijn er 1.476 voor de WWB geïndiceerde werkzoekenden niet aan de gemeente voor een uitkering overgedragen, 131 daarvan stroomden uit naar werk.

In de gevallen waarin organisaties geen inzage hebben in elkaars dossiers, zijn de uitvoerders afhankelijk van de overdracht die ze van hun ketenpartners krijgen. In het systeem van re-integratie in Den Haag is een warme overdracht niet gebruikelijk. Klantmanagers en consultants wisselen onderling overdrachtsdocumenten uit. Het is aan bijstandsconsultanten en klantmanagers zelf om daar eventueel ook nog achteraan te bellen. Tijdens het gesprek wordt bovendien opgemerkt dat de overdrachtsdocumenten van wisselende kwaliteit zijn.

Actieplan re-integratie, Kafkabrigade 2008

Uitstroom

In 2007 zijn 280 van de 425 klanten met een korte afstand tot de arbeidsmarkt (de zogenaamde fase 1- danwel route A-klanten) die aan de gemeente Den Haag waren overgedragen alsnog binnen zes maanden uit het bestand van het CWI gestroomd. Van ruim 130 werkzoekenden is bekend dat zij naar werk zijn uitgestroomd. Circa 140 werkzoekenden zijn ook uitgestroomd, mogelijk naar werk, maar de exacte uitstroomredenen zijn niet vastgelegd.

Eind april (week 18) 2008 zijn 166 van de 329 aan de gemeente overgedragen route A klanten binnen 6 maanden na hun WWB indicering uit het bestand van CWI Den Haag gestroomd. Minimaal 70 daarvan gingen weer aan het werk.

Om de ketenprestaties te kunnen beoordelen wordt gebruik gemaakt van zogenaamde ketenprestatie-indicatoren. In tabel 28 zijn de ketenuitstroomquote WWB (het aandeel klanten dat binnen 12 maanden na instroom weer is uitgestroomd uit de WWB) en de ketenpreventiequote (het aandeel potentieel als WWB-gerechtigde geïndiceerde personen dat uiteindelijk geen uitkering heeft gekregen) weergegeven. Hieruit blijkt dat de keten rond de WWB in de gemeente Den Haag rond het landelijk gemiddeld presteert.

Tabel 28. Gerealiseerde ketenindicatoren

	Den Haag	Nederland
Ketenuitstroomquote WWB 2006	48%	50%
Ketenpreventiequote WWB 2007	63,6%	62,1%

Bron: CBS

³⁵ Bron: CWI.

De verschillende organisaties die betrokken zijn bij re-integratie (van cliënten met een B-routing) hebben ieder afzonderlijk hun belangen en targets. Die kunnen soms tegenstrijdig zijn. Maar ook binnen organisaties kan het probleem van tegenstrijdige belangen spelen. De klantmanager van mevrouw Gumuz heeft haar dossier gesloten met 'traject niet gestart', omdat zij nog met het PAVEM-traject bezig was. Op zich is het goed dat zij bezig is met een traject. In dit opzicht is zijn missie volbracht. Maar dit traject kan niet bijgeschreven worden op het conto van de Startbaan. Vanuit het Startbaan perspectief gezien, is dit dus niet zo'n gunstige oplossing. Zij worden afgerekend op het aantal verkochte trajecten

Actieplan re-integratie, Kafkabrigade 2008

4.5 Resultaten beleidsdoelen

In het vorige hoofdstuk is een overzicht gegeven van de doelen die gemeente zichzelf gesteld heeft. In deze paragraaf zal per doelstelling bekeken worden in hoeverre deze doelen behaald zijn of in hoeverre men op schema ligt in de doelrealisatie. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de eerder in dit hoofdstuk gegeven informatie en wordt, daar waar deze niet toereikend is, een nadere toelichting gegeven.

Elke bijstandsgerechtigde die nog geen baan heeft is, waar mogelijk, actief in de vorm van vrijwilligerswerk, scholing of het leren van de taal.

De gemeente rapporteert niet afzonderlijk over dit onderwerp. Het is dan ook niet na te gaan of deze doelstelling behaald is. Overigens lijkt de doelstelling meer als een ideaal beschreven dan dat dit in de praktijk ook als haalbaar wordt geacht.

Instroombeperking moet leiden tot een afwijzing van 35% van de uitkeringsaanvragen op jaarbasis.

Op basis van de gegevens in de prestatiekaart is dit doel in 2006 en 2007 bereikt.

Om efficiency redenen en om te zorgen dat er minder cliënten instromen vanuit de WW naar de bijstand, is besloten om een ingezet re-integratietraject voort te zetten als een cliënt overgaat van de ene wettelijke regeling naar de andere (bijvoorbeeld van het UWV naar de gemeente).

Uit de onderstaande tabel komt naar voren dat het percentage cliënten dat vanuit een WW-uitkering in de WWB terecht komt de afgelopen jaren is toegenomen. Hoewel dit niets zegt over de gezamenlijke inzet van een re-integratietraject lijkt het achterliggende doel hiermee niet bereikt.

Tabel 29. Instroom in de WWB vanuit de WW (als percentage van het totaal aantal ww-ers).

	2004	2005	2006	2007
Den Haag	8,9%	8,8%	11%	13%
Nederland	5,3%	6,1%	7,2%	8,7%

Bron: UWV

Den Haag streeft naar een lager percentage bijstandsgerechtigden dan het gemiddelde van de vier grote steden. Dit gebeurt door een aanpak die is gericht op werk.

Het bijstandspercentage van de vier grote steden staat in de tabel hieronder weergegeven. Hieruit blijkt dat de gemeente Haag een lager bijstandspercentage heeft dan het gemiddelde van de vier grote steden. Overigens was dit streven al behaald voordat het als doel was opgenomen in het collegeprogramma.

Tabel 29a. Bijstandspercentage G4-gemeenten

	2004	2005	2006	2007
Den Haag	9,5%	9,2%	8,7%	7,9%
Amsterdam	10,6%	9,7%	9,3%	8,7%
Rotterdam	13,7%	13,3%	12,3%	11,7%
Utrecht	6,5%	6,3%	5,8%	4,9%
Gemiddelde G4	10,1%	9,6%	9,0%	8,3%

Bron: Kernkaart Werk en Bijstand, ministerie SZW

Cliënten in Werk Voorop worden beter getraind in werknemersvaardigheden zodat zij sneller uitstromen naar de arbeidsmarkt.

Deze doelstelling is volgens de gehanteerde normen niet SMART-C geformuleerd en kan daarom niet beoordeeld worden op het behaalde resultaat.

Het programma De Haagse Slag vergroot de werkgelegenheid met 10.000 banen.

Daarnaast stromen 5000 bijstandcliënten uit naar werk.

Er zijn de afgelopen jaren zeker 5000 bijstandcliënten uitgestroomd naar werk, maar het bestand is echter nog niet gedaald met 5000 cliënten. Het werkgelegenheidgedeelte valt buiten de scope van het onderzoek.

Jongeren tot 27 jaar moeten zo snel mogelijk op werk worden geplaatst of terug naar school worden geleid.

Omdat volgens de gehanteerde normering voor SMART-C dit doel niet goed meetbaar is, is het moeilijk om de resultaten weer te geven. Wel is het aantal jongeren met een WWB-uitkering in de gemeente Den Haag sterk gedaald. Of dit verband houdt met het bovenstaand doel is niet aan te tonen.

Alleenstaande ouders moeten aan het werk. Om dit te bewerkstelligen wordt kinderopvang goed geregeld en worden de ouders op gevarieerde trajecten geplaatst.

In het beleidsverslag Werk en Inkomen 2007 wordt vermeld dat er bij StartBaan en de Werkbeurs specialisten voor kinderopvang zijn ingezet om alleenstaande ouders te ondersteunen bij het vinden van een kinderopvangplek. Daarnaast wordt voor deze groep met name parttime werk aangeboden, zodat werk en zorg te combineren is. Er zijn daarnaast projecten opgestart. Cijfers over het totaal aantal alleenstaande ouders dat in een traject zit of dat aan het werk is gegaan worden niet gegeven.

Werk staat voorop voor bijstandsgerechtigden. Zij kunnen aan de slag via Ooievaarsbanen, Opstapbanen en de nieuwe participatiebanen. Er worden 5000 van zulke banen gecreëerd tot 2009.

Tot en met 2007 zijn er in totaal 3993 personen aan het werk via een gesubsidieerde baan. Hiermee wordt het voor 2007 gestelde doel van 4500 niet gehaald. In 2008 zullen er om het doel te halen ruim 1000 banen gecreëerd moeten worden.

In 2005 1000 cliënten op een Opstapbaan plaatsen met een uiteindelijke uitstroom van 60%. Opstapbanen worden vooral ingezet voor jongeren.

In 2005 zijn er 230 Opstapbanen gecreëerd. Dit blijft ver achter bij het beschreven doel en ook bij het in een managementrapportage aangepast doel van 600 banen. Over de uitstroom voor de Opstapbanen wordt niet afzonderlijk gerapporteerd.

Jaarlijks zal 15% van de cliënten vanuit een Ooievaarsbaan uitstromen naar een ongesubsidieerde baan.

Over de uitstroom vanuit een Ooievaarsbaan naar een ongesubsidieerde baan zijn geen afzonderlijke cijfers beschikbaar. Wel is bekend dat tussen 2005 en 2007 983 personen zijn uitgestroomd uit een gesubsidieerde baan. Als percentage van het totaal aantal gesubsidieerde banen is in 2006 11% uitgestroomd naar ongesubsidieerde baan en in 2007 9%.

Ook voor de afbouw van de ID-banen is er samenwerking tussen de gemeente en het UWV. De bedoeling is ID-ers te begeleiden naar een nieuwe werkplek en te voorkomen dat zij een WW-uitkering zullen aanvragen.

In het uitgevoerde onderzoek is geen informatie gevonden die een resultaat van deze doelstelling weergeven.

4.6 Financiën

Gemeenten krijgen voor de uitvoering van de WWB gelden van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Bij deze gelden wordt onderscheid gemaakt tussen gelden voor de inkomensvoorziening van bijstandsgerechtigden (het zogenaamde inkomensdeel) en gelden voor de uitvoering van re-integratie (het zogenaamde werkdeel).

Wanneer we kijken naar de inkomsten en uitgaven van de gemeente Den Haag binnen de WWB dan zien we dat sinds 2005 zowel op het inkomensdeel als op het werkdeel een overschot gerealiseerd is. De overschotten op het inkomensdeel blijven relatief klein ten opzichte van het landelijk beeld. Wat betreft het werkdeel, is er in de periode 2005-2006 sprake van een fors overschot. In deze periode is een aanzienlijk deel van het toegekende re-integratiebudget niet benut. De gemeente Den Haag is hierin echter niet uniek. Het landelijk beeld is dat 89% van de gemeenten een overschot heeft op het werkdeel. Wel is het overschot in Den Haag hoger dan gemiddeld in Nederland. In 2006 hebben de gemeenten gemiddeld 23,5% van hun werkdeel overgehouden³⁶, in de gemeente Den Haag bedraagt dit percentage 33%.

De gemeente Den Haag geeft aan dat een deel van het overschot dat gerealiseerd wordt, wordt gereserveerd om zo de in het regeerakkoord opgenomen verlaging van het werkdeel te compenseren. In het beleidsverslag Werk en Inkomen 2007 wordt aangegeven dat er gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheid om een deel van het werkdeel naar een volgend jaar over te hevelen. Op deze wijze heeft de gemeente tot en met 2011 de ruimte om de bestaande re-integratieactiviteiten te financieren.

³⁶ Divosa-monitor, CAB in opdracht van Divosa, juli 2007.

Tabel 30. Overzicht financiën Inkomensdeel en Werkdeel

	Bijstandsuitkeringen		
	2005	2006	2007
Toegekend budget	€ 288.390.475	€ 271.263.068	€ 266.383.854
Meegenomen van vorig jaar ³⁷			
Ontvangsten	€ 11.247.545	€ 10.712.305	
Uitgaven	€ 281.523.026	€ 278.257.721	€ 247.401.6136
Overschot/tekort	€ 18.114.994	€ 3.717.652	€ 18.982.241
Percentage overschot/tekort	6%	1%	7%

	Budget arbeidsre-integratie		
	2005	2006	2007
Toegekend budget	€ 115.650.341	€ 115.535.350	€ 111.466.572
Meegenomen van vorig jaar ³⁷	€ 20.982.939	€ 34.517.009	€ 48.905.597
Ontvangsten	€ 4.743.522	€ 4.704.232	
Uitgaven	€ 106.883.788	€ 105.850.995	€ 122.042.026
Overschot/tekort	€ 34.493.014	€ 48.905.596	€ 38.330.143
Percentage overschot/tekort	25%	33%	24%

Bron: Kernkaart Werk en Bijstand, ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Opgemerkt zij, dat het overschot op het budget niet op korte termijn volledig vrij besteedbaar is. In het overschot zijn ook opgenomen de verplichtingen die over meer jaren blijven bestaan en in latere jaren tot uitbetaling komen.

Veel gemeenten maken naast het werkdeel ook gebruik van andere budgetten voor de uitvoering van haar beleid, hierbij gaat het ondermeer om ESF-middelen of middelen in het kader van het Innovatie Programma Werk en bijstand (IPW). Voor de G4 en de G27 waren ook gelden beschikbaar in het kader van de Agenda voor de Toekomst om te experimenteren met de re-integratie van bijstandsgerechtigden.

In de onderstaande tabel staan de uitgaven voor het re-integratiebeleid binnen de gemeente Den Haag meer uitgewerkt weergegeven. Het betreft hier het werkdeel, maar ook andere middelen zoals de gelden van de Agenda voor de Toekomst.

Tabel 31. Inzet van werkdeel

	2004	2005	2006
Gesubsidieerde arbeid	96.899.382	84.973.273	89.723.655
Participatietrajecten	5.040.262	2.556.100	2.140.836
Re-integratietrajecten	41.132.841	45.459.300	38.550.363
Totaal uitgaven	143.072.485	132.988.673	130.414.854

³⁷ De meeneemregeling omvat ook de voorafgaande jaren.

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat de gemeente Den Haag de afgelopen jaren minder is gaan uitgeven aan de re-integratie. Hierbij valt op dat de kosten voor gesubsidieerde arbeid tussen 2005 en 2006 gelijk gebleven zijn. Dit wordt vooral veroorzaakt door een toename van de ingezette Ooievaars- en Opstapbanen, de WIW en ID-banen nemen af. Het bedrag voor re-integratie en activeringstrajecten is in 2006 afgenomen.

Zoals eerder in dit hoofdstuk is weergegeven is het aantal ingezette trajecten tussen 2004 en 2006 toegenomen³⁸. Wanneer we de uitgaven aan re-integratie afzetten tegen het aantal ingezette trajecten dan blijkt dat het gemiddelde bedrag per ingezet re-integratie- of activeringstraject is afgenomen. Met name tussen 2004 en 2005 zien we een sterke daling. Hoewel de kosten voor re-integratietrajecten zijn gedaald is de uitstroom in dezelfde periode toegenomen.

Tabel 32. Kosten van re-integratie

Aantal trajecten met resultaat	2004	2005	2006
Aantal ingezette re-integratietrajecten	4.100	5.357	5.071
Met als resultaat:			
Aantal beëindigde uitkeringen tijdens of na traject	3.211	3.514	4.040
Aantal cliënten dat tijdens of na traject uitstroomt naar werk of school (incl gesubsidieerde arbeid)	2.260	2.319	2.873
Aantal cliënten dat tijdens of na traject uitstroomt naar regulier werk (excl. gesubsidieerde arbeid)	1.080	1.466	1.692
Kosten per traject met resultaat			
Totaal uitgaven re-integratietrajecten	€ 41.132.841	€ 45.459.300	€ 38.550.363
Gemiddelde kosten per re-integratietraject	€ 10.032	€ 8.486	€ 7.602

Bron: Beleidsverslag Werk en Inkomen 2006, dienst SZW Den Haag, bewerking CAB

Uit tabel 32 komt naar voren dat de gemiddelde kosten per ingezet traject in 2006 €7.602 bedroegen. Dit bedrag is het gemiddelde en gaat dus over zowel trajecten bij private re-integratiebedrijven als trajecten die de gemeente zelf uitvoert. In paragraaf 4.1 staan de kosten weergegeven voor de private re-integratiebedrijven. Hierbij is het van belang op te merken dat de gemeente Den Haag prestatiecontracten heeft afgesloten met de private re-integratiebedrijven. Het betreft hier een bonus-malusregeling waarbij 10% van de kosten van een traject variabel zijn. De gemiddelde kosten voor een traject bij private re-integratiebedrijven blijkt met €7.734 ongeveer gelijk te liggen aan de totale gemiddelde trajectprijs

Per beëindigde uitkering blijkt de gemeente Den Haag in 2007 gemiddeld €9.542 uit te geven. Wanneer we kijken naar de kosten die gemaakt worden om een cliënt uit te laten stromen naar regulier werk of scholing (het belangrijkste doel van de gemeente), dan blijkt dit bedrag met €22.784 ruim twee keer zo hoog te liggen. Uitgaande van de gemiddelde kosten van een uitkering van 12.500 Euro, betekent dit dat iemand zo'n 2 jaar uit de bijstand moet blijven om de gedane investering terug te kunnen verdienen.

³⁸ Zie paragraaf 4.2.

Wanneer we de gemiddelde trajectprijs bij de gemeente Den Haag vergelijken met andere gemeenten dan blijkt de gemiddelde prijs voor een re-integratietraject in de gemeente Den Haag een stuk hoger te liggen. Daar tegenover staat dat de gemiddelde trajectprijs met als uitstroom regulier werk tussen de twee andere steden in ligt.

Tabel 33. Vergelijking gemiddelde trajectprijs, peiljaar 2006

Gemeente	Gemiddelde trajectprijs
Den Haag	€ 7.602
Amsterdam ³⁹	€ 2.443
Utrecht ⁴⁰	€ 3.074

4.7 Samenvattende bevindingen

Heeft de gemeente de beoogde prestaties en effecten gerealiseerd en tegen welke kosten?

Ondanks dat de gemeente Den Haag minder trajecten heeft ingezet dan de bedoeling was ligt de uitstroom van cliënten en de ontwikkeling van het bijstandsbestand boven de doelstelling.

Bij de overige doelstellingen bestaat een wisselend beeld. Men heeft het beoogd aantal opstapbanen niet behaald en men heeft minder deelnemers aan gesubsidieerd werk dan ten doel gesteld was. Aan de andere kant is de gemeente er in geslaagd om een lager bijstandspercentage te behouden dan het gemiddelde van de G4 en heeft de gemeente op het gebied van instroombeperking en de extra aandacht voor alleenstaande ouders wel haar doelen gehaald.

Opvallend is dat niet over alle doelen die de gemeente zich gesteld heeft ook daadwerkelijk gerapporteerd wordt. Zo stelt men doelen met betrekking tot uitstroom uit Opstap en Ooievaarsbanen, maar wordt hier niet afzonderlijk over gerapporteerd. Overigens kan bij het bereiken van de doelen over uitstroom een kanttekening geplaatst worden. De gemeente heeft namelijk haar doelen voor uitstroom naar werk niet aangepast sinds 2005, terwijl het aantal trajecten wel toenam.

Wanneer we kijken naar de kosten die gemaakt zijn om de prestaties te bereiken zien we dat de kosten voor het gehele re-integratieproces (gesubsidieerde arbeid, participatie en re-integratie) sinds 2004 steeds verder zijn afgenomen: van ruim 143 miljoen euro naar ruim 130 miljoen euro. Vooral de kosten voor gesubsidieerde arbeid en re-integratie zijn afgenomen. De verklaring voor de afname van de kosten voor gesubsidieerde arbeid is gelegen in de afbouw van de WIW en ID-banen.

Bestaat er inzicht in de doelmatige besteding van de middelen voor de instrumenten voor arbeidsactivering en arbeidstoeleiding?

Als we kijken naar de kosten voor een traject dan zien we dat een gemiddeld re-integratietraject in 2007 bij de gemeente Den Haag 7.602 Euro kost. Hierbij zijn de gemiddelde kosten voor een traject binnen de gemeente of een traject bij een privaat re-integratiebedrijf nagenoeg gelijk. De gemiddelde trajectprijs bij de gemeente Den Haag ligt fors hoger dan in de gemeenten Amsterdam en Utrecht

39 Rekenkamer Amsterdam (2007) Re-integratie: Begeleiding van bijstand naar werk, Amsterdam.

40 Rekenkamer Utrecht (2006) *Maak werk van bijstand*. Een onderzoek naar de re-integratie van bijstandsgerechtigden in de gemeente Utrecht, Utrecht.

De kosten voor een traject waarbij tijdens of na het traject de uitkering beëindigd wordt komen gemiddeld neer op 9.542 Euro.

Wanneer we kijken naar de kosten die gemaakt worden om een cliënt uit te laten stromen naar regulier werk of scholing, het belangrijkste doel van de gemeente dan blijkt dit bedrag met 22.784 Euro ruim twee keer zo hoog te liggen.

In vergelijking met de gemeente Amsterdam maakt de gemeente fors meer kosten per naar regulier werk uitgestroomde cliënt. In vergelijking met Utrecht zijn de kosten voor de gemeente Den Haag fors lager.

De vraag of er nog meer winst te behalen is door een meer doelmatige uitvoering kan niet worden beantwoord, omdat er geen inzicht is verkregen in de effectiviteit van de verschillende instrumenten van de gemeente zelf en de kosten van deze afzonderlijke instrumenten. Daarnaast spelen interne en externe factoren (bijvoorbeeld verandering van het bestand en de arbeidsmarkt) een rol.

Op welke wijze hebben doelmatigheidsoverwegingen een rol gespeeld bij de beslissing om re-integratietrajecten uit te besteden, dan wel zelf uit te voeren? Op welke wijze is uiteindelijk een keuze gemaakt voor het uitbesteden, dan wel zelf uitvoeren van re-integratietrajecten, en hoe is deze keuze onderbouwd?

De gemeente Den Haag heeft voor een combinatie interne en externe re-integratie gekozen, wat inhoudt dat de uitvoering van re-integratietrajecten zowel intern wordt uitgevoerd als wordt uitbesteed aan private re-integratiebedrijven.

De afwegingen die hierbij gemaakt zijn, zijn blijkens de verschillende interviews, dat de gemeente Den Haag het idee heeft dat zij re-integratie-activiteiten zelf net zo goed of beter kan uitvoeren en dat men door meer intern uit te voeren het idee heeft de regie meer in handen te houden.

Het beleidsplan Werk en Inkomen 2006 vermeldt dat er op basis van objectieve parameters (waaronder prijs en resultaat) een afweging rond uitbesteding van re-integratie gemaakt zal worden. Dit voornemen komt niet terug in andere documenten van de gemeente.

In de praktijk blijkt dat de gemeente vooral trajecten heeft afgesloten voor specialistische vormen van re-integratie. Daarnaast waren er nog enkele lopende contracten met private re-integratie bedrijven.

Vanuit de gemeente wordt aangegeven dat het zelf uitvoeren van re-integratietaken uiteindelijk doelmatiger is. Deze gedachte berust op het idee dat de kosten die gemaakt worden binnen de organisatie blijven, terwijl het verwachte resultaat minstens even goed is. Overigens wordt aangegeven dat de gemeente altijd private bedrijven zal blijven inschakelen. Hiervoor zijn twee hoofdredenen te geven. In de eerste plaats wordt specifieke kennis of begeleiding ingekocht als deze niet aanwezig is binnen de gemeente. Daarnaast wordt aangegeven dat uitbesteding de gemeente flexibel houdt. Wanneer men alles intern zou oppakken, zou een teruglopend bestand kunnen leiden tot een personeelsoverschot.

De verwachte doelmatigheid blijkt nog niet uit de kosten. In 2007 was de gemiddelde trajectprijs voor zowel interne als externe trajecten bij de gemeente Den Haag 7.602 Euro. De gemiddelde kosten voor een privaat re-integratietraject wijken met 7.734 Euro niet veel af. Hierbij moet wel vermeld worden dat de inhoud en aard van de trajecten erg kan verschillen.

Informatievoorziening

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de informatievoorziening over re-integratie binnen de gemeente Den Haag. Het gaat hierbij om de informatievoorziening binnen de ambtelijke organisatie, maar ook om de informatievoorziening naar de gemeenteraad.

Het hoofdstuk dient antwoord te geven op de volgende deelvragen.

5. *Verzamelt de gemeente gestructureerd informatie over het re-integratiebeleid?*
6. *Heeft de gemeente het re-integratiebeleid geëvalueerd op factoren die het bereiken van prestaties en effecten stimuleren of belemmeren, en zo nodig op basis van de uitkomsten bijgestuurd?*
7. *Vult de gemeenteraad de sturende en toezichhoudende rol adequaat in?*
8. *Krijgt de gemeenteraad daartoe tijdige, volledige en betrouwbare informatie over de gerealiseerde effecten, de geleverde prestaties en de werkelijke kosten*

5.1 Klant-, uitvoerings- en procesinformatie

De gemeente Den Haag beschikt over een cliëntvolgsysteem (Socrates), waarin informatie over de cliënten van de dSZW wordt bijgehouden. Het gaat hierbij om kenmerken van de cliënt als geslacht en opleidingsniveau, maar ook om de inschatting van de kans op werk. In het cliëntvolgsysteem wordt ook bijgehouden welke trajecten een cliënt volgt en welk resultaat dit heeft.

Het blijkt dat als het gaat om inburgeraars die ook moeten re-integreren er sprake is van een gebrekkige informatieanalyse. Het ministerie van Justitie heeft bij het in werking treden van de nieuwe Wet inburgering op 1 januari 2007 het Bestand Potentieel Inburgeringsplichtigen (BPI) opgesteld. Dit ging om ca. 20.000 mensen, waarvan er 1.682 in Den Haag wonen. Van die 1.682 hadden ca. 750 mensen ook een arbeidsplicht. Deze groep van 750 mensen zijn administratief gescreend. Het bleek dat 150-180 mensen in aanmerking zou kunnen komen voor een re-integratietraject. De andere mensen waren arbeidsongeschikt of al bezig met een inburgeringstraject (waarbij ze vrijstelling van arbeidsplicht hebben). Deze 150-180 mensen zijn verdeeld over de drie Startbanen. Eén van de klantmanagers schat in dat ca. 35 mensen bij de Startbaan Sociale Dienstverlening terecht zijn gekomen. Hij merkt op dat van die 35 mensen uiteindelijk maar een fractie daadwerkelijk is geplaatst. Er bleek namelijk veel ruis op de lijn. Eén van de deelnemers merkt op dat het BPI op zich al vervuild was. Bovendien heeft de administratieve screening niet genoeg informatie naar boven gehaald. Er bleken toch nog veel van de opgeroepen mensen al bezig te zijn met een bepaald traject.

Actieplan re-integratie, Kafkabrigade 2008

Naast de informatie in het cliëntvolgsysteem maakt de gemeente voor informatie over re-integratie gebruik van de rapportages die de verschillende re-integratiebedrijven aanleveren. Deze rapportages bevatten overzichten van de totale resultaten die de bedrijven

behalen, maar laten ook zien wat er op individueel niveau met cliënten gebeurt. In de contracten die de gemeente afsluit met re-integratiebedrijven zijn afspraken gemaakt over de voortgangsrapportages. Tijdens het onderzoek is gebleken dat de aangeleverde rapportages niet altijd even overzichtelijk zijn; er worden ondermeer vaak verschillende cijfers door elkaar gebruikt. Dit maakt de interpretatie van de voortgang en de resultaten niet altijd even eenvoudig.

De voortgangsrapportages zijn niet de enige bron van informatie voor de gemeente. De klantmanagers van de gemeente en de consultants van de re-integratiebedrijven hebben onderling ook contact. Tijdens deze gesprekken wordt op cliëntniveau informatie uitgewisseld over voortgang en afstemming.

Eén van de klantmanagers merkt op dat de werkprocessen in praktijk niet op elkaar afgestemd zijn, waardoor grote onduidelijkheid ontstaat. Diverse taken worden uitbesteed, het is lastig om informatie op te sporen. Dit levert niet alleen onduidelijkheid op voor de uitvoerders onderling, maar ook voor de cliënt. Als klantmanagers en consultants zelf geen overzicht kunnen krijgen over de situatie van cliënten, kunnen zij hen ook niet afdoende informeren. Een 'traject-bewaker' met een volledig klantbeeld is er niet. Als een oorzaak wordt genoemd dat de verschillende instanties uit verschillende potjes gefinancierd zijn, waardoor ze hun eigen (verantwoordings-)systeem hebben en zich vooral richten op de eigen organisatie.

Actieplan re-integratie, Kafkabrigade 2008

De informatie over de resultaten van het re-integratiebeleid van de gemeente Den Haag wordt door de beleidsafdeling verwerkt in een jaarverslag werk en inkomen. Hierin wordt op hoofdlijnen de ontwikkeling in het bestand en de effectiviteit van re-integratie weergegeven. Daarnaast worden er door dSZW tussentijds soms resultaten gepubliceerd, dan wel op verzoek van de wethouder dan wel op verzoek van de gemeenteraad. In deze tussentijdse publicaties gaat het vaak om meer specifieke resultaten.

5.2 Onderzoek en evaluaties

Binnen de gemeente Den Haag worden door de dienst ook verschillende onderzoeken uitgevoerd naar het re-integratiebeleid. Het gaat hier deels om interne onderzoeken, die door een beleidsmedewerker worden uitgevoerd, maar ook om onderzoeken die door externe bureaus worden uitgevoerd of onderzoeksprogramma's waaraan de gemeente deelneemt. Het gaat hierbij zowel om informatie over de ontwikkelingen in het bijstandsbestand als om informatie over de effectiviteit van re-integratie. In deze paragraaf worden kort de uitkomsten van enkele van deze onderzoeken weergegeven.

De gemeente Den Haag heeft onderzoek gedaan naar de nieuwe instroom in 2005 en 2006⁴¹. Uit dit onderzoek komt naar voren dat:

- o Het aantal nieuwe instromers in de WWB is tussen 2005 en 2006 afgenomen met 17%.
- o 47% van de instroom in 2006 al eerder een WWB-uitkering heeft gehad.
- o Binnen de instroom die al eerder een WWB-uitkering heeft gehad is de groep die binnen een half jaar opnieuw een beroep op een WWB-uitkering doet toegenomen.
- o Bij nieuwe instroom zijn jongeren, alleenstaande ouders, vrouwen en autochtonen oververtegenwoordigd.
- o Bij herhaalde instroom zijn 23-49 jarigen, alleenstaanden, mannen en allochtonen oververtegenwoordigd.

⁴¹ O. van der Vet (2007) Nieuwe instroom in de WWB 2005-2006, Dienst SZW, Den Haag.

- o Nieuwe instroom heeft veelal een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
- o 30% van de instroom stroomt in 2006 binnen een jaar ook weer uit. Dit zijn vooral mannen, 18 tot 40-jarigen en alleenstaanden.

De gemeente heeft ook onderzoek gedaan naar wat cliënten doen na een afgewezen aanvraag WWB⁴². Uit dit onderzoek over de periode 2005-2006 komen de volgende zaken naar voren:

- o Het aantal afgewezen aanvragen voor bijstand is de onderzoeksperiode toegenomen en het totaal aantal aanvragen is ook afgenomen.
- o Jongeren worden vaker afgewezen dan dat zij een uitkering toegekend krijgen. Hetzelfde geldt voor alleenstaanden.
- o De belangrijkste redenen voor afwijzing zijn geen inlichtingen en onvoldoende informatie.

Wat ook vertraging op kan leveren of waardoor mensen in een niet passend traject terecht komen, is dat re-integranten bij hun intake niet hun hele situatie uit de doeken doen. Zo bleek bijvoorbeeld pas na de intake dat mevrouw Eser ook fysieke klachten had. De deelnemers van het 'functionerings-gesprek' geven aan dat het goed zou zijn als dit soort zaken al bij de intake met het uitstroomteam van één van de Werkbeurzen naar voren zou komen. In het huidige systeem zorgt een bijstands-consulent alleen voor een medische keuring als de cliënt zelf aangeeft medische problemen te hebben. Lutwyg voegt hieraan toe, dat mensen alleen komen voor hun eigen financiële belang en de rest negeren. Doorvragen is daarom van essentieel belang.

Actieplan re-integratie, Kafkabrigade 2008

- o 48% van de personen die afgewezen is voor een WWB-uitkering heeft uiteindelijk werk gevonden (veelal tijdelijk), 30% heeft een uitkering (WWB of anders), van 15% is onduidelijk waarvan zij leven en 7% heeft een andere status.

Naast onderzoeken over het bestand en ontwikkelingen laat de gemeente Den Haag ook klanten zelf oordelen over re-integratie door middel van het Haagse Bijstandspanel⁴³. Uit dit panelonderzoek blijkt het volgende:

- o Hoe langer bijstandsgerechtigden afhankelijk zijn van een uitkering, hoe minder eisen zij hebben ten aanzien van werk.
- o Bijstandsgerechtigden hechten grote waarde aan betaald werk.
- o Bijstandsgerechtigden lijken steeds vaker werk te willen accepteren als zij er niet financieel op vooruit gaan.
- o Bijstandsgerechtigden zijn matig tevreden over de begeleiding naar werk door zowel publieke als private re-integratiebedrijven.

De gemeente Den Haag heeft onderzoek laten uitvoeren naar de effecten van re-integratie voor de bijstand. Dit onderzoek gaat over de periode 2002 tot en met september 2006. De belangrijkste uitkomsten van dit onderzoek zijn:

- o Gemiddeld stroomt 40% van de deelnemers uit naar een baan. Er zitten grote verschillen tussen de verschillende trajecten, zo bleken de sollicitatietrajecten het meest succesvol en bleek bij activering en participatie de uitstroom naar werk nihil.

42 Geen bijstand, en dan? Vooronderzoek naar afgewezen aanvragen WWB, Olivier van der Vet, Dienst SZW, november 2007.

43 M. Nas (2006) Bijstand in Werken. Intern rapport over de tweede meting van het Haagse Bijstandspanel, Dienst SZW Den Haag.

M. Nas (2007) Bijstandsnormen. Een longitudinaal onderzoek naar de opvattingen van bijstandsgerechtigden in Den Haag, Dienst SZW Den Haag.

- o Sociale activering is werkzaam als opstap naar een vervolgtraject.
- o De kans op uitstroom naar werk is het grootst bij groepen met een korte afstand tot de arbeidsmarkt.
- o Van de deelnemers aan gesubsidieerde arbeid stroomt 31% uit naar een baan.

Met deze onderzoeken worden lessen getrokken uit het verleden, waardoor het mogelijk wordt het re-integratiebeleid bij te sturen.

5.3 Gemeenteraad

Met de invoering van de WWB hebben gemeenten een grote mate van beleidsvrijheid en een sterke financiële verantwoordelijkheid gekregen om te bepalen hoe ze re-integratie binnen de eigen gemeente vormgeven. De gemeenteraad moet hierbij op hoofdlijnen het re-integratiebeleid bepalen en vervolgens controleren of het college van burgemeester en wethouders dit goed uitvoert. Deze controlerende taak is met het verminderde toezicht door het Rijk in belang toegenomen. De controle door de gemeenteraad kan leiden tot bijsturen van het beleid en/of de uitvoering. Dit heeft alles te maken met het 'dualisme' in het gemeentebestuur, waarbij de gemeenteraad en het college van B&W duidelijk gescheiden rollen hebben:

- de gemeenteraad is volksvertegenwoordiger, stelt beleidskaders vast en controleert het college van B&W.
- het college van B&W neemt de dagelijkse besluiten en neemt de uitvoering voor zijn rekening.

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat de invulling van de eigen rol door de gemeenteraad sinds de invoering van het dualisme in het gemeentebestuur nog in ontwikkeling is⁴⁴.

Teneinde de gemeenteraad in staat te stellen haar controlerende en toezicht houdende taken zo goed mogelijk uit te voeren, zal zij optimaal geïnformeerd moeten worden. Hierbij gaat het met name om een viertal aspecten⁴⁵:

1. Informatie op maat, dus niet te gedetailleerd en niet onnodig uitgebreid, maar wel tijdig genoeg om te komen tot bijsturing waar dat nodig is.
2. Informatie aanbieden die aansluiten bij SMART geformuleerde doelstellingen.
3. Het in perspectief plaatsen van behaalde resultaten: doen we het beter dan in het verleden of doen we het beter dan vergelijkbare gemeenten.
4. Informatie zodanig aanbieden dat deze beleidsrelevant is; bijvoorbeeld niet één plan voorleggen, maar enkele onderbouwde varianten, die de gemeenteraad kan afwegen.

De informatie aan de gemeenteraad moet daarbij tijdig, volledig en betrouwbaar zijn. Met 'tijdig' wordt bedoeld dat de informatie op een zodanig moment openbaar wordt dat daar in de oordeelsvorming rekening mee gehouden kan worden. Met 'volledig' wordt bedoeld dat de informatie het beleid adequaat weerspiegelt en aansluit bij de informatiebehoefte van de gemeenteraad. Met 'betrouwbaar' wordt bedoeld dat de informatie geen materiële onjuistheden bevat. Dit zijn de minimale vereisten voor de informatie aan de gemeenteraad, zodat zij in staat wordt gesteld om goed toezicht te houden op de uitvoering van het re-integratiebeleid en invulling kan geven aan haar controlerende taak.

⁴⁴ IWI (2006) De rol van de gemeenteraad bij de Wet werk en bijstand.

RWI (2008) Sturingsinformatie lokaal re-integratiebeleid.

⁴⁵ RWI (2008) Sturingsinformatie lokaal re-integratiebeleid.

Om de informatievoorziening aan de gemeenteraad te kunnen beoordelen zijn vergaderverslagen van de gemeenteraad en de commissie SWEI beoordeeld in de periode 2005-2007. Verder is een interview met een vertegenwoordiging van de gemeenteraad afgenomen teneinde een kwalitatief oordeel over de informatievoorziening te krijgen. Deze informatie wordt afgezet tegen de vier hierboven genoemde aspecten van informatievoorziening.

Uit de documentanalyse blijkt dat de gemeenteraad op hoofdlijnen in staat moet worden geacht haar kaderstellende en controlerende taken met betrekking tot het re-integratiebeleid invulling te kunnen geven. Cruciale documenten hierbij zijn het Beleidsplan Werk en inkomen en het Beleidsverslag Werk en inkomen, die beide jaarlijks aan de gemeenteraad worden aangereikt. Het Beleidsplan Werk en inkomen moet jaarlijks in de maand september aan de gemeenteraad worden aangeboden en het Beleidsverslag Werk en inkomen in de maand april⁴⁶. In de onderstaande tabel is de realisatie van deze planning weergegeven.

Tabel 34. Beleidsplannen en beleidsverslagen

Document	Behandeling commissie SWEI
Beleidsplan Werk en inkomen 2006	Alleen in B&W behandeld
Beleidsplan Werk en inkomen 2007	18 oktober 2006
Beleidsverslag Werk en inkomen 2006	6 september 2007
Beleidsplan Werk en inkomen 2008	11 oktober 2007
Beleidsverslag Werk en inkomen 2007	15 april 2008

In de praktijk blijkt dat voor het beleidsjaar 2006 van deze cyclus is afgeweken, mogelijk onder invloed van het organisatieveranderingstraject binnen dSZW en de wisseling van wethouders. Het beleidsverslag Werk en inkomen 2007 is wel tijdig ter beschikking aan de commissie SWEI gesteld. Dit is van belang omdat leerpunten uit het beleidsverslag dan tijdig kunnen worden ingebracht bij het beleidsplan voor het volgende jaar.

Kernindicatoren

In het beleidsverslag is een prestatiekaart opgenomen, waarin kernindicatoren voor ondermeer het re-integratiebeleid staan weergegeven. Deze indicatoren zijn in samenspraak met de gemeenteraad opgesteld en geven een overzicht van ingezette re-integratietrajecten en de uitstroom naar werk of scholing. Verder is de totale ontwikkeling van het bestand opgenomen. Op het terrein van re-integratie werkte de gemeente Den Haag in 2007 met de volgende kernindicatoren⁴⁷:

⁴⁶ Zoeksysteem bestuurlijke stukken (2005) Risnummer 127856.

⁴⁷ In hoofdstuk 3 worden alle prestatie-indicatoren voor de verschillende jaren weergegeven.

Tabel 35. Kernindicatoren re-integratie in de prestatiekaart 2007

	Beleidsplan 2007
Werk Voorop	
Gestarte trajecten	5500
Aantal personen duurzaam aan het werk tijdens of na een re-integratietraject	1700
Gesubsidieerd werk	
Personen met een baan met loonkostensubsidie	4500
Personen die via een baan met loonkostensubsidie een reguliere baan vinden	300

De kernindicatoren laten op hoofdlijnen zien wat de gemeente Den Haag aan resultaten boekt op het gebied van re-integratie. Opvallend is dat in de prestatiekaart de doelstellingen van het re-integratiebeleid (zie hoofdstuk 3) slechts voor een deel terugkomen.

Over de kernindicatoren wordt in het beleidsverslag een toelichting gegeven. De gemeenteraad van de gemeente Den Haag geeft aan dat men naast deze kwantitatieve informatie graag meer zicht zou krijgen op de meer kwalitatieve aspecten van re-integratie. Zo geeft de gemeenteraad aan dat re-integratie meer is dan alleen het terugbrengen van bijstandsccliënten naar werk. Het belangrijkste is volgens de geïnterviewden dat mensen weer meedraaien in de maatschappij. Hierbij moet gekeken worden naar wat cliënten kunnen. Werk is het ultieme doel van re-integratie, maar dit zal volgens de raad uiteindelijk niet voor iedereen haalbaar zijn. Deze aspecten krijgen weinig aandacht in de informatievoorziening naar de gemeenteraad.

Topindicatoren

Begin 2006 zijn de bestuurlijk relevante kengetallen over de periode 2002-2006 geëvalueerd. Tijdens het onderzoek is gesproken met raadsleden, bestuurders en diverse betrokken ambtenaren. Geconcludeerd is dat het instrument onvoldoende doeltreffend is, onder meer omdat een deel van de kengetallen weinig inzicht bood in de effectiviteit van speerpunten van beleid en er teveel kengetallen waren. De raad heeft mede naar aanleiding van deze uitkomsten van het onderzoek medio 2007 een set van 37 topindicatoren laten ontwikkelen. Tot de topindicatoren behoren een essentiële en beperkte set indicatoren bedoeld om de raad handvatten te bieden bij het geven van sturing aan de uitvoering van de kernthema's van het beleidsakkoord 'Meedoen' 2006-2010. De vertaling van de topindicatoren is door het college uitgevoerd. Voor het programma Werk en Inkomen zijn er 5 topindicatoren opgesteld. In de onderstaande tabel zijn de indicatoren weergegeven en het streven voor 2008.

Tabel 36. topindicatoren Werk en Inkomen

Topindicator	2008
Verhouding werkzame en werkloze beroepsbevolking	
% werkloze beroepsbevolking op de gehele beroepsbevolking	5,8%
Verhouding werkloze en werkzame beroepsbevolking	1:15
Bijstandsvolume als % van de huishoudens in Den Haag	8,0%
In- en uitstroom uit de bijstand	
% instroom	24%
% uitstroom	36%
In en uitstroom uit gesubsidieerde arbeid	
% instroom	39,9%
% uitstroom	22,7%
% werkloze werkzoekende jongeren (16 t/m 24 jaar)	11,5%

Bron: Programmabegroting 2008-2011, gemeente Den Haag.

De topindicatoren zijn kwantitatief van aard en laten ontwikkelingen in het bestand zien. De bijdrage van de gemeente aan de ontwikkelingen en daarmee de effectiviteit van het beleid blijven bij de topindicatoren buiten beschouwing.

Bij een beschouwing van de topindicatoren in de begrotingen 2008/09 valt op dat de doelen in meerjarenplanning voor de uitstroom uit de bijstand drastisch zijn verlaagd. In de begroting 2008 is nog sprake van meerjarendoelen variërend van 36 naar 39 procent. In de begroting 2009 is sprake van meerjarendoelen niet hoger dan 33 procent. Verder valt op dat de realisatiecijfers uitstroom WWB in het jaarverslag 2007 in absolute getallen worden uitgedrukt. Daardoor is de vergelijking met de in percentages uitgedrukte doelen niet goed mogelijk.

In het onderzoek zijn de topindicatoren verder niet meegenomen, aangezien zij pas in de begroting van 2008 zijn opgenomen. Daarmee vallen zij buiten de onderzoeksperiode.

In de informatie over re-integratie die aan de raad verstrekt wordt is slechts beperkt aandacht voor de financiële aspecten van re-integratie. De beleidsverslagen Werk en Inkomen bevatten weliswaar een apart hoofdstuk over de financiën, maar dit wordt op hoofdlijnen weergegeven. De kosten naar doelgroep en instrument zijn niet te achterhalen. In het beleidsverslag Werk en Inkomen 2006 is de financiële informatie uitgebreider weergegeven in antwoord op raadvragen hierover⁴⁸. De beantwoording van deze vragen geeft meer inzicht in de kosten die gemaakt worden maar laten wel een vertekend beeld zien. Zo wordt er gevraagd naar de kosten van een succesvolle re-integratie per persoon naar regulier werk (exclusief gesubsidieerd werk). In het antwoord op deze vraag is echter de gesubsidieerde arbeid wel meegenomen.

48 Zie Raadsinformatiesysteem RIS 146924.

Het belangrijkste van uitstroom bij re-integratie is volgens de gemeenteraad dat het gaat om duurzame uitstroom. Terugkeer in de uitkering moet zoveel mogelijk voorkomen worden. Aangegeven wordt dat informatie over de duurzaamheid van re-integratie ontbreekt. Dit wordt als een gemis ervaren daar de gemeenteraad duurzaamheid juist erg belangrijk vindt. De geïnterviewden geven echter aan dat dit ook niet tot de prestatienormen en topindicators behoort waarvan men heeft aangegeven geïnformeerd te willen worden. Aangegeven wordt dat het misschien goed zou zijn de normen bij te stellen om de kwaliteit van re-integratie beter te kunnen beoordelen. Duurzaamheid stond overigens in de beleidsplannen Werk en Inkomen 2005 en 2006 gedefinieerd in de toelichting op de prestatiekaart. De gemeente Den Haag geeft in de toelichting aan dat zij met duurzaam aan het werk bedoelt dat een voormalig werkloze langer dan zes maanden (al dan niet gesubsidieerde) betaalde arbeid verricht.

De geïnterviewden geven aan dat zij op het terrein van re-integratie veel cijfers en tussenstanden ontvangen. Recente voorbeelden hiervan zijn de raadsmededeling over de effectiviteit van re-integratie en de overzichten over de volumeontwikkeling Wet werk en bijstand⁴⁹. In deze documenten wordt een kwantitatief overzicht gegeven van de resultaten van het re-integratiebeleid, afgezet tegen de andere G4-gemeenten en tegen de voorgaande jaren.

De gemeenteraad geeft verder aan dat de informatie te ad hoc verstrekt wordt en daardoor soms te versnipperd. Verder geeft men aan de informatie de ene keer in absolute aantallen en de andere keer relatief is. Dit maakt het volgens de raad moeilijk om de informatie te interpreteren en te vergelijken. Een voorbeeld hiervan is het Beleidsverslag Werk en Inkomen 2007, waarin absolute aantallen staan en de raadsmededeling 87 waar percentages gegeven worden over dezelfde onderwerpen. Overigens blijken deze cijfers niet met elkaar overeen te komen, terwijl dezelfde bron gebruikt wordt. Er is nu gevraagd aan de wethouder en de ambtelijke organisatie om een eenduidige informatiesystematiek wat de controlerende taak van de gemeenteraad eenvoudiger moet maken.

Ook geeft men aan geen inzicht te hebben in de kwaliteit van het bestand. Hierbij wordt echter wel vermeld dat de gemeenteraad ook moet voorkomen dat men over alles geïnformeerd wordt. De gemeenteraad moet echter wel keuzes kunnen maken op politieke vragen als "waar geef je je geld aan uit?" en "aan wie geef je je geld uit?". Bij de gemeenteraad leeft het beeld dat de gemeente Den Haag het op het terrein van re-integratie helemaal niet slecht doet. Zeker gezien de grote reorganisatie die er bij de dienst heeft plaats gevonden. Dit kost tijd en die tijd moet de dienst volgens de raad ook gegeven worden. Verder geven de geïnterviewden aan dat er vertrouwen is in de dienst doordat het resultaat goed is. Daarnaast denkt men dat de verschillende faciliteiten die de gemeente Den Haag biedt (o.m. werkbeurzen en startbaan) goede mogelijkheden biedt voor de diversiteit van het cliëntenbestand in Den Haag.

Wanneer de vier eerder genoemde aspecten van informatievoorziening aan de gemeenteraad worden afgezet tegen de resultaten uit de documentstudie en het interview met de gemeenteraad, ontstaat het onderstaande beeld.

49 Respectievelijk RIS 154459 en RIS 148716.

Tabel 37. Aspecten van informatievoorziening aan de gemeenteraad

Aspect
De informatie is op maat, dus niet te gedetailleerd en niet onnodig uitgebreid, maar wel tijdig genoeg om te komen tot bijsturing waar dat nodig is.
De belangrijkste sturingsdocumenten voor de gemeenteraad (het Beleidsplan Werk en Inkomen en het Beleidsverslag Werk en Inkomen) geven de gemeenteraad op hoofdlijnen de mogelijkheid om te sturen op het re-integratiebeleid. Haar sturingsmogelijkheden zijn de afgelopen jaren echter wel beperkt vanwege de afwijking op de rapportagecyclus.
De informatie sluit aan bij SMART geformuleerde doelstellingen.
Niet alle in hoofdstuk 3 genoemde doelen van het re-integratiebeleid zijn opgenomen in de prestatiekaart. Dit maakt het voor de gemeenteraad moeilijk om te beoordelen of alle doelstellingen vanuit het re-integratiebeleid zijn gerealiseerd. Bijkomend probleem is dat niet alle doelen SMART zijn geformuleerd (zie hoofdstuk 3).
Behaalde resultaten worden in perspectief geplaatst: doen we het beter dan in het verleden of doen we het beter dan vergelijkbare gemeenten?
In diverse stukken naar de gemeenteraad worden de behaalde resultaten afgezet tegen de resultaten uit de voorgaande jaren of tegen de andere drie grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam en Utrecht).
Informatie wordt zodanig aangeboden dat deze beleidsrelevant is; bijvoorbeeld niet één plan voorleggen, maar enkele onderbouwde varianten, die de gemeenteraad kan afwegen.
In de Beleidsplannen Werk en Inkomen wordt de inzet van het College voor het planjaar weergegeven. Alternatieve scenario's worden in het Beleidsplan Werk en Inkomen niet geboden, waardoor er voor de gemeenteraad weinig te kiezen is.

5.4 Samenvattende bevindingen

Verzamelt de gemeente gestructureerd informatie over het re-integratiebeleid?

Vanuit de dienst wordt veel verschillende informatie verzameld over de uitvoering en de resultaten van het gevoerde re-integratiebeleid. Hierbij maakt zij gebruik van verschillende bronnen. In de eerste plaats betreft het hier het eigen cliëntvolgsysteem Socrates, uit dit systeem kunnen overzichten over de behaalde resultaten van het gevoerde beleid gehaald worden. Verder maakt zij gebruik van de rapportages die de verschillende re-integratiebedrijven aanleveren. De rapportages bevatten overzichten van wat de verschillende bedrijven bereikt hebben. Het gaat hier om instroom van cliënten, de stand van zaken binnen trajecten en de gegevens over de uitstroom. De informatie over de resultaten van het Haagse re-integratiebeleid worden verwerkt in het Beleidsverslag Werk en Inkomen, dat jaarlijks aan de gemeenteraad ter beschikking wordt gesteld.

Heeft de gemeente het re-integratiebeleid geëvalueerd op factoren die het bereiken van prestaties en effecten stimuleren of belemmeren, en zo nodig op basis van de uitkomsten bijgestuurd?

De dSZW heeft de afgelopen jaren verschillende onderzoeken uitgevoerd naar het re-integratiebeleid. Het gaat hier deels om interne onderzoeken, die door een beleidsmedewerker worden uitgevoerd, maar ook om onderzoeken die door externe bureaus worden uitgevoerd. Het gaat hierbij zowel om informatie over de ontwikkelingen in het bijstandsbestand als om informatie over de effectiviteit van re-integratie. De meeste uitkomsten van onderzoeken worden gebruikt als onderbouwing voor (uitbreiding) van het staande beleid.

Vult de gemeenteraad de sturende en toezichhoudende rol adequaat in?

De gemeenteraad vult op hoofdlijnen haar kaderstellende en controlerende taken met betrekking tot het re-integratiebeleid in, zij het dat het accent vooral op de toezichhoudende rol van de gemeenteraad ligt.

Het beeld dat uit het onderzoek naar boven komt is dat de gemeenteraad nog zoekt naar de juiste invulling van haar rol en vooralsnog sterk leunt op de input vanuit het ambtelijk apparaat/college. Een voorbeeld hiervan is de vraag vanuit de gemeenteraad aan de wethouder en de ambtelijke organisatie om een eenduidige informatiesystematiek die de controlerende taak van de gemeenteraad eenvoudiger moet maken. De gemeenteraad had er ook voor kunnen kiezen om zelf haar informatiebehoefte scherp te formuleren en het college kunnen vragen daarover geïnformeerd te willen worden.

Met betrekking tot het onderwerp re-integratie geeft de gemeenteraad zelf aan te balanceren tussen kaderstellende sturing en sturing op meer detailniveau.

Krijgt de gemeenteraad daartoe tijdige, volledige en betrouwbare informatie over de gerealiseerde effecten, de geleverde prestaties en de werkelijke kosten?

De gemeenteraad heeft over de jaren 2006-2008 cruciale documenten in de re-integratiebeleidscyclus ontvangen. Met uitzondering van het Beleidsplan Werk en Inkomen 2006 zijn deze documenten tijdig ontvangen.

De informatie die naar de raad gaat is volledig in die zin dat het conform de afspraak met de gemeenteraad (de prestatiekaart) is aangeleverd. Wel blijkt uit het onderzoek dat hiermee niet alle doelen in het kader van het re-integratiebeleid worden afgedekt.

Hierop aansluitend speelt mee dat de re-integratiedoelen ook niet in alle gevallen voldoen aan de SMART-C-criteria, hetgeen de sturing op de doelen moeilijker maakt.

De informatievoorziening is niet altijd volledig in die zin dat de gemeenteraad aangeeft bepaalde informatie graag te willen ontvangen die men nu niet krijgt (vooral kwalitatieve informatie). Deels is dit aan de raad te wijten aangezien zij in haar kaderstellende rol niet heeft aangegeven welke informatie, behalve de prestatienormen, zij wil zien.

Opvallend in dit verband is dat de gemeenteraad nu de wethouder heeft gevraagd met een eenduidige informatiesystematiek te komen.

De informatie naar de gemeenteraad is in het algemeen betrouwbaar. Wel is de vergelijkbaarheid van cijfers soms lastig, aangezien cijfers soms in absolute aantallen en soms in relatieve cijfers (%) worden gepresenteerd.

Bijlagen

Bijlage 1. Methodologische verantwoording

Om de onderzoeksvragen, te beantwoorden heeft het CAB een documentstudie uitgevoerd en diverse interviews gehouden.

Documentstudie

Om een helder en compleet beeld te kunnen schetsen van de wijze waarop het re-integratiebeleid is ingevuld is een documentstudie uitgevoerd. Voor deze documentstudie is ondermeer gebruik gemaakt van de volgende documenten en bronnen.

Documenten

- o Bureau Onderzoek & IPC, gemeente Groningen (2004), *Uit de bijstand: de resultaten van trajectactiviteiten*, Groningen
- o CAB en Atlas voor gemeenten (2007) Divosa Monitor 2007, in opdracht van Divosa, Utrecht
- o Dienst SZW, Beleidsplan Werk en Inkomen 2005, 2006 2007 en 2008, Den Haag
- o Dienst SZW, Beleidsverslag Werk en Inkomen 2005, 2006 en 2007, Den Haag
- o Geen bijstand, en dan? Vooronderzoek naar afgewezen aanvragen WWB, Olivier van der Vet, Dienst SZW, november 2007
- o IWI (2006) De rol van de gemeenteraad bij de Wet werk en bijstand
- o Kamerstukken II 2004-2005, 30 202. Wijziging van de Wet werk en bijstand en enige andere wetten in verband met het vervallen van de uitbestedingsverplichting voor re-integratie voor gemeenten
- o Koning, J. de, A. Gelderblom, K. Zandvliet & L. van den Boom (2005) *Effectiviteit van re-integratie: de stand van zaken, literatuuronderzoek*. Rotterdam: SEOR.
- o Kwiz (2006) Armoedemonitor gemeente Den Haag 2006, Groningen
- o M. Nas (2006) Bijstand in Werken. Intern rapport over de tweede meting van het Haagse Bijstandspanel, Dienst SZW Den Haag
- o MeeDoen. Coalitieakkoord 2006-2010 PvdA, VVD GroenLinks, Den Haag
- o Nas, M (2007) Bijstandsnormen, een longitudinaal onderzoek naar de opvatting van bijstandsgerechtigden in Den Haag, dSZW Den Haag
- o O. van der Vet (2007) Nieuwe instroom in de WWB 2005-2006, Dienst SZW, Den Haag
- o Ontwikkeling en samenstelling van het granieten bestand in Den Haag, dSZW Den Haag

- o Regioplan (2006) De re-integratiemarkt geijkt. Amsterdam: Regioplan
- o Rekenkamer Amsterdam (2007): *Re-integratie - begeleiding van bijstand naar werk*, Amsterdam
- o Rekenkamercommissie Achtkarspelen, Dantumadeel, Dongeradeel (2007), *Doeltreffendheid en doelmatigheid van re-integratie*, Groningen
- o Rekenkamercommissie Utrecht (2006) *Maak werk van bijstand*, Utrecht
- o RWI (2008) Sturingsinformatie lokaal re-integratiebeleid
- o SEO (2006), *Van bijstand naar werk in Amsterdam*, Amsterdam
- o SEOR (2006), *Het gebruik van prikkels in de bijstand*, Rotterdam
- o SEOR (2007) Effecten van re-integratie voor de bijstand, in opdracht van de gemeente Den Haag, Rotterdam
- o Streekraad Oost-Groningen (2004), *Monitor re-integratie Oost-Groningen*, Groningen
- o Tweede Kamer, vergaderjaar 2007-2008, 28719, nr 43

Overige bronnen:

- o Raadsinformatiesysteem gemeente Den Haag
- o Kernkaart Wet Werk en Bijstand, ministerie SZW
- o CBS
- o CWI
- o RPA Haaglanden
- o Contracten met re-integratiebedrijven
- o Voortgangsrapportages re-integratiebedrijven
- o Plan van eisen voor verschillende aanbestedingen re-integratie
- o Maraps DSZW gemeente Den Haag

Interviews

Omdat de uitvoering van het re-integratiebeleid in de gemeente breder is dan alleen het uitvoeren van regelingen is de documentstudie uitgebreid met enkele interviews. Deze interviews geven zicht op de uitvoeringspraktijk en de achterliggende motivaties voor het re-integratiebeleid. De volgende personen te interviewen zijn geïnterviewd:

- o de heer H. Kool, wethouder sociale zaken gemeente Den Haag;
- o de heer J. van Wesemael, directeur dienst SZW gemeente Den Haag;
- o de heer M. Andriessen, directeur werken, gemeente Den Haag
- o Beleidsmedewerkers van de dienst SZW gemeente Den Haag

Groepsinterview met:

- Marga Oudshoorn (beleidsmedewerker)
- Florine Buijten (teamleider werken en leren)
- Maja Ververs (beleidsmedewerker)
- Marina van der Maazen (beleidsmedewerker)
- Petra den Hollander (medewerker bedrijfsvoering T en G)
- Theo Kleijn (beleidsmedewerker inkoop)
- Bernadette Wieringa (hoofd startbaan techniek)
- Jaap Apperloo (senior beleidsmedewerker)
- Roger Berger (beleidsmedewerker)

- o de heer B. van der Hurk en de heer R. Bakker, controllers van de dienst SZW gemeente Den Haag.
- o Vertegenwoordigers van de raadscommissie SWEI
Groepsinterview met:
 - A. Kajouane, raadslid PvdA
 - M. Propstra, raadslid VVD
 - A.W. Pastoor, raadslid CDA
 - B. Bozbey, raadslid GroenLinks
 - M.D. de Jong, raadslid D66
- o de heer S. Baak, CWI
- o mevrouw M. van den Hoven, Hudson
- o mevrouw Schipper, Werkgeversservicepunt gemeente Den Haag en voorheen WerkBij

Bijlage 2. Geraadpleegde documenten bestuurlijke stukken

Jaar	Onderwerp	Risnummer
2007	Voorstel van het college inzake aanbidding programmabegroting 2008-2011, Re-integratie hoogopgeleide vluchtelingen	150006
	Re-integratietraject ID-ers	149172
	Beleidsplan werk en inkomen 2008	149042
	Hoogopgeleide vluchtelingen	147574
	Beleidsverslag Werk en inkomen 2006	146924
	Raadsvoorstel Wijziging Re-integratieverordening Wet werk en bijstand i.v.m. herdefiniëring premiebeleid	146230
	Voorstel van het college inzake wijziging Re-integratieverordening Wet werk en bijstand ivm herdefiniëring premiebeleid	146228
	Uitstel beantwoording schriftelijke vragen van de VVD-fractie gesteld op 5 april 2007 door mw. Propstra	146009
	Haagse aanpak bijstandsbeleid	143581
2006	Voorstel van het college inzake wijziging Maatregelenverordening	142758
	Voorstel van het College inzake aanbidding programmabegroting 2007-2010. Criteria waaronder klanten van de dienst SZW de kans krijgen zich verder te scholen	141626
	Benchmark re-integratiebedrijven	140984
	Beleidsplan Werk en inkomen 2007	140753
	Aanhouden raadsvoorstel 'Wijziging Re-integratieverordening Wet Werk en Bijstand'	140081
	Beleidsverslag Werk en Inkomen 2005	138793
	Financieringssysteem WWB	136165
	Voorstel van het college inzake wijziging Re-integratieverordening Wet werk en bijstand	136017
2005	Toelichting programmabegroting 2006-2010 OSWI	131372
	Re-integratieverordening Wet werk en inkomen kunstenaars	130960
	Wijziging Re-integratieverordening Wet werk en bijstand	130959
	Beleidsplan Werk en inkomen 2006	130780
	Valkuilen van re-integratie	130759
	Beleidsplan en -verslag Werk en inkomen	127856
	Klanttevredenheidsonderzoek	124749
	Afdoening motie invulling ID banen groep 1 vanaf 2009	124249
	Beleidsplan re-integratie	123882

Bron: ZBS gemeente Den Haag

